

SIIVETÄS

NRO 56 2007 28.VSK

LINTUYHDISTYS KUIKKA

BirdLife
SUOMI • FINLAND

Linnuista kiinnostuneille

Lintuvarusteesta löydät välineet lintuharrastukseesi. Meiltä löydät niin kiikarit, kaukoputket, jalustat, lintukirjat, äänitteet kuin DVD:t. Käy sivuillamme, soita tai lähetä sähköpostia jos lintuharrastusvälineesi kaipaavat uudistamista. Lintuvaruste auttaa.

At the heart of the image

Lintuvaruste Oy, Koetilantie 1 B 5, 00790 Helsinki

Avoinna Ma 11.00-17.00, Ti-Pe 11.00-17.30

www.birdlife.fi/lintuvaruste, lintuvaruste@birdlife.fi, puh. 09-386 7856

lintu **varuste**

Kuikan poikanen kuva: Petri Jauhiainen

SISÄLTÖ

Pääkirjoitus	3
Tilannekatsaus lintuatlakseen	4
Lintuvuosi 2006	6
Säämuistelo	
Muuttajataulukko	7
Vesilinnut	8
Kahlaajat	11
Lokit	13
Kyyhkyt, tikat	14
Varpuslinnut	14-21
Havainnoijat	18-19
Petolinnut	22
Harvinaisuudet	25
Yölaulajat	28
Uutisaiheita vuodelta 2007	30
Raasio ja Musti	31
Hetejärvi	32
Käy Taestoon	33
Rengastuksen alkutaipaleella	34

Harri Hölttä

SIIVEKÄS
Nro 56 - 2007 - 28. vsk

Julkaisija
Lintuyhdistys Kuikka

Toimituskunta
Asta Lähdesmäki
050 562 3935
asta.lahdesmaki@dnainternet.net

Jyrki Uotila
0400 712 264
jyrkiuotila@luukku.com

Seuraavaan numeroon tulevat jutut
lähetetään
Asta Lähdesmäki
asta.lahdesmaki@dnainternet.net

Kannen graafinen suunnittelu
Juha Koponen

Taitto
Eero Lähdesmäki
eero.lahdesmaki@gmail.com

Tilaaminen ja jakelu
Jaetaan Kuikan jäsenille.
Tilaushinta muille 12 €.
Tilaukset Jussi Koponen
045 676 5354
koponen.jussi@netti.fi
Lehteä ilmestyy yksi numero vuodessa.

Osoitteenmuutokset
Pekka Tenhunen
Koivulahti, 71210 Tuusjärvi
p 017 631 203, 044 289 2220
klyy.tenhunen@mbnet.fi

Ilmoitushinnat
koko takasivu A 4 300 €
½ takasivua 150 €

Sisäsivut:
koko sivu A 4 280 €
½ sivua 184x134 140 €
¼ sivua 103x146 100 €

Painos
500 kpl
ISSN 0780-7066

Viirupöllö

kuva: Petri Jauhiainen

Etukannen kuva - Ruisrääkkä

kuva: Olli Korhonen

LINTUYHDISTYS KUIKKA

Lintuyhdistys Kuikka
Toimialue Pohjois-Savo
c/o Kuopion museo
Kauppakatu 23
70100 KUOPIO

kotisivut: <http://www.birdlife.fi/kuikka>
e-mail: lintuyhdistys.kuikka@jmp.fi

Perustettu 1974, toimii Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen (KLYY ry) lintujaostona.

HALLITUS 2007: puheenjohtaja Asta Lähdesmäki (Kuopio), varapuheenjohtaja Jarmo Yliluoma, (Iisalmi), sihteeri Mikko Pärssinen, (Kuopio), jäsensihteeri Jussi Koponen (Kuopio), Mikael Rytkönen (Kuopio), Liisa Tolvanen (Varkaus) Jyrki Uotila (Kuopio),
hall. varajäsen Petri Jauhiainen (Kuopio, Vehmersalmi)
Aluevastaava Eelis Rissanen
Taloudenhoitaja Timo Filipoff

HALLITUKSEN JÄSENET 2008:

puheenjohtaja Asta Lähdesmäki (Kuopio), 050 5623935
asta.lahdesmaki@dnainternet.net
varapuheenjohtaja Liisa Tolvanen (Varkaus), p. 050 4068866
liisa.tolvanen@kolumbus.fi
sihteeri Mikko Pärssinen (Kuopio), 050 3486137
mikko.parssinen@kuopiolainen.com
jäsensihteeri Jussi Koponen (Kuopio), 045 6765354
koponen.jussi@netti.fi
Jarmo Yliluoma, (Iisalmi), 040 7212618
yliluoma@dnainternet.net
Mikael Rytkönen (Kuopio), 050 3649529
mikael.rytkonen@gmail.com
Jyrki Uotila (Kuopio), 0400 712264
jyrkiuotila@luukku.com
varajäsen Jarmo Ukkonen (Kuopio), 050 3522477
majjalam@dnainternet.net

ALUEVASTAAVA

Jyrki Uotila (Kuopio), 0400 712264, jyrkiuotila@luukku.com

TALOUDENHOITAJA

Timo Filipoff, 040 553 1682, timo.filipoff@dnainternet.net

RETKIKUMMIT 2008

Kuopio
Asta Lähdesmäki, asta.lahdesmaki@dnainternet.net
050 562 3935
Ilkka Markkanen, ilkka.tapani@pp.inet.fi
044 728 4506
Riitta Rajala, riitta.rajala@kuh.fi
050-3763758,
erityisvastuualueena lapset ja nuoret
Mikael Rytkönen, mikael.rytkonen@gmail.com
050 364 9529
Jyrki Uotila, jyrkiuotila@luukku.com
0400 712 264

Iisalmi

Jarmo Yliluoma, yliluoma@dnainternet.net
p. 040 721 2618

Varkaus

Timo Immonen, timo.immonen@pp7.inet.fi
p. 0400 371 736
Liisa Tolvanen, liisa.tolvanen@kolumbus.fi
050 406 8866

LIITY JÄSENEKSI:

Jäsenmaksut 2008: varsinaiset jäsenet 21 €, lapset ja nuoret alle 19-v. 9 € ja perhejäsenet (ei lehtiä) 4 €. Uusille jäsenille liittymislahjana Kuukkelin kaltaiset –lintuharrastusopas. Liittymiset kotisivujen lomakkeella tai jäsensihteerille, ks. tiedot yllä.

Tilannekatsaus Lintuatlakseen

Lintuatlasta on nyt takana kaksi vuotta ja ennen seuraavan maastokauden alkamista on hyvä luoda katsaus tähänastisiin tuloksiin. Pohjois-Savon atlasruutujen kartoitustilanne 1.2.2008 on se, että maakunnassa ei vielä ole yhtään erinomaisesti kartoitettua ruutua, vaikka niitä on kaikkien muiden maakuntien alueella. Hyvin kartoitettuja ruutuja on 11 ja tyydyttävästi kartoitettuja 18. Välttävasti on kartoitettu 50 ruutua. Kaikkein tavallisimpia ovat kuitenkin ruudut, joista on vain satunnaisia tietoja - tällaisia ruutuja on 123. Kokonaan tyhjiä ruutujakin on yksi Vesannolla. Näillä tuloksilla olemme selvästi häntäpäässä lintuyhdistysten välisessä vertailussa.

Puutteellisesti selvitettyjä alueita on siis joka puolella. Suurimmat yhtenäiset puutteellisimmin selvitetty alueet ovat Vieremä-Sonkajärvi-Rautavaara, Vesanto-Rautalampi, Varkaus-Kangaslampi sekä Suvasveden ympäristö. Toisaalta vain satunnaisesti selvitettyjä ruutuja on niin Kuopiossa kuin Iisalmessakin, eli kovin kauas kotiovelta ei siis tarvitse missään tapauksessa mennä. Monilta aktiivisista retkeilyiltä lintupaikoilta (mm. lintujärvien lintutornit) ei myöskään ole juuri ilmoituksia.

Mistä olikaan kyse ?

Lintuatlaksessa kartoitetaan koko Suomen pesimälinnusto 10 x 10 kilometrin kokoisissa ruuduissa. Kartoitus kestää vuodet 2006-2010. Käytännössä kaikki pesintään liittyvät tai viittaa-

vat havainnot kaikista lajeista kaikkialta ovat nyt arvokkaita!

Atlasretkeily ei välttämättä vaadi erillisiä atlasretkiä muiden linturetkien ohella, vaan atlakseen sopivia havaintoja kertyy käytännössä aina, missä vaan pesimäaikaan retkeillessä tai muuten oleillessa. Muutamien seikkojen huomiointi tehostaa kuitenkin retkeilyä atlakseen näkökulmasta: Yleiset lajit jäävät usein helposti huomiotta, joten pidä systemaattisesti kirjaa kaikista tietyllä ruudulla tai paikalla havaituista lajeista. Toiseksi atlakseen pesimisvarmuusindeksiin kannattaa myös perehtyä etukäteen, jolloin niihin osaa kiinnittää huomiota. Varoitteleviin ja ruokaa kantaviin lintuihin sekä poikueisiin kannattaa kiinnittää erityistä huomiota. Kolmanneksi samalla paikalla kannattaa käydä useampia kertoja uusien lajien löytämiseksi ja pesimisvarmuuksien parantamiseksi.

Ilmoitettaessa havaintoja atlakseen tarvitaan vähintään neljä tietoa: havainnoijan nimi, havainnon ajankohta, atlasruutu jossa havainto on tehty sekä havainnon pesimisvarmuusindeksi. Koska kaksi ensin mainittua ovat suhteellisen helppoja hahmottaa, seuraavassa on lisätietoa vain kahdesta jälkimmäisestä.

Atlasruudun määrittely

Lintuatlaksessa tarkasteluysikkönä on siis 10 x 10 kilometrin kokoinen ruutu. Koko Pohjois-Savo on jaettu tämän kokoiisiin ruutuihin, joita on yhteensä 202. Atlasruutu määritellään 3+3 nu-

meron muodostamalla koordinaateilla, esimerkiksi Kuopion tori on ruudussa 697:353.

Jos olet tallentanut havaintojasi Tiiraan, on atlasruudun määrittely tällöin varsin helppoa. Tiira antaa näet automaattisesti havaintopaikan koordinaatit, joista atlasruudun koordinaatit saa poimimalla kolme ensimmäistä numeroa sekä pituus- että leveyskoordinaatista. Esimerkiksi Maaningan Kinnulanlahden lintutornin koordinaatit ovat Tiiran mukaan 7002162,3519642. Tällöin atlasruutu on 700:351. Lukuja ei pyöristetä, vaan ne katkaistaan kolmen ensimmäisen numeron jälkeen.

Atlasruutujen sijainnin kertovia karttoja (mitakaava 1:200 000) voi halutessaan tilata atlasvastaavilta, varsinkin jos peruskarttojen tai Tiiran käyttö ei ole tuttua. Suurimmassa osassa Pohjois-Savoa atlakseen ruutujako on sama kuin peruskarttalehtijako, maakunnan itäosia lukuun ottamatta. Ruutujen koodit ovat siis kuitenkin erilaiset.

Pesimisvarmuusindeksin määrittely

Atlasta varten on kehitetty omat pesimisvarmuusindeksinsä, jotka on lueteltu liitteessä 1. Ehkä olennaisinta on hahmottaa indeksien 1 ja 2 välinen ero. Indeksiksi 1 on tarkoitettu sellaisiin tilanteisiin, missä lajin pesintä ruudussa on epätodennäköistä, muttei mahdotonta. Indeksiksi 2 kertoo siitä, että laji on tavattu ruudussa kerran pesimäaikaan sopivassa pesimäympäristössä, ja sen pesintä on mahdollista. Indeksiksi 2 käytetään tyypillisesti myös silloin, kun jossain ruudussa on

vierailtu vain kerran, ja kuultu esim. laulava lintu, muttei syystä tai toisesta saatu sen korkeampaa pesimisvarmuusindeksiä. Lajin pesintää ei peipojen ja pajulintujenkaan kohdalla siis saa olettaa, vaan indeksien on perustuttava vain tehtyihin havaintoihin. Indeksien 6,7 ja 8 kohdalla voi ilmoittaa myös tarkemman alaindeksin.

Esimerkkitapauksia

1) Käyn Riistaveden Keskimmäisen lintutornissa toukokuun alussa, ja havaitsen sinisorsaparin, kaksi kapustarintaa ja pajusirkun. Atlastulkinta: Sinisorsan ja pajusirkun osalta kyse on sopivassa pesimäympäristössä pesimäaikaan tehdystä havainnoista, joten sinisorsalle pesimisvarmuusindeksi 3 (pari sopivassa pesimäympäristössä) ja pajusirkulle 2 (yksittäinen lintu sopivassa pesimäympäristössä).

Kapustarinnaletoukokuun alku on kuitenkin vielä kevätmuuttoaikaa eikä Keskimmäinen muutointaan ole lajille sopivaa pesimäbiotooppia, joten sitä ei merkitä atlakseen lainkaan. Lajien pesimisajasta ja -ympäristöstä saa tietoa esimerkiksi Kuopion ja Pohjois-Savon linnusto-teoksesta.

Jos ilmoitat havainnot Tiiraan, huomaat että Keskimmäisen tornin koordinaatit ovat (3563104,6976606). Molemmista koordinaateista kolme ensimmäistä numeroa poimimalla saat atlasruuduksi 697:356.

2) Käyn Riistaveden Keskimmäisen lintutornissa kesäkuun alussa, ja havaitsen sinisorsapokkeen, laulavan ruokokerttusen ja lapasorsaparin. Atlastulkinta: sinisorsalle tulee indeksi 73 (poikue), lapasorsalle 3 (havaittu pari pesimäaikaana) ja ruokokerttuselle 2 (soidintava lintu). Kesäkuun alku on jo kaikkien näiden lajien pesimäaika ja Keskimmäinen niille sopivaa pesimäympäristöä.

3) Käyn Keskimmäisellä myös kahta päivää myöhemmin ja havaitsen samat linnut. Atlastulkinta: sinisorsan indeksiksi tulee edelleen 73 (poikue), mutta lapasorsan indeksi on 5 (pari useampana päivänä samalla reviiirillä) ja ruokokerttusen 4 (laulava koiras useampana päivänä samalla reviiirillä).

4) Kesämökillä leppälintukoira ilmaantuu pihaan laulamaan toukokuun puolivälissä ja viikkoa myöhemmin ilmestyy naaraskin. Linnut pe-

sivät onnistuneesti ja heinäkuussa pihalla näyttäytyy poikue. Atlastulkinta: leppälinnulle indeksi 73 (poikue), sillä se lasketaan korkeimman havaitun pesimisvarmuuden mukaan.

5) Saman atlasruudun alueella on kolme järveä, joista yhdellä pesii yksi pari silkkiuikkua, toisella neljä ja kolmannella kaksi paria. Atlastulkinta: ruudulta ilmoitetaan varmaa pesintää ilmentävä indeksi 7. Parimäärällä ruudun sisällä ei tässä yhteydessä ole merkitystä, vain sillä miten varmaksi pesintä voidaan luokitella.

6) Havaitsen Raasiossa käydessä heinäkuussa harmaahaikaran, mustalinnun ja lapinsirrin. Atlastulkinta: Heinäkuu on näiden lajien osalta jo syysmuutto- tai kiertelyaikaa, joten atlakseen ei ilmoiteta mitään.

Atlaksen kertomaa

Vaikka uusinta Lintuatlasta on tehty vasta kahden vuoden ajan, on monen lajin osalta havaittavissa selkeitä muutoksia levinneisyydessä aikaisempiin atlaksiin verrattuna. Osa muutoksista on jo ennestään tunnettuja, mutta atlas tuo myös selkeää lisätietoa joistain viimeaikaisista muutoksista. Ajantasaiseen kartoitustilanteeseen voi tutustua kaikille avoimella atlassivulla osoitteessa: http://www.lintuatlas.fi/birdatlas_public_result.php

Laulujoutsenen, kaulushaikaran ja ruskosuhaukan runsastuminen edellisen atlaksen (1986-89) jälkeen ei liene jäänyt keneltäkään huomaamatta, ja nämä muutokset näkyvät selvästi myös atlaksessa. Esimerkiksi kaulushaikarasta on kahdessa vuodessa ilmoitettu havaintoja 38 ruudusta. Monien vesilintujen, kuten punasotkan, mustakurkku-uikon ja nokikanen vähäisiin havaintomääriin vaikuttanee myös vesilintujen vähäinen ilmoitussaktiivisuus yleisesti.

Pikkuvarpunen ja naakka näyttäisivät olevan viime vuosina merkittävimmin maakunnassa runsastuneet lajit. Vielä 1990-luvulla lähinnä Iisalmessa, Varkaudessa ja Kuopiossa pesinyttä naakka on jo kahden ensimmäisen atlasvuoden aikana tavattu yhteensä 41 ruudussa eri puolilla maakuntaa. Näistä varmoja pesintöjä on 13 ruudun verran. Ehkä erikoisinta on huomata, että laji näyttäisi olevan yleisempi maakunnan pohjois- kuin eteläpuoliskossa. Ehkä lajin leviäminen Ylä-

Savoon on voinut edetä myös luoteesta, Pohjanmaan jokivarsia pitkin? Pikkuvarpusta, joka edellisissä atlaksissa pesi vain Varkaudessa, on puolestaan tavattu kymmenestä ruudusta, joista seitsemässä varmaa pesintää.

Valtakunnallisesti voi ihmetellä vaikkapa suokon, pyrstötiaisen, hempon ja peltosirkun levinneisyyden muutoksia.

APUVA!

Atlaslavinnoja voi ilmoittaa joko paperilomakkeilla tai sitten netissä, osoitteessa www.lintuatlas.fi. Samasta osoitteesta löytyy myös ohjeita atlasia varten. Atlassivu edellyttää rekisteröitymistä, mutta siihen käyvät samat tunnukset kuin muihinkin Eläinmuseon linnustoseurantoihin. Kaikkiin atlakseen liittyviin kysymyksiin voi kysyä apua Kuikan atlasvastuullisilta, joita ovat:

Harri Hölttä puh: 040 722 9224 holtta@sl.fi

Jussi Koponen puh: 045 6765354

koponen.jussi@netti.fi

Markku Ukkonen puh: 050 303 7673

markku.ukkonen@elisanet.fi

Jyrki Uotila puh: 0400 712264

jyrkiuotila@luukku.com

Peipon poikanen

Kuva: Jussi Koponen

Liite 1. Lintuatlaksen pesimisvarmuusindeksit

Lintuatlaksessa käytetään seuraavia pesimävarmuusindeksejä. Indeksien 6-8 yhteydessä voi käyttää myös tarkempia kaksinumeroisia alaindeksiejä.

Epätodennäköinen pesintä (indeksi 1)

Indeksi 1. Havaittu laji paikallisena pesimäaikaan, mutta lähes varmasti se ei pesi ruudussa. Luokkaan 1 luetaan ruudulla muuttomatalla useaksi päiväksi pysähtyneet linnut, selvästi pesimättömät kiertelijät tai nuoret linnut, mutta ei ylimuuttavia tai muutolla lyhytaikaisesti lepäileviä lintuja.

Mahdollinen pesintä (indeksit 2-5)

Indeksi 2. Havaittu yksittäinen lintu kerran (esim. laulava tai soidinään-televä koiras) lajille sopivassa pesimäympäristössä, ja lajin pesintä ruudussa on mahdollista. Paikalla on joko käyty vain kerran tai lintu on tavattu vain kerran useista käynneistä huolimatta.

Indeksi 3. Havaittu pari kerran sopivassa pesimäympäristössä, ja lajin pesintä ruudussa on mahdollista.

Indeksi 4. Havaittu laulava, soidinmenoja esittävä tai muuten samalla paikalla (eli pysyvällä reviiirillä) oleskeleva koiras eri päivinä.

Indeksi 5. Havaittu samalla paikalla oleskeleva naaras tai pari eri päivinä.

Todennäköinen pesintä (indeksi 6, alaindeksit 61-66)

Indeksi 6. Havaittu lintu tai pari

61: käymässä useasti todennäköisellä pesäpaikalla (esim. laskeutuvan säännöllisesti samaan paikkaan ruoikkoon tai saareen)

62: rakentamassa pesää (kaivamassa tai hakkaamassa pesäkolonia, kuljettamassa pesärakennusmateriaalia, tms.)

63: varoitelemassa, koska pesä tai poikue on ilmeisesti lähistöllä

64: näyttelemässä siipirikkoa tai muulla tavoin houkuttelemassa havainnoijaa pois ilmeisen pesän tai poikueen luota

65: hyökkäilemässä tai muulla tavoin käyttäytymässä uhkaavasti havainnoijaa kohtaan (esim. pöllöt ja tiirat).

66: Nähty pesä, jossa samanvuotista rakennusmateriaalia (esim. petolintujen koristellut pesät) tai ravintojätettä; ei kuitenkaan varmaa todistetta munista tai poikasista.

Varma pesintä (indeksit 7-8, alaindeksit 71-75 ja 81-82)

Indeksi 7. Havaittu epäsuora todiste varmasta pesinnästä:

71: nähty pesä, jossa on pesitty samana vuonna, koska siinä munia tai niiden kuoria, jätteitä poikasista, sulkatuppien "hilsettä", tms.

72: havaittu linnun menevän pesään tai lähtevän pesästä tavalla, joka selvästi viittaa pesimiseen (ei kuitenkaan nähty munia tai poikasia; esim. koloihin tai korkealle pesivät lajit)

73: havaittu juuri lentokykyiset poikaset tai untuvikot, jotka voidaan katsoa syntyneiksi ruudun alueella

74: havaittu emo kantamassa ruokaa poikasille tai poikasten ulosteita; pesän voidaan katsoa olevan ruudun alueella

75: nähty pesässä hautova emo.

Indeksi 8. Havaittu suora todiste pesinnästä

81: kuultu poikasten ääntelevän pesässä (esim. koloihin tai korkealle pesivät lajit)

82: nähty pesä, jossa munia tai poikasia.

Pohjois-Savon lintuvuosi 2006

Jyrki Uotila
aluevastaava

Toinen koko vuoden samaan pakettiin laittava katsaus on lopultakin kädessäsi. Vuosi 2006 tarjosikin useita mielenkiintoisia elämyksiä. Vaikka vuoden alussa pöllöt olivat edellisen vuoden myyrähuipun jäljiltä mukavasti äänessä ja viisi lajia teki saapumisennätyksensä keväällä, niin parhaat retket tehtiin loppuvuoden aikana. Arktisten hanhien muutto, jonka tuulet kerrankin työnsivät kohdalle ja joulukuiset tilhi- ja räksäparvet tarjosivat katseltavaa oikein roppakaupalla. Kun tähän vielä lisätään koko joukko joulukuun puolelle jääneitä myöhäilijöitä, niin mielenkiintoinen loppuvuosi olikin jo kasassa.

Mutta mitä tulee tapahtumaan jatkossa? Lintuja tulee ja menee edelleen ja uusia ennätyksiä tehdään. Mutta mitä tapahtuu katsauksille? Netissä julkaistavat katsaukset tulevat ennemmin tai myöhemmin. Itse asiassa niitä luvattiin jo vuosi sitten, mutta yhdistyksessä homma päätettiin tehdä pienen mutkan kautta ja uudistaa ensin kotisivut. Ensimmäinen kokous asian tiimoilta on jo pidetty ja asia on pantu aluilleen, mutta paljon on vielä kesken.

Eli nyt teillä, arvoisat jäsenet, on oiva tilaisuus kertoa mielipiteenne siitä, mitä haluatte kotisivuille ja minkälaisen lehden jatkossa haluatte. Tarttukaa hi-hasta, kirjoittakaa Kuikkaverkkoon tai ihan miten vaan, mutta: kertokaa nyt, ettei tarvitse sitten jälkepäin harmitella, kun ei tuonut mileipidettään julkii.

Varmaa on kuitenkin, että kotisivuille tulee kevätmuutosta taulukko, joka perustuu lajien vuosittaisiin saapumisaikoihin. Osalla lajeista jopa vuodesta 1965 asti! Kyseinen taulukko, josta nähdään niin ennätykset kuin keskiarvokin saapumiselle, oli jo katsauksen tekijöiden testattavana. Siitä olikin iso apu, joten koko kirjoittajajoukon puolesta suuri kiitos Kettusen Jaskalle, joka päivitti taulukon ajan tasalle.

Varsinaisen kirjoitustyön teki viimevuodesta tuttu porukka, eli Aarne, Asta, Hannu, Jarmo, Jyrki, Kalevi, Markku, Pertti ja Seppo. Avustajina toimivat Jussi Koponen ja Mikko Pärssinen. Joten annetaan kiitokset heille kaikille. Kiitos myös kuviaan käyttöön antaneille ja heistä erityisesti Olii Korhoselle ja Petri Jauhiaiselle.

Mutta suurin kiitos kuuluu teille, jotka olette ilmoittaneet lintuhavaintoja Pohjois-Savon alueelta. Ilman teitä tästä katsauksesta ei olisi tullut yhtään mitään.

Varpushaukka, Lapinlahti Rasti, huhtikuu 2006.

Kuva: Kalevi Asikainen

Vuoden 2006 säämuistelo

Jussi Koponen

Tammikuu

Tammikuun ensimmäiset kaksi viikkoa lämpötila pysytteli pääosin -5 asteen yläpuolella nousten parina päivänä plussan puolelle. Kolmannella viikolla oli kylmä jakso, jolloin pakkasen pysytteli viisi päivää alle -20 asteessa käyden kylmimmillään reilussa -28 asteessa. Viimeisellä viikolla lämpötila vaihteli 0 ja -10 asteen välillä.

Toukokuu

Toukokuun alussa saatiin nauttia päivisin yli 20 asteen lämpötiloista. Ensimmäisen viikon jälkeen sää viileni ja yhtenä yönä lämpötila laski jopa pakkasen puolelle. Neljän päivän aikana lämpötila ei noussut päivävisinkään yli kymmenen asteen. Sateinen kuun loppu oli alkupuolta huomattavasti viileämpi lämpötilan vaihdellessa päivisin 10 ja 15 asteen välillä.

Syyskuu

Tavanomaista lämpimämmän syyskuun alussa päivälämpötilat olivat 19 asteen tuntumassa, mutta pian seurasi viiden päivän hieman viileämpi jakso, jolloin lämpötilat pysyttelivät päivisin alle 15 asteessa. Parina päivänä satoi myös runsaammin vettä. Puolivälissä kuuta yhtenä päivänä lämpötila kohosi jopa 22 asteeseen. Loppukuun lämpötilat keikkuivat pääosin 14 ... 16 asteen välillä.

Helmikuu

Helmikuu oli keskimääräistä hieman kylmempi. Helmikuun alussa oli vajaan 20 asteen pakkasen. Loppukuun lämpötila pysytteli pääosin -4 ja -10 asteen välillä.

Kesäkuu

Kesäkuun alussa sää oli epävakaista. Päivälämpötilat pysyttelivät 15 asteen tuntumassa. Kesäkuun 10. päivän tienoilla korkeapaine vahvistui Suomen eteläpuolella ja päivälämpötilat nousivat nopeasti myös Pohjois-Savossa. Helleraja rikkoutui kolmena peräkkäisenä päivänä lämpötilan kivutessa parhaimmillaan 29 asteeseen. Parin viileämmän päivän jälkeen alkoi jälleen viiden päivän hellejakso. Hellejakson jälkeen lämpötilat painuivat sateiden myötä alle 20 asteen.

Lokakuu

Runsassateisen lokakuun alkupuoliskolla lämpötilat vaihtelivat päivisin 8 ... 12 asteen välillä, toisella puoliskolla -3 ... 4 asteen välillä. Päiviä, jolloin lämpötila pysytteli pakkasella myös päivisin oli noin viisi. Kuun lopussa saatiin ehjä lumipeite.

Maaliskuu

Maaliskuu oli harvinaisen kylmä. Keskilämpötila oli keskimäärin 5 ... 6 astetta normaalia alhaisempi. Kuun alkupuolella pakkasen vaihteli 10-20 asteen välillä. Loppukuun lämpötila vaihteli yön reilun 10 asteen pakkasista päivän -2 ... -8 asteeseen.

Heinäkuu

Kuiva heinäkuu alkoi varsin lämpimänä koko Suomessa. Pohjois-Savossakin. Kaikki kuun hellepäivät, seitsemän kappaletta, sijoittuivat parin ensimmäisen viikon ajalle. Kuun puolivälin jälkeen sää hieman viileni lämpötilojen pysyessä kuitenkin päivisin pääosin 20 asteen yläpuolella, lukuunottamatta muutamaa viileämpää päivää.

Marraskuu

Vaikka marraskuun loppu oli harvinaisen lämmin, kuun ensimmäisellä viikolla lämpötilat olivat -4 ... -8 asteen välillä. Kylmän alun jälkeen lämpötilat alkoivat tasaisesti nousta kuun loppua kohti, ollen korkeimmillaan 2 ... 7 asteen välillä. Loka-marraskuun vaihteessa satanut lumipeite sulii marraskuun aikana.

Huhtikuu

Sateisen huhtikuun keskilämpötilat olivat hyvin tyypillisiä. Lämpötila pysytteli 0 ja +5 asteen tuntumassa, kunnes kuukauden viimeisen viikon alussa korkeapaine toi kaakkoistuulten mukana kevään ensimmäisen aurinkoisen lämpöaallon, jolloin lämpötila oli päivisin 7 ... 15 astetta.

Elokuu

Päivälämpötilat pysyttelivät lähes koko ennätyksellisen lämpimän ja kuivan elokuun 20 asteen yläpuolella. Helleraja rikkoutui kolmena päivänä. Sadetta saatiin vasta kuun puolivälissä ennätyksellisen poutajakson jälkeen.

Joulukuu

Joulukuu oli poikkeuksellisen lämmin ja etenkin alkupuoli runsassateinen. Päivälämpötilat pysyivät koko alkupuoliskon nollan yläpuolella vaihdellen 4 ... 6 asteen välillä. Loppupuoliskolla lämpötilat olivat pääasiassa pakkasen puolella, enimmillään -8 asteessa.

Muuttajataulukko

Vuoden 2006 ensimmäiset ja viimeiset havainnot muuttavista lajeista

*=ennätys

**=syysmuuttoa ei voida määrittää

***=kevään viimeinen

****=syksyn ensimmäinen

laulujoutsen		Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää			rantasipi	27.4.	Monin paikoin	19.8.	Siilinjärvi
metsähanhi	7.4.	Rautalampi	10.10.	Siilinjärvi	vesipääsky	21.5.	Siilinjärvi	13.9.	Siilinjärvi
haapana	17.4.	Suonenjoki	29.10.	Iis, Vrk	pikkulokki	25.4.	Kuopio, Vesanto	16.8.	Siilinjärvi
tavi	18.4.	Iisalmi	8.10.	Kuopio	naurulokki	4.4.	Varkaus	14.11.	Iisalmi
sinisorsa		Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää			kalalokki	9.4.	Leppävirta	6.12.	Siilinjärvi
jouhisorsa	2.4.	Rautalampi	8.10.	Iisalmi	selkalokki	9.4.	Monin paikoin	13.10.	Siilinjärvi
heinätavi	26.4.	Iisalmi	Ei syyshevaintoa		harmaalokki	25.3.	Kuopio	**	
lapasorsa	19.4.	Kiuruvesi	28.10.*	Rautalampi	merilokki	7.3.	Rautalampi	27.11.	Kuopio
punasotka	17.4.	Varkaus	Ei syyshevaintoa!		kalatiira	29.4.*	Varkaus	10.9.	Siilinjärvi
tukkasotka	17.4.	Iisalmi	4.11.	Kuopio	sepelkyhky	2.4.	Nilsia	2.11.	Kuopio
alli	12.5.	Monin paikoin	5.11.	Rautalampi	käki	4.5.	Kaavi	7.8.	Kuopio
mustalintu	29.4.	Lapinlahti	13.11.	Varkaus	tervapäsky	12.5.	Siilinjärvi	9.9.	Kuopio
telkkä	1.4.	Leppävirta	**		kiuru	2.4.	Rautalampi	21.10.	Kuopio
uivelo	17.4.	Varkaus	28.10.	Rautalampi	törmäpääsky	6.5.	Maaninka, Siilinjärvi	10.9.	Kuopio
tukkakoskelo	19.4.	Tuusniemi	25.10.	Suonenjoki	haarapäsky	21.4.	Vesanto	30.9.	Siilinjärvi
isokoskelo	1.4.	Varkaus	**		räystäspääsky	30.4.	Suonenjoki	1.10.	Maaninka
kaakkuri	3.4.	Kuopio	18.11.	Iisalmi	metsäkirvinen	23.4.	Kuopio, Maaninka	7.10.	Suonenjoki
kuikka	3.4.	Kuopio	25.11.	Kuopio	niittykirvinen	7.4.	Rautalampi	9.10.	Leppävirta
härkälintu	5.5.	Keitele	3.10.	Kuopio	lapinkirvinen	17.5.	Kuopio	21.9.	Iisalmi
mustakurkku-uikku	30.4.	Keitele, Kuopio	Ei syyshevaintoa!		keltavästäräkki	27.4.	Maaninka	17.9.	Maaninka
merimetso		Ei keväthavaintoa!	30.11.	Kuopio	västäräkki	5.4.	Leppävirta	12.11.	Kuopio
harmaahaikara	9.4.	Iisalmi	19.10.	Kuopio	koskikara	18.4.***	Iisalmi	1.11.****	Suonenjoki
mehiläishaukka	4.5.	Kaavi	16.9.	Siilinjärvi	peukaloinen	12.4.	Leppävirta	8.10.	Kuopio
ruskosuohaukka	8.4.	Rautalampi	16.9.	Rautalampi	rautainen	13.4.	Siilinjärvi	18.10.	Rautalampi
sinisuohaukka	7.4.	Rautalampi	15.10.	Siilinjärvi	punarinta	10.4.	Iisalmi, Kuopio	10.11.	Tervo
kanahaukka		Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää			sinirinta	8.5.	Kuopio	21.9.	Kuopio
varpushaukka		Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää			leppälintu	14.4.*	Sonkajärvi	11.9.	Kuopio
hiirihaukka	27.3.	Kuopio	15.10.	Siilinjärvi	pensastasku	3.5.*	Kuopio	25.9.	Siilinjärvi
piekana	7.4.	Iisalmi	20.10.	Kuopio	kivitasku	16.4.*	Varkaus	4.10.	Kuopio
sääksi	9.4.	Rautalampi	13.10.	Siilinjärvi	mustarastas		Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää		
tuulihaukka	6.4.	Kuopio	9.10.	Leppävirta	räkättirastas		Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää		
ampuhaukka	25.3.	Kuopio	**		laulurastas	9.4.	Kuopio, Siilinjärvi	29.10.	Siilinjärvi
nuolihaukka	25.4.	Maaninka	29.9.	Kuopio	punakylkirastas	9.4.	Rautalampi, Tervo	16.11.	Kuopio
nokikana	8.4.	Maaninka, Varkaus	12.9.	Maaninka	kulorastas	8.4.	Siilinjärvi	22.10.	Kuopio
kurki	14.3.	Suonenjoki	15.10.	Kuo, Sii	ruokokerttunen	14.5.	Siilinjärvi	10.9.	Siilinjärvi
meriharakka	19.4.	Kuopio	7.9.	Iisalmi	lehtokerttu	19.5.	Kuopio, Leppävirta	19.9.	Kuopio
pikkutylli	24.4.	Kuopio, Siilinjärvi	18.9.	Siilinjärvi	hernekerttu	4.5.	Kaavi, Kuopio	14.9.	Kuopio
tylli	27.4.	Siilinjärvi	27.9.	Siilinjärvi	pensaskerttu	6.5.	Siilinjärvi	13.9.	Kuopio
kapustarinta	14.4.	Kuopio	6.10.	Kuopio	sirittäjä	3.5.	Juankoski	Ei syyshevaintoa	
töyhtöhyppä	2.4.	Kiuruvesi, Kuo, Sii	13.9.	Maaninka	tiltalti	19.4.	Nilsia	7.10.	Iisalmi
pikkusirri	20.5.	Suonenjoki	8.10.*	Iisalmi	pajulintu	26.4.	Kiuruvesi	12.10.	Kuopio
lapinsirri	11.5.	Siilinjärvi	14.9.	Siilinjärvi	harmaasieppo	17.5.	Kuopio	17.9.	Leppävirta
suosirri	14.5.	Siilinjärvi	3.10.	Siilinjärvi	kirjosieppo	14.4.	Sonkajärvi	18.8.	Leppävirta
jänkäsiirriäinen	23.5.	Siilinjärvi	30.7.	Siilinjärvi	pikkulepinkäinen	20.5.	Leppävirta	11.9.	Varkaus
suokukko	28.4.	Siilinjärvi, Sonkajärvi	27.9.	Siilinjärvi	mustavaris	31.3.	Kuopio	Ei syyshevaintoa	
jänkäkurppa	28.4.	Suonenj., Rautalampi	14.10.	Siilinjärvi	kottarainen	3.4.	Kuopio	**	
taivaanvuohi	12.4.	Rautalampi	8.10.	Iisalmi	peippo		Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää		
lehtokurppa	7.4.	Rautalampi	28.10.	Kaavi	järipeippo	9.4.	Kiuruvesi, Kuopio	**	
mustapyrstökuiri	26.4.	Rautalampi	30.7.	Siilinjärvi	tikli	31.3.	Kuopio	**	
punakuiri	17.5.	Siilinjärvi	13.7.	Siilinjärvi	vihervarpunen	4.4.	Leppävirta	**	
pikkukuovi	27.4.	Kiuruvesi, Kuopio	19.8.	Siilinjärvi	hemppo	8.4.	Kuopio	10.10.	Siilinjärvi
kuovi	15.4.	Rautalampi, Vieremä	8.9.	Vieremä	punavarpunen	19.5.	Kuopio	18.8.	Leppävirta
mustaviklo	1.5.	Rautalampi	21.8.	Siilinjärvi	lapinsirkku	15.4.	Iisalmi	5.10.	Siilinjärvi
punajalkaviklo	17.4.	Iisalmi	29.8.	Lapinlahti	pulmunen	20.3.*	Leppävirta	27.11.	Kuopio
valkoviklo	22.4.	Siilinjärvi	11.9.	Siilinjärvi	peltosirkku	6.5.	Kuopio	20.8.	Maaninka
metsäviklo	17.4.	Kuopio	15.8.	Siilinjärvi	pohjansirkku	7.5.	Sonkajär., Rautavaar.	10.9.	Kuopio
liro	26.4.	Kuopio	12.9.	Kuopio	pajusirkku	2.4.	Suonenjoki	8.10.	Suonenjoki

Kirjoittajat

Vesilinnut, nokikana, kurki ja lokit:
Asta Lähdesmäki
Kahlaajat: Markku Ukkonen
Kyyhkyyistä pajulintuun: Jyrki Uotila
Hippiäisistä pajusirkkuun: Aarne Hagman

VESILINNUT

Laulujoutsen *Cygnus cygnus*

Joutsen on yleistymisestään huolimatta säilyttänyt asemansa suosittuna lintuna; ilmoitettuja havaintoja löytyi Tiirasta peräti 635!

Talvehtivia oli Rau Tyyrinvirran alueella n. 20.

Ensimmäiset muuttaneiksi tulkittavat 13.3. Suo Si-ioninsilta 2 ad p. Siitä edespäin havaintoja ympäri maakunnan saapuneista pareista. Suurin kevätkeräätymä 25.4. Kiu Ryönänjärvi 110 p.

Pesintöjä ilmoitettiin ihan kittettävästi. Ne ovat sitten ihan oman juttunsa väärti asia.

Syksyisin pesimättömien parvia kerääntyi eri puolille; suurimmat joukot 7.10. Lap Sulkava 225 ad ja 7 juv p ja 30.9. Kiu Hautakylä 145 p. Paras muuttopäivä 15.10. Sii Vehkamäki 103 m (18a). Lokakuun lopulla ja marraskuussa havainnot sitten enimmäkseen perhekunnista tai -joukkueista.

Joulukuun lauloissa säissä havaintoja todella runsaasti eri puolilta.

HANHET

Lajilleen määrittämättömät hanhet

Keväisiä määrittämättömiä hanhia ilmoitettiin yhteensä 220. Näistä 13.5. Kuo Kelloniemi 40 m ja Kuo Puutossalmi 78 m koskivat mahdollisesti arktisia hanhia.

Syyskuun alkupuolella nähtiin vain muutama parvi, mutta arktika-aikaan meno oli sitten melkoista.

Havaintosumma 29.9. oli komea 3030! Seuraava päivä 30.9. ei jäänyt paljoa jälkeen; 2778 määrittämättömät laskettiin eri puolilla ja 1.10. vielä 287.

Viikon tauon jälkeen 7.10. meni 1600. Viimeiset ynnättiin välillä 13.10.-15.10. yhteensä 646.

Metsähanhi *Anser fabalis*

P-S:n toinen talvinen metsähanhi viipyi Kaa Meltusvirralla vielä ekaekapinnana (ensihavainto 28.12.05) ja ja hävisi sitten 2.1. Liekö asialla yhteyttä siihen, että 25.1. löytyi Iis Paloisvirrasta metsähanhi, joka pari päivää myöhemmin pyrki linja-autoon ja pyydystettiin sitten lumenkaatopaikalta. Lintu vapautettiin lääkärintarkastuksen jälkeen Tyyrinvirtaan 27.1., missä se oli vielä 1.2. terhakkana. Kävikö kalpaten, sillä 3.2. ”Ilmeisesti hanhi joutui ketun saaliiksi, koska alajuoksun jäällä runsaasti ketun jälkiä ja tummia hanhen höyheniä”?

Kevätmuutto vilkastui 13.4. alkaen ja päämuutto oli välillä 23.4.-30.4. Suurin lepäilijämäärä 25.4. Maa Lapinjärvet – Vesajoki 225 p ja Patajärven ympäristö 220 p.

Metsästäjien suhteen onneaan kokeileva uskalikko 26.8. Maa Patalahti 1 kiert.

Syysmuuttoa tasaisesti 1.9.-7.10. Suurin parvi 30.9. Rau Hanhitaipale 80 m.

Tundrahanhi *Anser albifrons*

Kevätparvi 25.-30.4. Maa Lapinranta enimmillään 8 p. Sama määrä, ehkä samat yksilöt 4.5. Maa Tavinsalmi 8 p. Lisäksi 4 muuta yksilöä eri puolilla.

Syksyllä koettiin sitten hieno tundrahanhien muuttojuhla, niin meillä kuin meitä eteläisemmissä osissa maata. Juhla alkoi 29.9. Kuo Puutossalmi 100 m ja

Harvinaista herkkua Pohjois-Savossa: hanhia pysähtyi toviksi lepäilemään lokakuun alussa. Kuva

Käytetyt lyhenteet

k = koiras
n = naaras
1 kn = 1 koiras ja yksi naaras, 2 kn = kaksi koirasta ja kaksi naarasta
p = paikallinen
m = muuttava
kiert. = kiertelevä
Ä = laulava tai soidinaäntelevä
ä = muuten ääntelevä, äänihavainto
n-puk = naaraspuikuinen
jp = juhlapuku
tp = talvipuku
vp = vaihtopuku
pull = untuvapoikanen
juv = 1. täydellinen puku
ad = aikuispuku
1kv = samana vuonna syntynyt lintu
2kv = edellisenä vuonna syntynyt lintu
yks. = yksilö, yksilöä
a = parvi; a5 = viiden parvi, 5a = viisi parvea, 100 m/5a = yhteensä sata muuttajaa viidessä parvessa
us = useita

Käytetyt kuntalyhenteet

Iis Iisalmi,
Jua Juankoski,
Kaa Kaavi,
Kar Karttula,
Kei Keitele,
Kiu Kiuruvesi,
Kuo Kuopio,
Lap Lapinlahti,
Lep Leppävirta,
Maa Maaninka,
Nil Nilsä,
Pie Pielavesi,
Rau Rautalampi,
Rva Rautavaara,
Sii Siilinjärvi,
Son Sonkajärvi,
Suo Suonenjoki,
Ter Tervo,
Tu Tuusniemi,
Vjä Varpaisjärvi,
Vrk Varkaus,
Ves Vesanto,
Vie Vieremä

parani 30.9. Kuo Puutossalmi 830 (15a) m. Sitten oli pienten parvien menoa reilu viikko, kunnes taas 10.10. Sii Vehkamäki n. 200 m valkoposkihanhien kanssa ja Vie Karankamäki 120 m. Edelleen 15.10. Sii Vehkamäki 150 m. Tundrahanhia laskeutui poikkeuksellisesti myös lepäilemään, sekä omina pikkuparvina että valkoposkihanhien joukossa. Suurin määrä 8.10. Iis Ilomäki 11 p. Myös 2.-3.10. Sii Jälä 6-7 p ja 7.10. Suo Pörolänmäki Hirvola 7 p.

Kanadanhanhi *Branta canadensis*

Rau Tyyrinvirran talvikanta yhden suurempi kuin edellistalvena eli 2.

Keväthavaintojen määrä edelleen kasvussa, pieniä joukkoja tavattiin etelästä pohjoiseen välillä 9.4.-26.5. Pesinnöistä ei kuitenkaan tullut tietoja.

Syksyllä eri puolilla Rautalampea pyöri kuitenkin 8 linnun joukko, mahdollinen pesintä siis perinteisellä alueella.

Valkoposkihanhi *Branta leucopsis*

Pientä kevätarktikkaa 12.-25.5. mm. 25.5. Sii Apaja-Kumpunen a46 m. Erikoisuutena ”pullaposket” 18.5. Kuo Hotelli Scandicin ranta 2 p.

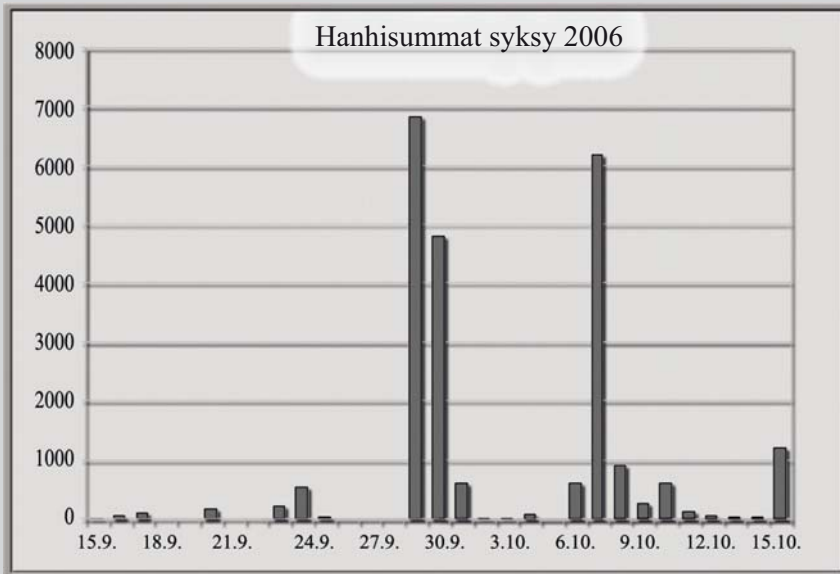
Syysmuutto muiden hanhien tapaan näyttävää ja pitkään jatkunutta.

Muutto käynnistyi 23.9. Sii Vehkamäki 160 m ja 24.9. Kaa Maarianvaara 500 m. Muutaman päivän tauon jälkeen sitten rysähdys 29.9., jolloin Kuo Puutossalmi 2220 m, Sii Siltsalmi ja Jälä 500 nous W ja 200 m(2a), Vrk Lehtoniemi 250 m ja pienempiä määriä eri puolilla. Edelleen 30.9. Sii Vehkamäki 480

Kuvan valkoposkihanhiperhe huilasi Rautalammin Rastunsuolla.

Kuva: Olli Korhonen

Metsä-, tundra-, valkoposki- ja sepelhanhien sekä lajilleen määrittämättä jääneiden hanhien yhteensasketut havaintosummat päivittäin 15.9.-15.10. Hanhia yhteensä 23 458. Jussi Koponen.

m ja p, Kuo Puutossalmi 500 m ja Rau Etelä-Saikari 180 m. Sen jälkeen hiljaisempaa muuttoa viikon verran. Me vähään tyytyväiset savolaiset olisimme olleet jo onnessamme hyvästä syksystä, mutta tuulet suosivat edelleen ja hanhia riitti.

Uuden rysäyksen alku perjantaina 6.10. Son Suolahti 800 m (3a) SW ja Suo Pörölänmäki, Hirvola 95 p. Onni suosi myös työläisiä, lauantaina 7.10. Kuo Puutossalmi 2040 m (9a), Maa Venäjänsaari 400 m ja lisäksi pienempiä parvia eri puolilla.

8.10. laskettiin suuria määriä meillä harvinaisia lepäilijöitä: Iis Ilomäki 500 p, Suo Pörölänmäki, Hirvola 600 p, Suo Hulkola, Paasivesi 280 p, nous ja Suo Pirttilä 110 nous SE.

9.10. Sii Vehkamäki 230 m ja 10.10. suurimmat Sii Vehkamäki n. 170 m (tundrahaniharvissa) ja Jua Pisankoski 150 m.

Vielä 15.10. Sii Vehkamäki 265 m ja Kuo Puutossalmi 80 m. Hännän huiput 18.10. Sii Vehkamäki 56 m ja 19.10. Kuo Puutossalmi 3 m.

Vihonviimeinen 28.10. Kiu Niemiskylä 1 p pellolla, kesyn oloinen, liekö ollut vajaakuntainen.

Sepelhanhi *Branta bernicla*

Erikoinen kevähavainto; 13.5. Kuo Sotkanniemi 1 m SSW!

Valkoposkien tapaan syysmuutto käynnistyi 20.9. Kaa Kortteinen 170 m. Jatkoa hyvänä hanhipäivänä

29.9. Kuo Puutossalmi 400 m (11a). Sen jälkeen pientä muuttoa, mm. 1.10. Kuo Puutossalmi 152 (5a) m. Viimeinen yksinäinen 13.10. Sii Vehkamäki 1 m S. Syksyn havaintosumma 920.

SORSAT

Lajilleen määrittämättömät vesilinnut

Toukokuun "lajittomat" Pohjois-Savon hyvänä arktikapäivänä koskivat todennäköisesti mustalintuja ja alleja; 13.5. Kuo Kelloniemi 110 m ja p ja Sii Kasurila 85 m (2a).

Kesällä Sii Mustin lintuja ei aina jaksettu eritellä, mm. 23.6. 300 p ja 16.8. 350 p.

Metsästyksen aloitus saa vesiäiset liikkeelle, hurja määrä kasassa 21.8. Sii Musti n. 2000 p.

Hanhiin verrattuna syksyn vesiäismuutto kaikkien lajien osalta oli todella vaisua, 17.9.-20.10. havaittiin vain 224 määrittämätöntä vesilintua eri puolilla.

Haapana *Anas penelope*

Harvinainen talvehtiva vuoden vaihteessa 1.-8.1. Vrk Ämmäkoski 1 p.

Kevään ensimmäinen 17.4. Suo Kimpanlampi 1 k p.

Yleistyi 20.4. alkaen. Kevään suurin kerääntymä 30.4. Maa Lapinjärvet - Vesajoki 400 p.

Syksyn paras muuttopäivä 29.9. Kuo Puutossalmi 268 m.

Viimeisimmät havainnot 29.10. Iis Iso-Ahmo 4 p ja 29.10. Vrk Lehtoniemi 2 p.

Tavi *Anas crecca*

Yleistyi 23.4. alkaen, suurin kerääntymä keväällä 30.4. Maa Lapinjärvet - Vesajoki 535 p.

Sulkasatoparvi 18.6. Sii Musti, pohjoisallas 275k15n ad p ja edelleen 24.6. 310 p. Muuttoa ennakoiden 9.8. Sii Musti 480 p.

Viimeiset muuttivat lokakuun alussa.

Talvihavainto 3.12. Ter Äyskoski, Koskivesi 1 n-puk p.

Sinisorsa *Anas platyrhynchos*

Talvehtijoita runsaasti, suurin määrä 14.1. Kuo Maljapuro n. 50 p ja Rau Tyyrinvirta tammi-helmikuussa n. 20 p. Varkauden havaintoja ei ilmoitettu!

Yleistyi 11.4. lähtien. Suurin kerääntymä 26.4. Maa Vesajoki- Merlahti 180 p ja 27.4. Kiu Niemiskylä 170 p.

Syysmuutossa ei mitään merkille pantavaa.

Joulukuussa suurin määrä 31.12. Kuo Linnanlahti 80 p.

Jouhisorsa *Anas acuta*

Uusi saapumisennätys Pohjois-Savossa, kun muutolta tippunut koiras havaittiin jo 2.4. Rau Tyyrinvirran tornilta.

Muutto vilkkaimmillaan huhtikuun lopulla, suurimmat kerääntymät 30.4. Maa Lapinjärvet 30 kn p ja Kei Hetejärvi 30 kn p.

Poikueita hyvin näkyvillä mm. Sii Raasiassa ja Mustilla.

Syksyllä komea kerääntymä 17.8. Sii Musti 158 p. Syysmuuttajia havaittiin enimmillään 7.10. Kuo Puutossalmi 17 m haapanaparvissa.

"Edelleen vain kolmasosa parhaista vuosista" – Veli-Matti Väänäsen kommentti Maaningan vesilintulaskennoista.

Heinätavi *Anas querquedula*

Ensimmäinen havainto 26.4. Iis Itikan pellot 2 p ja seuraavina päivinä jo eri puolilla.

Tyypillisesti heinätavi muuttaa aikaisin syksyllä, mutta tänä vuonna viimeinen havainto tehtiin ja ilmoitettiin jo 12.6. Sii Mustilta, ei kai syksy ihan näin aikaisin ala?

Sinisorsa

Kuva: Petri Jauhiainen

Lapasorsa *Anas clypeata*

Yleisty 23.4.alkaen. Kunnostettu Patalahti on suosiossa; 6.5. Maa Patalahti 40 p!

Sulkivia kai, 15.6. Maa Maaninkajärvi, Mustavirta 30 k p.

Metsästyksen alla 16.8. Sii Musti, Iso-Musti 145 p, mikä on P-S:n suurin kerääntymä kautta aikojen.

Lokakuulta vain kaksi havaintoa, joista myöhäisin 28.10. Rau Tyyrinvirta 1 ad n p.

”Maaningan lintuvesien toiseksi runsain laji - yli 60 paria” – Veli-Matti Väänänen kommentti laskennoista.

Punasotka *Aythya ferina*

Kevään ensimmäiset 17.4. Vrk Tyyskä 2 p, sitten vasta 27.4. alkaen muualla. Lajin alamäki jatkui, sillä koko vuoden suurin ilmoitettu kerääntymä 5.5. Iis Iso-Ahmo 7 p, vain! Ei yhtään ilmoitettua pesintää eikä ilmoitettuja syyshavaintoja, muutenkin havaintoja niukasti.

Tukkasotka *Aythya fuligula*

Naaras yritti talvehtia Leppävirran Konnuksella ja huonokuntainen yksilö havaittiin viimeisen kerran 9.1.

Keväällä eri puolilla 23.4. alkaen, päämuutto toukokuun alkupuolella. Suurin kerääntymä 7.5. Kei Hetejärvi 85 p.

Poikueita ilmoitettiin vain 3 Kuopion rannoilta ja lammilta! Kesällä suurin kerääntymä 29.6. Sii Raasio, länsiliete 95 k 7 n ad p. Vuoden viimeisin jo jäätyneestä Toivalan salmesta 4.11.

Veli-Matti Väänänen kommentti Maaningan lintuvesien laskennoista: ”Punasotka: laskennoissa vain kaksi koirasta (toisena vuotena puuttui pesimälinnustosta). Tukkasotka: Vain kaksi paria! Vielä 1980-luvun puolivälissä yli 40 paria. Raju on ollut sotkien alamäki!”

Lapasotka *Aythya marila*

Alkutaival havaintoja ei ollut, mutta yllättäen pieni keväinen parvi 25.5. Sii Raasio 2 k1 n p.

Syysmuuton ensimmäiset 9.9. Sii Raasio 2 p. Komeaa muuttua 29.9. Kuo Puutossalmi 39 m. Sen jälkeen yksittäisiä lintuja eri puolilla ja viimeiset syysmuuttajat 28.10. Rau Kattilavirta 10 p.

Vain yksi havainto joulukuussa 2.-16.12. Suo Kruununsilta 1 n-puk p.

Alli *Clangula hyemalis*

Kevätmuutto alkoi 12.5. eri puolilla, suurin parvi Rau Etelä-Konnevesi 88 p. Kevätartikan suurin parvi 22.5. Kuo Sotkanniemi 145 p.

Erikoinen kesähavainto 23.6.-6.7. Sii Musti, pohjoisallas 1 p.

Syysmuutto alkoi lupaavasti 29.9. Kuo Puutossalmi 350 m ja jatkui sitten verkkaisesti yksittäin tai muutaman linnun parvina 5.11. saakka. Havainnot Kuo Puutossalmi sekä Rau ja Suo eri puolilla. Joulukuulta ei havaintoja.

Mustalintu *Melanitta nigra*

Kevätmuutto vilkastui 10.5. lähtien. Sopivat sääolosuhteet toivat kevätartikan sisämaahan ja Pohjois-Savon kevätennätys tehtiin aamustajilla 13.5. Kuo Kelloniemi 2600 m (suurin parvi a1200) ja 183 p. Kuo Puutossalmi samaan aikaan 860 m. Syysmuutto alkoi 30.8. Kuo Puutossalmi 3 p. Syksyn paras muutto 29.9. Kuo Puutossalmi 33 m, ja sen jälkeen pientä liikettä eri puolilla 30.11. saakka. Joulukuiset 2.-6.12. Suo Pirttilä 1-3 yksilöä p.

Pilkksiipi *Melanitta fusca*

Ekaekapinna eli 1.-9.1. Lep Konnuskoski 1 p. Harvinaista kevätherkkua 13.5. Kuo Puutossalmi 2 m. Syysmuutto käynnistyi 3.9. Kuo Silmäsuu 2 m, paras päivä 30.9. Kuo Puutossalmi 56 m. Yksittäisiä tai muutamia lintuja tavattiin lokakuun lopulla Rau Etelä-Saikari, Iis Iso-Ahmo, Suo Jauholahti, Vrk Lehtoniemi, Lep Konnuskosket. Poikkeuksellisen komea talviparvi 3.12. Kuo Ryttyjärvi 16 p.

Telkkä *Bucephala clangula*

Talvehtivia lintuja 1.1.-11.2. yhteensä 7, Rau Tyyrinvirta 4 p, Vrk Ämmänkoski 2 p ja Suo Kruununsilta 1 p.

Keväällä muutto vilkastui 5.4. alkaen ja 13.4. havaintoja oli jo myös Ylä-Savosta. Suurin kevätparvi 28.4. Suo Kimpanlampi 52 k 36 n p.

Koirat kokoontuivat sulkasatoparveen jo 29.5. Sii Raasio 147 k ja 46 n. Syyskerääntymä 20.9. Sii Raasio 120 p.

Joulukuussa havaittiin kaikkiaan 9 yksilöä; Rau Tyyrinvirta 3, Nokisenkoski 1, Konnekoski 4 sekä Ter Äyskoski 1.

Uivelo *Mergus albellus*

Muutto vilkastui ensin 17.-22.4. Varkaudessa, vilkain muuttajakso 24.4.-7.5. Muuttajamäärät edellisvuosia vähäisempiä, suurin kerääntymäkin vaatimaton 30.4. Kei Hetejärvi 7 p.

Mahdollinen pesintä Kei Hetejärvi; 10.6. 1 kn p ja 24.6. 1 k p.

Syysmuutto käynnistyi hiljakseen 3.9. Suurimmat parvet 28.10. Rau Kattilavirta 30 p ja 11.10. Suo Iisvesi, Jauholahti 24 p.

Talvehtijoita ei jäänyt.

Tukkakoskelo *Mergus serrator*

Havaintoja eri puolilta toukokuun alkupuolella. Kevätarttikamuuttua 13.5. Kuo Puutossalmi 16 m ja 8 p. Pesintä ilmoitettiin vain Kuo Rönö.

Erityisen hyvää syysmuuttua 29.9. Kuo Puutossalmi 31 (9a) ja 30.9. peräti 53 m (9a).

Isokoskelo *Mergus merganser*

Talvehtivia 6.1.-1.4. Vrk Pirtinvirta 2 k 1 n p.

Keväällä yleisty nopeasti 7.4. lähtien.

Pesintöjä ilmoitettiin Kuo Honkalahti ja Väinölänniemi.

Syysmuutto vilkkainta 15.10. lähtien. Suurin kerääntymä tällä kertaa 20.10. Son Harvanjärvi 500 p. Komein muutto 29.10. Sii Vehkamäki 695 m (21a). Suurin parvi a115.

Muutto jatkui vielä joulukuussa, 3.12. Kuo Puutossalmi 100 m. Sulassa Kallavedessä vielä 23.12. Kuo Pyöreä-Munakka 6 p. Talvehtijat 25.12. Rau Nokisenkoski 1 p ja 28.12. Vrk Tyyskä 3 p.

Kaakkuri *Gavia stellata*

Kevätmuutto 26.4.-19.5., suurin määrä 1.5. Rau Toholampi 6 p.

Todetut pesinnät: Kaa 1, Suo 4 + 1 epäonnistunut ja Tuu 1 revieri (22.7. 2 Ä).

Syysmuuttua 29.9. Kuo Puutossalmi 6 m, muutto jatkui muutamin havaituin yksilöin 19.10. saakka. 18.11. Iis Nerohvirralla erikoinen havainto; 8 ad ja 9 juv p! Iis keskustasta löytyi lisäksi huonokuntainen yksilö, joka vietiin joukon jatkoksi.

Yksi talvihavainto 2.12. Vrk Tyyskä 1 p.

Kuikka *Gavia arctica*

Havaintoja eri puolilla 27.4. alkaen, suurin kerääntymä 1.5. Rau Kattilavirta 24 p. Muuttua kevään arttikapäivänä 13.5. Kuo Puutossalmi 18 m. Pesintähavaintoja yhdistyksen nimikkolinnusta kertyi luvaton vähän, vain 4.

Syysmuuttua enteilevä kerääntymä 26.8. Kar Virmaanpää 62 p. Huima syysarttikapäivä 29.9. Kuo Puutossalmi 421 m, suurin parvi a80. Muutto jatkui hiljakseen 30.10. saakka. Marraskuussa 3 havaintoa eri puolilla.

30.12. Nil Lastulahti pyydystettiin nuori loukkaantunut lintu, joka lopetettiin ja toimitettiin museolle.

Silkkiuikku *Podiceps cristatus*

Yleisty 14.4. lähtien, muutto vilkkaimmillaan 29.4.-4.5. Suurin kerääntymä 3.5. Sii Jännevirta 112 p.

Syyskerääntymä 3.10. Sii Iso-Jälä 90 p. Lokakuun loppuun saakka havaintoja eri puolilta maakuntaa.

Härkälintu *Podiceps grisegena*

Laji saapui perinteisesti pääosin suoraan pesimäpaikoilleen 5.5. lähtien.

Kesäisiä pesimä- ja revierihavaintoja kertyi n. 20, mistä kiitos ilmoittajille!

Mustakurkku-uikku *Podiceps auritus*

Muuttohavainnoiksi tulkittuja 10 yksilöä, suurin osa saapui suoraan pesimäjärville, Valtakunnallisestikin merkittävällä pesimäjärvellä, Kei Hetejärvellä väh. 13 paria, Son Sukeva, Saukko-suo 2 paria. Syysmuutto alkaa jo heinäkuussa, mutta kovin aikaiselta tuntuu viimeinen havainto 29.7. Kei Hetejärvi.

Merimetso *Phalacrocorax carbo*

Ei alkutalven eikä kevähavaintoja. Kesällä havaittiin kaksi yksilöä. Syysmuuttajia 13.9. alkaen, yhteensä 35 yksilöä. Suurin määrä 30.9. Kuo Puutossalmi 10 m. Viimeiset lähtivät ennen talvikautta, mutta vielä 30.11. Kuo Puutossalmi 2 p.

Harmaahaikara *Ardea cinerea*

Kevätmuuttoaikaan 11.4.-20.5. nähtiin 10 yksilöä. Kesähavaintoja yksittäisistä linnuista tai pienistä parvista kautta maakunnan. Metsästyksen alussa 20.8. Maa Tavinsalmi a50 nous, mikä on maakuntamme huikea ennätys lajista. Invaasio jatkui vielä syksynkin, 1.10. Lap Väisälänmäki 6 p.

RANTAKANAT JA KURKI

Nokikana *Fulica atra*

8.-9.4. Vrk Pirtinvirta ja Maa Mustavirta 1 p, päämuutto 18.-30.4. Suurin kerääntymä 30.4. Vrk Ruokojärvi n. 30 p. Syysmuutolta vain kaksi havaintoa: 10.9. Vrk Ruokojärvi ja 12.9. Maa Lapinjärvet.

Kurki *Grus grus*

Ensimmäisen saapujan jälkeen oli yli kolmen viikon tauko ja 9.4. havaintoja saatiin sitten monin paikoin. Vilkkain muuttojakso 17.-24.4. Suurin kerääntymä 22.-26.4. Maa Patajärvi 90 p. Kesäisin luppokurjet ovat löytäneet Sii Mustin altaan takaiset ”riistapellot”, suurin määrä 7.7. 258 p. Parvi hajosi 20.8. ilmeisesti metsästyshäirinnän takia. Syyskerääntymät perinteisillä paikoilla; 31.8. Maa

Haatala 320 p ja 2.9. Lap Nerkoonniemi 112 p. Muuttoa hiljalleen pitkin syyskuuta, vilkkain päivä 25.9. Sii Vehkamäki 129 m. Viimeiset lähtivät lokakuun puolessa välissä.

KAHLAAJAT

Meriharakka *Haematopus ostralegus*

Huhtikuun jälkimmäiseltä puoliskolta havaintoja vähintään 12 linnusta, joista katsotuimpia olivat Sii Toivalannokossa reilun viikon oleillut kaksikko. Myös toukokuulla tyytyminen yksittäisiin muuttajiin, levähtäjiin ja reviiirilintuihin (Kuo, Maa, Sii, Lap). Kevätkauden suurimpana kerääntymänä 27.4. Kuo Tikkalansaari 3 p.

Kesä- ja heinäkuun havaintoja 11 paikalta, joista neljällä paikalla varmistettiin pesintä tai nähtiin varoittelevat linnut: Kuo Itkonniemi, Lap jätevedenpuhdistamo ja Salonsaari sekä Maa Pulkonlahti. Syysmuutolta vain yksi kirjaus: 7.9. Iis Kiviranta 1 m.

Pikkutylli *Charadrius dubius*

Kevätmuutto käynnistyi normaalissa aikataulussa ja huhtikuun puolella lintuja ehdittiin nähdä viidellä paikalla. Kevätkauden havainnot koskivat 1-4 yksilön porukoita. Soidintavia lintuja havaittiin toukokuun alusta lähtien ja pesintöjä tai viitteitä pesinnöistä kirjattiin 13 paikalta (Kuo 6, Sii 4, Suo 2, Lep 1). Em. paikoilta laskettiin yhteensä noin 20 reviiiriä (eniten Sii Raasio ja Musti yht. 6-8 reviiiriä). Pohjoisimmat kesä-heinäkuiset havainnot ilmoitettiin Siilinjärveltä, ja Ylä-Savossa toukokuisiakin lintuja nähtiin vain neljällä paikalla.

Syysmuuton käynnistymistä kuvaavat 11.7. Sii Raasio 12 ad + 2 juv p ja 12.7. Kuo Heinälammrinne 10 p. Lähes kaikki syysmuuttokauden havainnot kertyivät Sii Raasion ja Mustin altailta, jossa syyskauden havaintosummaksi karttui 334 p (Raasio 238, Musti 96). Huippuna 2.8. Sii Raasio 13 ad + 3 juv p. Elokuun puolivälin jälkeen altailta löydettiin enää yksittäisiä lintuja ja syyskuun puolella tehtiin vielä neljä havaintoa.

Tylli *C. hiaticula*

Kevähavaintoja ajanjaksolta 27.4.-18.6. ja kahdeksaa lintua lukuun ottamatta kaikki Sii Raasiosta ja Mustista. Eniten 25.5. Sii Musti 12 p ja samalla paikalla 12.6. 14 p. Mahdolliseen reviiiriin viittasivat havainnot kahdesta kesälinnusta Mustissa ja Raasiosta 29.6.-5.7.

Syysmuuton ensimerkkinä 25.7. Sii Musti 6 p. Sii Raasiosta (syysmuuton havaintosumma 206 p+m) ja Mustissa (588 p+m) syysmuuttajien määrä oli keskimääräinen. Vilkkaimmista päivistä mainittakoon 6.8. Musti 45 ad p, 16.8. Raasio + Musti 119 p (joista Musti 112 p), 21.8. Raasio + Musti 57 p, 29.8. Musti 80 p ja 3.9. Raasio + Musti 50 p. Syyskuun puolivälin jälkeen havaintoja enää kahdesta linnusta. Muualta syyshavaintoja vain neljästä linnusta (Rau 3, Kuo 1).

Kapustarinta *Pluvialis apricaria*

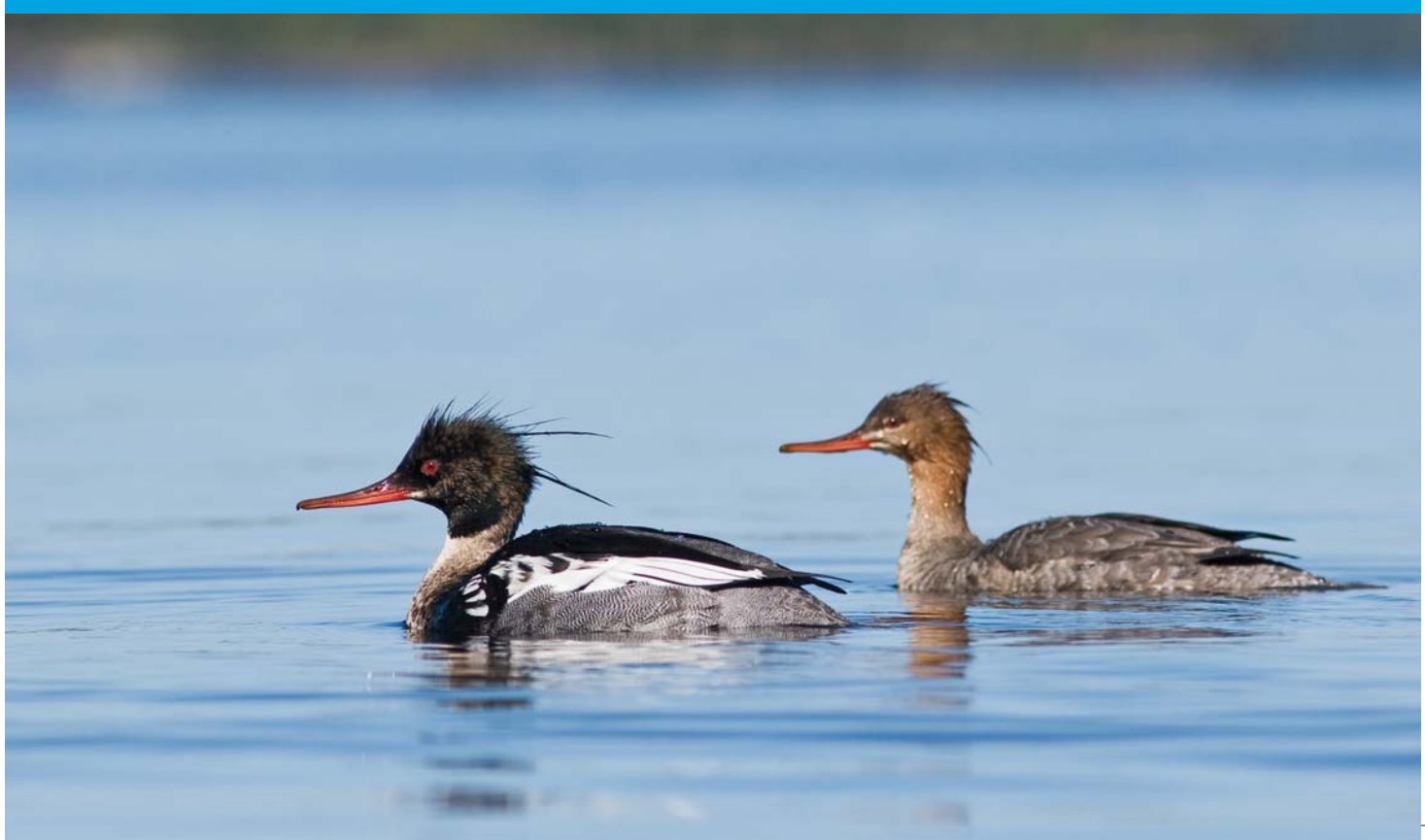
Kevätmuutto käynnistyi normaalein elkein huhtikuisin pikkuparvin, joista suurimpana kerääntymänä 28.4. Kuo Riistavesi 42 p. Päämuutto toukokuun ensimmäisellä puoliskolla: 7.5. Sii Jälä 140 p, 7.5. Maa Patalahti 130 kiert. ja 10.5. Maa Kinnulanlahti a180 kiert. Viimeinen kevätmuuttaja havaittiin 2.6. Ainoana pesintään vihjaavana havaintona 30.7. Rau Rastunsuo 2 ad + 2 juv p. Ensimmäisiksi syysmuuttajiksi tulkittuina 2.7. Tuu Turulanranta 2 p. Syysmuuton parhaimpina määrinä 3.9. Iis Iso-Ahmo 20 kiert. ja 24.9. Sii Rissala 13 p. Sii Raasion syyshavaintosumma 27 yks. ja Mustin vastaava 14 yks.

Tundrakurmitsa *P. squatarola*

Kolme kevähavaintoa: 20.5. Sii Musti 1 p ja 1.6. 1 p sekä 21.5. Maa Lapinjärvi 1 p. Syyshavainnot ajanjaksolta 24.7.-8.10. ja pääosin Sii Raasiosta (havaintosummana 17 p) ja Mustista (10 p). Parhaat määrät: 24.7. Musti 5 ad p, 2.9. Raasio 4 juv p ja 3.9. Musti 2 ad + 2 juv p. Ainoana syyshavaintona muualta 8.10. Iis Itikka 2 juv p.

Töyhtöhyppä *Vanellus vanellus*

Ensimmäiset heti huhtikuun alussa ja muuttokärki saavutti maakunnan pohjoiskolkatkin huhtikuun ensimmäisen viikon aikana, jolloin alueemme lou-

Merimetso

Kuva: Kalevi Asikainen

naisosissa jo muutontynkää: 5.4. Rau Rastunsuo 21 m ja 7.4. sama paikka 42 m. Parhaimpina muuttoina ja kerääntyminä 9.4. Sii Kemira 112 m, 9.4. Sii Vehkamäki 103 m, 14.4. Sii Vehkamäki 101 m, 22.4. Maa Mustavirta 210 p, 22.4. Sii Vehkamäki 280 p + 23 m ja 24.4. Kiu Hilapparanta noin 500 p. Pesimättömiä ja sulkasatoparviin hakeutuvia kiertelijöitä alkoi valua etelään päin jo toukokuun aikana ja kesäkuun puolivälissä pelloilla ja lietteillä pyöri jo 20–40 norkoilijan porukoita. Suurimpana kerääntymänä 24.7. Lap Nerkoo 62 p. Pesimäalueet tyhjenivät viimeistään elokuun jälkimmäisen puoliskon aikana ja syyskuisia kerääntymiä päästiin näkemään enää vain muutamilla perinteisimmillä syyshyypäpelloillamme: 9.9. Maa Tavinsalmi 48 p, 9.9. Maa Kinnulanlahti 25 p ja 13.9. Maa Mustavirta 27 p.

Pikkusirri *Calidris minuta*

Kaksi kevähavaintoa: 20.5. Suo Leppäkoski Lamminrantasuo 1 p ja 8.6. Sii Raasio 1 p. Syysmuuttohavainnot ajanjaksolta 10.7.–8.10. ja valtaosin Sii Raasion ja Mustin lietteiltä. Syysesintyminen Raasiossa (syyshavaintosumma 404 p) ja Mustissa (431 p) määrällisesti varsin tavanomainen. Heinäkuussa parhaanakin päivänä 18.7. Musti vain 7 p. Muutto virkistyi vasta nuorten lintujen syysmuuton käynnistyttyä elokuun puolivälissä (ensimmäinen määritetty nuori lintu 10.8.) ja syyskuun alkupuoliskolla laskettiin päivittäin kymmenien levähtäjien potteja: mm. 5.9. Raasio 70 p, 7.9. Raasio + Musti 99 p, 11.9. Raasio + Musti 127 p ja 13.9. Raasio + Musti 71 p. Siilinjärven ulkopuolelta heinä–lokakuisia havaintoja yhteensä 29 yksilöstä, joista suurimpana kerääntymänä 10.9. Son Sukeva Saukkosuo 10 p. Myöhemmin havaintoina 10.9. Sii Musti 3 p ja 8.10. Iis Itikka 1 p, joista jälkimmäinen on uusi viivytelyennätys. Syysmuuttajien määrät kuukausittain: heinäkuu 28 (Sii 26,

Rau 2), elokuu 158 (kaikki Sii), syyskuu 677 (Sii 651, Kuo 14, Son 10, Rau 2) ja lokakuu 1 (Iis).

Lapinsirri *C. temminckii*

Kevähavaintoja ajalta 11.5.–12.6. hieman yli 150 yksilöstä. Huippuna 19.5. Sii Musti noin 50 p ja 20.–21.5. 20–22 p. Kevätmuuttajat kunnittain (eri päivien määrät laskettu yhteen): Sii noin 140, Rau 10, Iis 5, Maa 2, Suo 2. Vanhojen lintujen syysmuuttoa ajalla 29.6.–16.8. ja nuoret linnut ajalla 9.8.–14.9. Heinäkuun parhaina noteerauksina Sii Musti 15.7. 9 p ja 25.7. 8 p sekä Sii Raasio + Musti 30.7. 8 p ja 31.7. 13 p. Elokuun vilkkaimmat päivät 3.8. Sii Raasio + Musti 17 p sekä 10.–12.8. Sii Raasio 14–18 p. Muutto ohi 26.8. mennessä, jonka jälkeen vielä kaksi syyskuusta havaintoa: 5.9. Sii Raasio 7 p ja 14.9. sama paikka 4 p. Syksyn havaintosummat Sii Raasiossa (164 p) ja Mustissa (88 p) keskimääräisiä. Raasion ja Mustin ulkopuolelta vain kaksi ilmoitettua syyshavaintoa: 4.8. Kuo Riistavesi Keskimäinen 2 p ja 11.8. Maa Tavinsalmi 3 p.

Kuovisirri *C. ferruginea*

Ilmoitettuja havaintoja vain Sii Raasion ja Mustin alueilta ja kaikki syysmuutolta (10.7.–14.9.). Vanhoilla linnuilla sähköä huippu suosirrimuuton kylkiäisenä heinäkuun puolivälissä: Musti 12.7. 53 p, 13.7. 36 p, 14.7. 11 p ja 19.7. 11 p. Viimeiset vanhat linnut myöhäisiä: Musti 10.9. 1 p ja 11.9. 2 p. Ensimmäiset nuoret nähtiin 16.8. Mustissa. Nuorten muutto jäi vaatimattomaksi; parhaana kirjauksena 30.8. Musti 5 p. Raasiossa havaintosumma (19 p) jäi selvästi keskimääräistä heikommaksi, kun taas Mustissa havaintosumma (173 p) kipusi keskimääräistä paremmaksi. Havaintosummat kuukausittain: heinäkuu 153 p, elokuu 29 p, syyskuu 10 p.

Suosirri *C. alpina*

Kevähavaintosumma 63 p ajalla 14.5.–6.6. Suurin osa levähtäjistä löytyi Sii Mustin lietteiltä, josta myös suurimmat lepäilijämäärät: 21.5. 21 p ja 25.5. 12 p. Ensimmäiset syysmuuttajat Sii Raasiossa ja Mustissa 28.6. Ensimmäinen aikuisten lintujen huippu totuttuun tapaan heinäkuun puolivälin alla: 10.7. Sii Musti 78 p ja 12.–13.7. samalla paikalla 160 p+m. Mustin havaintosumma ajalla 7.–15.7. 560 p+m. Heinäkuun puolivälissä elokuun lopulle Mustissakin laskettiin enimmilläänkin vain 20–25 linnun päiväsummia, ja muutto virkistyi vasta elokuun lopulla nuorten lintujen astuessa näkyvämmiin muuttoareenalle: 29.8. Musti 60 p, 3.9. Musti + Raasio 91 p ja 5.9. Musti + Raasio 103 p. Syyskuun loppupuolella vielä kaksi hieman virkeämpää myöhäissyysistä päivää: 18.9. Musti + Raasio 25 p ja 27.9. Raasio 2 ad + 22 juv p. Viimeinen vanha lintu todettiin 27.9. ja ensimmäinen nuori 31.7. Molempien em. altaiden syyshavaintosummat (Raasio 445, Musti 977) jäivät hieman

keskimääräistä vaatimattomimmiksi. Altaiden ulkopuolisia syyshavaintoja ilmoitettiin vain viidestä suosirristä. Havaintosummat kuukausittain: kesäkuu 12, heinäkuu 651, elokuu 268, syyskuu 493, lokakuu 3.

Jänkäsirriäinen *Limicola falcinellus*

Kaikki havainnot Sii Raasiosta ja Mustista. Kevähavaintoja neljästä yksilöstä kolmelta päivältä ajalla 23.–30.5. ja syyshavaintoja seitsemästä yksilöstä viideltä päivältä ajalla 11.–30.7.

Suokukko *Philomachus pugnax*

Kiireisimmät tulijat ehdivät ennen vappua; huhtikuun havaintoina 28.–29.4. kirjatut yksinäiset koiraat kahdella paikalla. Toukokuun alkupuoliskon suurimmat kerääntymät 25–30 yksilön luokkaa muuton huippuvaiheen livahtaessa heti toukokuun puolivälin jälkeen: 17.5. Maa Lapinranta 190 p ja 19.5. Lap Linnansalmi 57 p. Pesintään viittaavia havaintoja ei ilmoitettu. Kevät- ja syysmuuton rajaa joskus vaikea määrittää; viimeisinä kevätmuuttajina voitaneen pitää 1.6. Rau Rastunsuo 2 k p ja ensimmäisinä syysmuuttajina 16.6. Sii Mikka 2 k p. Sii Raasiossa ja Mustissa enätyksellinen syysesintyminen; molempien altaiden havaintosummat (Raasio 1287, Musti 837) kolme kertaa keskimääräistä suuremmat. Vanhojen lintujen syysmuuton huippuna 20.6. Raasio + Musti 26 k 8 n p ja 29.6. 27 p. Nuorten lintujen ensimmäinen huippuvaihe elokuun alkupuoliskolla ja jämäkempi kulminaatio elo–syyskuun taitteessa: 11.8. Raasio 1 ad + 74 juv p, 28.8. Raasio + Musti 81 p, 30.8. Raasio + Musti 100 p ja 3.9. Raasio + Musti 89 p. Viimeinen vanha lintu kiikaroitiin 18.8. ja ensimmäinen nuori lintu ilmoitettiin 27.7. Parhaina syyskerääntyminä Siilinjärven ulkopuolelta 13.8. Kuo Riistavesi Keskimäinen 12 p, 2.9. Maa Mustavirta 18 p ja 13.9. Maa Tavinsalmi 48 p.

Jänkäkurppa *Limnodytes minimus*

Keväällä (28.4.–2.5.) havaintoja 20 yksilöstä, eniten 28.–29.4. Rau Rastunsuo yht. 5 Ä ja 30.4. Sii Toivalanotko n. 6 p. Syyshavaintoja ajalla 17.9.–14.10. kaikkiaan 25 linnusta; lätiltonkijoiden suurimpina kasoina 17.9. Sii Iso-Jälä 4 p ja 3.10. Sii Siltsalmi 6 p.

Taivaanvuohi *Gallinago gallinago*

Kevään ensimmäiset muuttajat ehdivät maakuntamme pohjoisosiinkin jo ennen huhtikuun puoliväliä ja laji yleistyi kaikkialla nopeasti 20.4. mennessä. Pieniä kerääntymiä todettiin parin viikon jaksolla huhtikuun lopun ja toukokuun ensipäivien aikana; listauksen ansaitkoon 24.4. Sii Aappola 25 p, 1.5. Rau Pirttinentie 18 p ja 3.5. Lap Humppi 20 p. Pesimäajalta ei kertynyt raportoitavaa. Syksyllä taivaanvuohet lähtevät talvehtimisalueilleen huomaamattomasti, ja kun vielä järviemme vedenpinta pysytteli poikkeuksellisen alhaalla tarjoten ruokailulejukoita ”joka paikkaan”, isommilta syyskerääntymiltä välttyttiin. Parhaina syyspotteina mainittakoon 4.8. Kuo Riistavesi Keskimäinen 10 p ja 17.9. Sii Iso-Jälä 6 p.

Lehtokurppa *Scolopax rusticola*

Kevätmuutto käynnistyi hieman keskimääräistä verkkaistemmin; huhtikuun puolivälin mennessä havaintoja oli kertynyt vasta kuudesta linnusta (Kiu, Kuo, Rau, Sii, Son). Ilmoitetut kevähavainnot koskivat lähinnä reviiirilennoillaan sahaavia yksittäisiä lintuja. Pesimäaikana lehtokurpat eivät käännä savolaisen harrastajan päätä eikä esim. pesimätheyksiin liittyviä tietoja kertynyt. Mainittakoon kesäerikoisuutena yksi joukkokokoushavainto: 17.6. Kuo Humalajoki a8 ki-ert. Syksyllä metsien kurpat katosivat vaivihkaa ennen lokakuun umpeutumista. Lokakuun puolivälin jälkeisiä havaintoja ilmoitettiin kuudesta linnusta eri puolilta aluetamme.

Punakuiri *Limosa lapponica*

Kolme havaintoa, kaikki Sii Mustista: 17.5. 8 p, 12.7. 52 p (osan noustessa ilmeisesti muutolle) ja 13.7. 33 p.

Pikkukuovi *Numenius phaeopus*

Ajalla 27.–30.4. ensimmäisiä kevätmuuttajia yht. 23 yks. eri puolilla maakuntaa. Parhaat kevätkeräntymät vaatimattomia: 28.4. Rau Rastunsuo 5 p, 1.5. Kei Hetejärvi 5 p ja 7.5. Son Sukeva Saukkosuo 10 p, joista osa todennäköisesti pesimäreviireilleen asettuneita lintuja. Ainoina pesimäpaikkahavaintoina 22.5. Vjä Äläne Nätähiekkä 1 Ä ja 31.5. Kiu Huttusuo 2 Ä+var.

Ensimmäisenä syysmuuttajana voitaneen pitää 8.6. Sii Musti 1 p. Muut syysmuuttohavainnot ajalta 27.6.–19.8. yht. 30 yksilöstä. Syyskeräntymät perinteisen vaatimattomia; nyt suurimpana 12.7. Sii Musti 4 p.

Kuovi *N. arquata*

Kevätmuutto käyntiin kertaheitolla; kolmen ensimmäisen havaintopäivän 15.–17.4. aikana kuovien etujoukot valloittivat koko Savon ja pelloilla nähtiin jo ensimmäiset kunnan parvetkin. Parhaat keräntymät muhkeita: 22.4. Maa Hussolansaari 150 p, 22.4. Maa Ala-Ruokovesi noin 220 p jäällä ja 24.4. Kiu Hilaparaanta noin 200 p. Parhaana muuttona 23.4. Sii Vehkamäki 35 m.

Syysmuuton käynnistymistä enteilevät ensimmäiset ranta- ja peltoparvet kiikaroitiin 8.–10.6. Ensimmäisinä muuttolennossa kirjattuina 11.6. Sii Mikka a6 SW. Aikuisten muutto kiivaimmillaan juhannuksena: 24.6. Sii Mikka 170 p, 24.6. Ter Salakkaniemi 125(2a) m, 24.6. Kuo Karhonsaari 100(4a) m ja 25.6. Maa Käänninniemi 80 SW. Heinä-elokuussa tilastoitiin maksimissaan enää 20–40 linnun lepäilijäkeräntymiä ilman mainittavampia muuttoja: 13.7. Sii Musti 17 p sekä Sii Raasio 1.8. 39 p, 6.8. 27 p+m ja 11.8. 27 p+m. Syyskuulta vain yksi havainto. Syyshavaintosumma Raasiossa 240 ja Mustissa 124 p+m.

Mustaviklo *Tringa erythropus*

Keväthavaintoja (1.–17.5.) ilmoitettiin noin 140 yksilöstä. Yli 10 linnun keräntymät/muutot: Maa Lapinranta 10.5. 12 p (Lapinjärven ympäristö yht. 18 p), 13.5. 10 p ja 15.5. 17 p sekä 17.5. Sii Musti 10 p. Pesintään viittaavia havaintoja ei saatu. Ensimmäiset syysmatkaajat 1.6. (Rau) ja 3.6. (Sii). Pääosa syyshavainnoista Sii Raasiosta ja Mustista, joiden syysummat (Raasio 77, Musti 28) hieman keskimääräistä parempia. Viimeinen vanha lintu 25.7. ja eka nuori 19.7. Parhaat päiväsummat: Sii Raasio 18.6. 9 ad p ja 19.7. 7 ad + 1 juv p.

Punajalkaviklo *T. totanus*

Huhtikuulta havaintoja jo yhdeksältä paikalta Ylä-Savoa myöten. Kaikki huhti–toukokuun havainnot koskivat 1–2 lintua. Varoitteijoita, kähmyilijöitä tai pitemmän ajan oleilijoita, jotka myös voitaneen tulkita reviiirilinnuiksi, tavattiin toukokuun lopulla ja kesäkuussa yht. 7 paikalla (Sii Mikka, Musti, Raasio ja Tuli-Koivunen, Maa Lapinjärvi ja Maaninkajärvi sekä Lap Keskimäinen). Suurin pesimäaikainen kimppa häiri Sii Raasiossa, jossa tavattiin kesäkuun ja heinäkuun alun käynneillä usein 6–9 ad p, josta voitaneen tulkita ainakin kolme reviiiriä. Myös Maa Lapinjärviltä tilastoitiin kolme reviiiriä. Yhtä havaintoa (Rau) lukuun ottamatta kaikki heinäkuuiset havainnot Sii Raasiosta ja Mustista, joiden yhteinen heinäkuun havaintosumma 40 p. Elokuulta havainnot enää neljästä pitkänokasta (Lap 2, Sii 2).

Valkoviklo *T. nebularia*

Suurimmat kevätjengit: 29.4. Kuo Riistavesi Keskimäinen 17 p ja 30.4. Maa Lapinranta 15 p. Havain-

Nuori suokukko Raasiossa.

Kuva: Visa Uusipaikka

toja pesistä, varoittelevista linnuista tai reviiireistä ilmoitettiin noin 15 paikalta, joista yksi erottautui muista: 24.6. Kei Hetejärvi 10 varoittelevaa.

Ensimmäisiä syysmuuttokeräntymiä tavattiin kesäkuun lopun päivinä. Suurimmat lepäilijäryhmät laskettiin heinäkuun alkupuoliskolla: Sii Musti 5.7. 17 p, 9.7. 14 p ja 15.7. 15 p. Elokuun parhaana potrettina 6.8. Sii Raasio 12 p. Syysmuutto hiipui nopeasti elokuun puoliväliä lähestyttäessä ja 20.8. jälkeen saatiin havaintoja enää 16 linnusta, joista kolme viivytelijää löytyi syyskuun puolelta. Sii Mustissa syyshavaintosumma (156 p) noin kaksi kertaa keskimääräistä suurempi ja Raasiossa (159 p) vastaavasti 60 % keskimääräisestä.

Metsäviklo *T. ochropus*

Ensimmäiset kevätmuuttajat tavanomaisessa aika-aulussa ja 20.4. mennessä ehdittiin tavata vasta viisi tulijaa. Parhaat keräntymät: 24.4. Sii Aappola 61 p kolmella lätäkköalueella, 25.4. Sii Toivalannotko 22 p ja 26.4. Maa Keskimäinen–Vesajoki–Lapinranta 55 p.

Syysmuutto livahti tavanomaisen vaisuissa merkeissä – pääosin raportoitiin vain 1–3 porukoita – kesäkuun lopun ja heinäkuun aikana. Elokuulta havaintoja enää neljältä päiväältä. Muuttokauden päätöshavaintona 15.8. Sii Raasio 10 p.

Liro *T. glareola*

Huhtikuun puolelta viisi havaintoa, joista 29.4. Maa Taivallahti jo 10 p. Selvä huipentuma 15.5., jolloin Maa Lapinranta 250 p+kiert. (+ Kinnulanlahti 40 p), Nil Palonurmi 150 p ja Sii Musti 90 p. Muina päivinä havaittiin maksimissaan 50 linnun keräntymiä. Syysmuutto käyntiin viimeistään 18.6., jolloin Sii Raasio 10 p. Kesäkuun parhaana määränä 24.6. Kei Hetejärvi 61 p+m. Heinäkuunkin muutto maltillista ilman isompia keräntymiä, joista mainostettakoon 14.7. Sii Raasio 60 p, 24.7. Rau Rastunsuo 55 p ja 31.7. Sii Raasio 60 p + 16 m. Elokuun parhaimpienkin päivien paikkakohtaiset määrät jäivät alle 30 linnun ja kuukauden puolivälin jälkeen havaintoja enää muutamien lintujen keräntymistä. Syyskuun alkupuolelta havaintoja vielä kahdelta paikalta ja neljältä päiväältä. Syysmuuton ensimmäinen nuori lintu 14.7. ja viimeinen vanha lintu 16.8. Sii Raasiossa liroja tilastoitiin tavanomainen määrä (havaintosumma 789 p+m) ja Mustissa selvästi keskimääräistä enemmän (432 p+m).

Rantasipi *Actitis hypoleucos*

Ennen vappua havaintoja jo 18 linnusta. Kevään huippuna 1.5. Rau Kattilavirta 8 p. Syysmuutto tavanomaisen huomaamaton lintujen kadotessa pesimärannoiltaan viimeistään elokuun alkupäivinä. Parhaana syyskeräntymänä 25.7. Sii Raasio 10 p ja Musti 9 p. Raasion syyshavaintosumma noin puolet keskimääräisestä ja Mustissa vastaavasti kaksinkertainen keskimääräiseen verrattuna.

Vesipääsky *Phalaropus lobatus*

Keväthavaintoja (21.5.–12.6.) vain neljältä paikalta yhteensä 36 yksilöstä (Sii 22, Kei 12, Rau 2). Eniten 27.5. Kei Hetejärvi 6 p. Syysmuutolla vähissä; ajalta 23.6.–13.9. havaintosummana vain 15 p (Sii 14, Kei 1). Syyshavainnot koskivat 1–2 lintua.

LOKIT

Pikkulokki *Larus minutus*

Ensimmäisiä alkaa saapua yhä enemmän huhtikuun puolella ja yleistyminen tapahtuu nopeasti toukokuun ensi päivinä, näin myös 2006. Suurin keräntymä 7.5. Suo Kimpplampi n. 300 p.

Pesimäkolonioita Kei Hetejärvi n. 40 paria, Kiu Huttusuo n. 20 paria, Lap Yläpitkä n. 15 paria, Lap Ylimäinen n. 20 paria, Lap Linnansalmi n. 20 paria, Rau Rastunsuo n. 25 paria. Sii Mustin parimäärä arviolta 20–30. Aikuisia kerääntyä jo 8.6. Sii Raasio 190 ad p.

Viimeiset nuoret nähtiin elokuun puolessa välissä Sii Raasio ja Musti..

Naurulokki *Larus ridibundus*

Yleistyi edellisvuotta hieman myöhemmin ja hitaammin. Vasta 14.4. suurempia määriä eri puolilla, mm. Iis Kilpivirta 65 p, 17.4. Iis Koivuranta 900 p, 19.4. Kuo Kumpusaari, syväsatama 1200 p ja huippu samassa paikassa; 26.4. peräti n. 3500 p. Pesimäkolonioita mm. Kiu Huttusuo n. 100 paria, Kei Hetejärvi n. 120 paria, Sii Musti n. 50 paria, Kuo Pitkälahti 50 paria, Lap Linnansalmi n. 30 paria ja Vjä Jätevedenpuhdistamo n. 25 paria. Kesäaikaisia muuttokeräntymiä esim. Heinälamminteeltä EI ilmoitettu.

Viimeisiä yksilöitä tavattiin perinteisesti Iisalnessa, viimeinen vasta 14.11.

Kalalokki *Larus canus*

Naurulokkien tapaan myös kalalokki yleistyí hieman edellisvuotta myöhemmin, 15.4. alkaen kuitenkin pikku porukoita eri puolilla. Suurin joukko 24.4. Kuo Ritisenlahti, pellot 250 p. Suurin syyskerääntymä 24.9. Kuo Keskimäinen 220 p. Marraskuussa yksittäisiä lintuja tai pikkuparvia eri puolilla.

Joulukuun alun sulissa järvissä tavattiin vielä kymmentä yksilöä Kuopiossa ja Siilinjärvellä.

Selkälokki *Larus fuscus*

Saapui 9.4. eri puolille ja runsastui 14.4. alkaen. Alalajista graellsii / intermedius / heuglini ilmoitettiin kevätmuuttoaikaan havaintoja 17 yksilöstä. Suurin kerääntymä 26.4. Kuo Kumpusaari, syväsatama n. 600 p. Huima määrä!

Heinälamminrinteen kerääntymiä kesältä ja syksyltä ei ilmoitettu. Syyskuun alkupuoleltakin enää muutama havainto ja vihonviimeinen poistui 13.10.

Harmaalokki *Larus argentatus*

Tammikuun alussa muutamia yksilöitä Kuopiossa, Rautalammilla ja Varkaudessa. 13.1. saakka.

Sitten mentiinkin niin pitkälle kuin 15.3., jolloin Kuo Kelloniemi 1 m. Runsastui vasta 31.3. alkaen. Suurin kerääntymä 9.4. Vrk Pussilanjoki 800 p.

Syksyn kaatopaikkakerääntymä 22.10. Kuo Haminalahti 270 p. Jäikö suurin kerääntymä jäteasemalta havaitsematta vai vähentykö harmaalokkien syyshengailu siellä oikeasti, se jäi varmistamatta.

Lauhan alkutalven ja sulien järvien myötä joulukuussa oli poikkeuksellisen runsaasti "argareita", suurin määrä 17.12. Kuo Heinälamminrinne 56 p.

Merilokki *Larus marinus*

Yksilömäärä 35-38 välillä 7.3.-27.11., vähemmän kuin edellisvuotena.

Myöhäinen talvinen 26.12. Kuo Rönö 1 m S.

Kalatiira *Sterna hirundo*

Päämuutto normaalisti toukokuun puolessa välissä. Suurin kerääntymä 17.5. Kuo Kallansillat 115 p.

Pesimätietoja luvattoman vähän näkyvästä ja kuuluvasta lajista! Ilmeinen kolonia 15.-19.6. Ves Sonkari, Tirri 20 p. Muuttotietoja ei tullut kahta viimeistä menijää lukuun ottamatta.

KYYHKYT

Kesykyhky *Columba livia*

Vuoden suurin pulparvi, 104 yksilöä, ilmoitettiin Suo, maatalousoppilaitokselta 5.9. Totuttujen keskus-
tojen lisäksi lajia nähtiin myös hieman syrjäisemmillä paikoillakin, kuten Iis Keskimäinen 6.5. 1 p ja Maa Peräsuontie 1.7. 15 p. Lisäksi syksyisiltä stajipai-
koilta ilmoitettiin seuraavat: Kuo Puutossalmi 19.10. 9 ja Sii Vehkamäki 20.10. 39.

Uuttukyyhky *Columba oenas*

Keväällä 3.4. – 8.5. välisenä aikana havaittiin joko yksittäin tai kaksittain kaikkiaan 18 yksilöä. Kunnit-
tain havainnot jakaantuivat seuraavasti Sii 7, Kuo 4, Iis 2, Lap 2, Rau 2, Kiu 1. Lisäksi yksi havainto kes-
kikesältä: 26.6. 1p Kuo, Riistavesi.

Sepelkyyhky *Columba palumbus*

Vuoden 2005 katsauksessa mainittu myöhäilijä sin-
nittelä vuodenvaihteen yli ja nähtiin vielä 1.1. Lep Sorsakoskella. Kevätmuutto alkoi huhtikuun alk-
upäivinä. Suurimmat massat muuttivat 14.4., jolloin Sii Vehkamäellä havaittiin 320 m ja Rau Rastunsuolta
ilmoitettiin 200 p. Toinen hyvä muuttopäivä oli 17.4., jolloin Sii Vehkamäellä meni 227 m. Syksyllä huip-
pupäivä oli 30.9., jolloin Sii Vehkamäellä havaittiin 340 m ja Suo Pajamäellä 125 m.

Käki *Cuculus canorus*

Ensimmäinen rynnistys 4.5.- 8.5., jolloin kuultiin
7 kukkujaa. Sitten seurasi parin päivän jakso ilman ainoatakaan kärkeä, kunnes 12.5. muutto käyn-
nistyi uudelleen. Syksyltä vain yksi havainto 7.8. Kuo Väinölänniemi 1 p.

Tervapääsky *Apus apus*

Keväällä suurimmat kertymät 21.5., jolloin Kuo Väinölänniemi 40 ki-
ert. ja Sii Santalannotko 30 kiert. Syksyltä vain yksi kunnan muut-
topäivä 6.8. Sii Vehkamäki 200 m, mutta kuka Pre sitä nyt elokuussa stajjaa.

TIKAT

Käenpiika *Jynx torquilla*

Ensimmäiset kolme muuttajaa jo huhtikuun puolella. Toukokuussa
vielä 17 yksilöä lisää, joten kevään summa 20 yksilöä on aivan viime-
vuotisella tasolla. Kesäkuukausilta havaintoja neljältä paikalta, joista
ainoastaan Kuo Kelloniemessä käenpiika havaittiin useita kertoja. Muut
kesäaikaiset havainnot tehtiin Kiuruvedellä (2) ja Siilinjärvellä (1). Vuoden
viimeinen havainto tehtiin jo 4.8.

Harmaapäätikka *Picus canus*

Havainnot keskittyvät totutusti talviaikaan, ja ajalla 30.4. – 23.9. ei havaittu Tiiran mukaan ainoata-

kaan harmaapäätikkaa. Keväältä kertyi kaikkiaan 19 havaintoa. Näistä pidempään paikalla viihtyivät Kar Airakselan, Kuo Rytlyn, Kuo Silmäsuon (2) ja Suo (2) linnut. Sekä Silmäsuon että Suonenjoen pariskun-
nat nähtiin vielä huhtikuussa, joten jotain yritystä oli varmaankin olemassa. Tätä tukee vielä se tieto, että
netissä on kuulemma kuva Pohjois-Savossa poika-
sena syntyneestä harmaapäätikasta tältä vuodelta. Syksyltä 12 havaintoa, seuraavasti Kuo (3), Nil (1), Rau (1), Sii (4), Suo (2) ja Vie (1). Siilinjärven lin-
nuista 3 nähtiin Siltasalmella muuttavana. 24.9. 1 W, 29.9. 1 E ja 3.10. 1 SSE.

Palokärki *Dryocopus martius*

Keväthavainnossa vain kolmeen oli liitetty muuttosu-
unta (1 E ja 2 NE). Syksyllä vastaavasti 8 havaintoa. Viimeiset (2) länteen matkaavaa nähtiin vasta joutu-
kuussa.

Käpytikka *Dendrocopos major*

Käpytikan menohalut olivat keväällä lähes ole-
mattomat, sillä ainoastaan 1 muuttaja ilmoitettiin. Syksyltään vain 7 vaeltelijaa.

Pikkutikka *Dendrocopos minor*

Tammi- helmikuulta kertyi havaintoja 4 linnusta
seuraavilta paikoilta: Kuo Sorsasalo, Rau Hankamä-
ki, Rau Tyyrinvirta ja Sii Ahmo. Näistä ainoastaan Hankamäen lintu viihtyi paikalla pidempään eli 1.1. –
9.2. Joulukuulta puolestaan kuusi havaintoa. Talvien ulkopuolella havaittiin kaikkiaan noin 60 lintua, joista
lähes puolet (26) Kuopiossa. Pesintöjä tai poikueita ei ilmoitettu, mutta kahdeksalla paikalla pikkutikka
viihtyi pidempään.

Pohjantikka *Picoides tridactylus*

Havaintoja kaikkiaan noin 30 linnusta. Pesintöjä ei
tänä vuonna varmistettu ja ainoat reviriin viittaavat havainnot Kuo Vuorilammelta ja Kuo Puijolta.

VARPUSLINNUT

Kiuru *Alauda arvensis*

Ensimmäiset tulivat tavallista myöhemmin, eli vasta
huhtikuun alkupäivinä. Määrätkin jäivät pieniksi, sillä suurin ilmoitettu massa keväältä oli 21.4. Lap Raivio 30 p. Tämän lisäksi ainoastaan Kuo Heinälam-
minrinteeltä ilmoitettiin neljältä päivästä vähintään 10 lintua. Syksylläkin kiuruja nähtiin lähinnä muutaman
yksilön voimin ja suurin kertymä oli 24.9. Sii Jälä 8 p.

Törmäpääsky *Riparia riparia*

Pesäkolonia ilmoitettiin ainoastaan Sii Jälältä (50), Lep Huuhkonvuorelta (30) ja Lap Haminamäeltä (6).
Lisäksi Kuo Riistavedeltä ilmoitettiin pesäpaikka il-
man tarkempia lukuja. Muutto sujui ennen tullen totutun vaisusti ilman suurempia ryntäyksiä.

Haarapääsky *Hirundo rustica*

Nähtiin jo huhtikuussa usealla paikalla, mutta vasta
toukokuun 10 päivän tienoilla päästiin yli 10 yksilön
määriin. Suurin noteeraus keväältä oli 14.5. Maa Pa-
talahti 100 p. Syksyllä suurimmat kerääntymät havait-
tiin syyskuun alkupäivinä. 2.9. Maa Patalahti (haara/
räystäspääsky) 500 p, 3.9. Lap Linnansalmi 300 p, 4.9. Suo Pappilanpelto 250 p ja Maa Keskimäinen
150 kiert ja 5.9. Sii Musti 150 kiert.

Räystäspääsky *Delichon urbica*

Määrät olivat keväällä todella pieniä, sillä suurin ker-
tymä oli 10 p, joka tosin ilmoitettiin neljänä päivänä
neljästä kunnasta. Syksyllä päästiin sentään 35 muut-
tavaan 16.8. Sii Mustilla.

Pikkutikka

Kuva: Petri Jauhiainen

Metsäkirvinen *Anthus trivialis*

Keväällä suurin päiväsumma oli 3 ja syksyllä 6 yksilöä, joten ei ole pahemmin kerrottavaa.

Niittykirvinen *Anthus pratensis*

No nyt päästiin jo hieman ynnäilemäänkin. Keväältä suurin lepäilijämäärä 21.4. Rau Rastunsuo 62 p. Syksyltä suurimmat määrät 11.9. Sii Raasio 30 p ja 17.9. Son Sukeva 50 p.

Lapinkirvinen *Anthus cervinus*

Vain yksi kevähavainto 17.5. 1 p Kuo Heinälammrinne. Syksyn ensimmäinen 25.8. ja viimeinen 21.9. kumpikin Iis Itikan pelloilla. Kaikkiaan havaittiin 11 yksilöä seuraavilla paikoilla Iis Itikka (4), Sii Raasio (4), Sii Vehkamäki (1), Kuo Silmäsuo (1) ja Kuo Heinälammrinne (1).

Keltavästäräkki *Motacilla flava*

Ensimmäiset saapuivat jo huhtikuun puolella. Keväältä pari mukavaa kerääntymää 17.5. Sii Musti 200 p ja 21.5. Rau Junnon pellot 205 p. Syksyltäkin yksi sadan linnun porukka 19.8. Sii Jälällä.

Västäräkki *Motacilla alba*

Ensimmäiset näyttäytyivät huhtikuun alkupäivinä ja massat tulivat kuun lopulla. Ensin kolme noin 40 lepäilijän päivää, eli 18.4. Kuo Riistavesi 42 p, 19.4. Lap Pistepaju 40 p ja 21.4. Suo Pappilampelto 44 p, ja sitten tuli suurin lukema 25.4. Sii Jälä 65 p. Syysmuuton kulusta parhaan kuvan saa Sii Raasion lepäilijämääristä, jotka olivat seuraavanlaisia: 9.8. 20 p, 11.8. 200 p, 16.8. 10 p, 17.8. 300 p, 30.8. 90 p, 1.9. 150 p, 2.9. 130 p, 5.9. 200 p ja 6.9. 250 p. Muilta päiviltä ei ole noteerauksia, joten yritetään jatkossa huomioida kahlurien lisäksi myös västitkin vai mitä?

Tilhi *Bombycilla garrulus*

Edelliseltä vuodelta jääneitä lintuja oli alkuvuodesta vielä monella paikalla ja suurimmassa parvessa oli 200 yksilöä 9.1. Kuo Linnanpellolla. Helmikuussa parvet alkoivat pienentyä ja suurin parvi oli 15.2. Lep kk 30 p. Huhtikuun puolivälissä, jolloin paluu pohjoiseen alkoi, kasvoivat myös parvikoot. 15.4. Kuo Siikaniemi 63 m ja 27.4. Sii Santalannotko 85 N. Viimeiset muuttajat 7.5. Son Sukeva 2m ja Kuo Kuopionlahti 1p. Kesäaikaisia havaintoja kaikkiaan 8 seuraavasti Kaa 4, Vie 2, Kiu 1 ja Vie 1. Syksyn ekat 16.9 Sii Vehkamäki 12 p, mutta vasta lokakuussa meno alkoi vilkastua. Paras muuttopäivä oli 7.10., jolloin tehtiin seuraavat ynnäykset: Sii Siltsalmi 515 m ja Kuo Puutosalmi 530 m. Vähitellen lepäilijämäärät alkoivat kasvaa ja lokakuun lopussa tehtiin seuraavat noteeraukset 29.10. Suo Pihlajakatu 700 p ja 30.10. Vie kirkonkylä 750 p. Suurimmat lukemat läväytettiin pöytään vasta joulukuussa eli 10.12. Iis keskusta 2000 p ja Sii Risuharju-Kasurila-Jälä 2000 p. Tämän jälkeen määrät alkoivat laskea, mutta kyllä niitä lintuja jäi vielä seuraavaankin katsaukseen.

Koskikara *Cinclus cinclus*

Keväältä ilmoitettiin kaikkiaan 106 yksilöä seuraavasti: Rau 38 (Tyyrinvirralla parhaimmillaan 23 p), Ter 17 (kaikki Äyskoskella), Iis 8, Lep 7, Suo 7, Kar 6, Rva 5, Son 4, Var 4, Sii 3, Kuo 2, Maa 2, Nil 2, Kaa 1. Kevään viimeinen 18.4. Iis Nerohvirta 1 p. Syksyn eka 1.11. Suo Purola 1 p ja kaikkiaan vuoden loppuun mennessä nähtiin noin 50 yksilöä. Tyyriltä ja Äyskoskelta ilmoitettiin vain enintään 4 yksilöä, joten karat saapuvat koskiimme vasta uuden vuoden puolella. Syksyltä vielä pari mielenkiintoista havaintopaikkaa eli 28.11. Kuo Maljapuro 2 p ja 4.11. Kuo Vuorilampi 1 p.

Punarinna

Kuva: Petri Jauhainen

Peukalainen *Troglodytes troglodytes*

Reviireiksi tulkittavia havaintoja oli noin 35, joista neljässä nähtiin maastopoikue. Parhaat paikat Kuo Puijo 4 p, Kuo Riistavesi 3 p ja Kuo Vuorilampi 3 p. Lisäksi Leppävirralta ilmoitettiin 10 laulavaa peukua.

Rautiainen *Prunella modularis*

Keväällä paras muuttopäivä jäi alle 10 yksilön eli 23.4. Sii Vehkamäki 7 m. Kesältä mainittakoon Lep Paukarlahdessa 31.5. parin kilometrin matkalla laulaneet 9 rautiaista. Syksylläkin kuultiin muutolla vain yksittäisiä lintuja ja paras päivä oli 6.9. Lep Nikkilänmäki 8 p. Vuoden viimeinen 18.10. Rau Etelä-Saikari 1 m.

Punarinna *Erithacus rubecula*

Alkuvuodesta tehtiin yksi talvihavainto talvehtimaan jääneestä yksilöstä, eli 10.2. Suo keskusta 1 p. Kevätmuutto taisi olla kiihkeimmillään 17.4., jolloin Vehkamäelle polkenut stajari kuuli matkalla 12 laulavaa punarintaa. Joulukuussa tehtiin kaikkiaan 4 havaintoa: 22.12. Kuo Minnanpuisto 1 p, 24.12. Kuo Sammonkatu 1 p, 26.12. Kuo Itkonniemi, puutarha 1 p ja 30.12. Kuo Linnanpelto 1 p.

Sinirinta *Luscinia svecica*

Keväältä kaikkiaan 8 havaintoa seuraavasti Kuo 5, Iis 1, Lep 1 ja Sii 1. Syksyltä ilmoitettiin 11 yksilöä, parhaiden paikkojen ollessa Kuo Silmäsuo (3) ja Sii Raasio (4). Viimeinen 21.9. Kuo Silmäsuo 1 p.

Leppälintu *Phoenicurus phoenicurus*

Huhtikuussa jo kymmenellä paikalla. Keväältä mainittakoon 9.5., jolloin Suonenjoella lauleskeli kaikkiaan 12 leppälintua. Syksyltä vain 9 yksilöä viimeisen ollessa 11.9. Kuo Pappilampellot 1 p.

Pensastasku *Saxicola rubetra*

Keväältä ilmoitettiin yksi muuttohavainto paikallisten lisäksi eli 6.5. Sii Vehkamäki 1 SE. Syksyltä suurin massa 6.8. Sii Jälä 11 p, jossa myös syksyn viimeinen 25.9.

Kivitasku *Oenanthe oenanthe*

Ensin kaksi harhailijaa huhtikuun puolivälissä ja sen jälkeen vasta 23.4. alkoi runsastua. Syksyllä viimeiset 4 lintua havaittiin lokakuun puolella joista vihoviimeinen 4.10. Kuo Savisaari 1 W.

Mustarastas

Kuva: Paavo Jaakkola

Mustarastas *Turdus merula*

Tammi- ja helmikuussa havaintoja 11 linnusta, eniten Kuopiossa, eli 6 lintua. Yllätykseksi Kuo Päiväranasta ei löytynyt Tiiran mukaan ainuttakaan mustarastasta. Kevään paras muuttopäivä oli 9.4., jolloin Rau Rastunsuolla 18 p ja Sii Vehkamäellä 15 m. Joulukuulta ilmoitettiin kaikkiaan 24 yksilöä.

Räkättirastas *Turdus pilaris*

Tammi- helmikuulta havaintoja noin 120 yksilöstä. Valtaosa havainnoista koskee yksittäisiä lintuja, mutta mukaan mahtuu myös 1.1. Kuo Heinälammirinne 12 p ja 6.1. Kuo Jynkkä 60 p. Suurin määrä keväältä 24.4. Sii Aappola 400 p. Syksyllä päästiin kerran yli tonnin muuttoon, eli 15.10. Sii Vehkamäki 1200 m. Useiden satojen kerääntymä nähtiin pitkin syksyä ja räksiä riitti vielä joulukuullekin. Suurimmat talviparvet olivat 2.12. Iis Peltosalmi 200 p, 2.12. Sii Raasio 200 p, 3.12. Kuo Sammallahti 250 p, 6.12. Iis Pöllösenlahti 200 p ja 15.12. Kuo Neulamäki 200 p.

Laulurastas *Turdus philomelos*

Ensimmäiset jäivät vain päivän ennätyksestä, mutta muuten kevätmuutto ei tarjoillut muisteltavaa. Syksyltä kannattaa mainita 10.10. käyty ”yömuuttokisa”, joka päättyi Kuo Rönön voittoon 53 tiksausella Kuo Kelloniemen 36 vastaan.

Punakylkirastas *Turdus iliacus*

Ensimmäiset tulivat hieman edellisvuotta myöhemmin. Lepäilijämäärätkin olivat hieman vuotta 2005 pienempiä ja suurin lukema oli 24.4. Sii Tarinaharju 80 p. Syksyllä suurin kerääntymä 30.9. Rau Rastunsuo 100 p. Ja sitten 10.10. käydyn ”yömuuttokisan” tulos: Kuo Kelloniemi 635 ä, Kuo Rönö 285 ä. Marraskuussa nähtiin vielä 4 punakylkeä ja vihoviimeinen pikkaisen talven puolella 2.12. Suo Siionisilta 1 p.

Kulorastas *Turdus viscivorus*

Muuttohavaintoja ilmoitettiin yksinumeroin päiväsummin 6.5. asti. Suurin paikallisten määrä kirjoitettiin sentään kahdella numerolla, eli 15.4. Kuo Heinälammirinne 10 p. Syksy meni kevään mallin mukaan ja suurin päiväsumma oli 28.9. Kuo Pieni Neulalahti 9 m.

Ruokokerttunen *Acrocephalus schoenobaenus*

Tuloaika 14.5. oli keskimääräistä myöhäisempi. Syksyltä 2 havaintoa syyskuulta ja molemmat Sii Raasiosta 3.9. 1 p ja 10.9. 2 r.

Kultarinta *Hippolais icterina*

Kuultiin kaikkiaan 8 yksilöä, joista 3 ekaa toukokuun puolella. Kaikki havainnot: 27.5. Lep Nikkilänmäki 1 Ä, 30.5.- 31.5. Kuo Neulalahti 1 Ä, 31.5. Kuo Sorsasalo 1 Ä, 3.6. Rau Etelä-Saikari 1 Ä, 4.6. Lep Mustinmäki 1 Ä, 16.6. Suo Suontee 1 Ä, 17.6. Kuo Rötiköntie 2 p ja 27.6. Var Immolanjärvi 1 Ä.

Hernekerttu *Sylvia curruca*

Tuli toukokuun alkupäivinä ihan aikataulun mukaisesti. Syyskuussa havaittiin vielä 16 yksilöä, viimeisen ollessa 14.9. Kuo Savisaari 1 p. Lisäksi Lep Nikkilänmällä nähtiin 6.9. 5 p, luultavasti myöhäinen maastopoikue.

Pensaskerttu *Sylvia communis*

Ensimmäinen saapuja jäi ennätyksestä 3 päivää. Syksyn viimeiset olivat 12.9. Kuo Haminalahti 1 p ja 13.9. Kuo Silmäsuu 1 p.

Lehtokerttu *Sylvia borin*

Tuli keväällä keskimääräisesti ja syksyn viimeinen 19.9. Kuo Savisaari 1 p.

Mustapääkerttu *Sylvia atricapilla*

Vuodelta 2005 jääneet naaraat nähtiin viimeisen keran seuraavasti: 12.1. Kuo Jynkkä ja 12.2. Kuo Ketulanlahti. Kevään eka, 2.5. Kuo Sorsasalo 1 p, teki saapumisennätyksen kolmella päivällä. Kesäaikaisia revierejä noin 40, eniten Kuo 15 ja Lep 10 (9 Nikkilänmällä). Syksyllä havaittiin runsaasti myöhästelijoita. Marraskuussa nähtiin vielä 9 mustapääkerttua, joista peräti 4 Kuo Rahusenkaalla. Sama määrä (9) ilmoitettiin joulukuultakin ja vain yksi oli vanha tuttu marraskuulta. Joulukuuisista linnuista 7 havaittiin Kuopiossa seuraavilla paikoilla Haapaniemi, Kelloniemi, Rönö, Linnanpelto ja Sammalniemi, mistä ilmoitettiin peräti 3 yksilöä. Muistelisin, että Rahusenkaallakin nähtiin kerttu vielä joulukuussa useankin ralliporukan toimesta, mutta eipä ole Tiirassa. Puuttuvat kaksi havaittiin Siilinjärvellä ja Varkaudessa.

Idänuunilintu *Phylloscopus trochiloides*

Reviirit jäivät alle puoleen edellisvuodesta ja niitä oli vain 13 ja monilla hyvillä paikoilla kuten Kuo Vuorilammella ja Puijolla, idulit olivat kokonaan kateissa. Havainnot kunnittain: Lep 3, Nil 3, Var 2, Jua 1, Kar 1, Kuo 1, Lap 1, ja Rau 1.

Sirittäjä *Phylloscopus sibilatrix*

On totuttuun tapaan vaikeasti kommentoitava laji. Yksittäisiä havaintoja ilmoitettiin jonkin verran touko- ja kesäkuulta. Viimeinen jo 15.7. Lap Lahdenperä 1 p.

Tiltaltti *Phylloscopus collybita*

Ensimmäinen keskimääräistä aiemmin. Reviirejä havaintojen mukaan noin 60, mutta todellinen luku lienee vähintään tuplat. Eiköhän skarpata jatkossa ja ilmoitellaan tiltaltista nykyistä innokkaammin, sillä kyseessä on sentään silmällä pidettäväksi luokiteltu laji. Esimerkiksi ja innoitukseksi muille mainitaan kahden tunnollisen retkeilijän ilmoittamat 10 Ä yhdeltä päivältä (21.6.) Nilsiästä. Viimeiset 3 havaittiin lokakuun alkupäivinä viimeisen ollessa 7.10. Iis Pöllösenlahti 1 p.

Pajulintu *Phylloscopus trochilus*

Ensimmäinen laulaja, joka kuultiin yllättäen Kiu Niemiskylässä, jäi vain 2 päivää ennätyksestä. Syksyltä suurin kerääntymä varsin vaisu, 30.8. Kuo Kelloniemi 15 p. Viimeinen 12.10. Kuo Siikaniemenkatu 1 kiert.

Hippiäinen *Regulus regulus*

Suurimmat muuttomäärät syyskuulta Kuo Savisaaresta: 11.9. 50 m S-W, 19.9. 39 m, 21.9. 37 m, 22.9. 33 m WSW. Tammikuulta havaintoja 10 yksilöstä ja marras- joulukuulta 19 yksilöstä.

Harmaasieppo *Muscicapa striata*

Kevään ensimmäiset keskimääräiseen aikaan: 17.5. Kuo Sorsasalo ja 21.5. Kuo Pappilanmäki. Syksyn viimeiset 11.9. Kuo Silmäsuu ja 17.9. Lep Nikkilänmäki.

Pikkusieppo *Ficedula parva*

Havaintoja kesältä yhteensä 15 laulavasta yksilöstä: 23.5-9.6. Kuo Kolmisoppi- Vuorilampi ilmeisesti 3 Ä, 31.5. Lep Paukarlahti 2 Ä, 31.5. Lep Nikkilänmäki 1 Ä, 3.6. Kaa Telkkämäki 1Ä, 9.6. Kaa Kaavinniemi 1 Ä, 9.6. Kuo Tervaruukki 1 Ä, 13.6. Kuo Kylmäniemi 1 Ä, 14.6. Kaa Mattilanmäki 1 Ä, 18.-30.6. Kuo Puijo, Kokonmäki 1 Ä, 18.6-22.6 Kuo Sorsasalo 1 Ä, 23.6. Sii Rantasänkämäki 1 Ä, 28.6. Kuo Konttilanmäki 1 Ä. Syyspuolelta kaksi havaintoa: 16.7. Kuo Kelloniemi Än, 5.8. Lep Oravikoski n-puk p ä.

Kirjosieppo *Ficedula hypoleuca*

Kevään ensimmäinen myös ennätysaikainen: 14.4. Son Sahi 1 k p, seuraava 27.4. Lep Virranlampi 1 k p Ä. Syksyn viimeiset: 11.8. Kar Liikkanen 1 n, 18.8. Lep Nikkilänmäki 1 n-puk p.

Pyrstötiainen *Aegithalos caudatus*

Tammi-helmikuulta kiertelevien parvien yksilösummaksi tuli vain 79, joista suurin 5.1. Rau Hanhitaipale 20 kiert/p.

Pesimäaikaisia havaintoja n. 15 paikalta. Näistä pesä tai poikashavaintoja: 28.5.-10.6. Kuo Riistavesi, Savuniemi (todennäk. pes.), 5.6.- 18.7. Lep Nikkilänmäki 3 paikkaa (mm. 6.6.-18.7. Lep Nikkilänmäki 4 ad pysrev + 7 juv p).

Syyspuolen suurimmat parvet: 13.10. Sii Vehkamäki 17 m NW, 17.10. Iis keskusta 15 m, 4.11. Suo Lyylynkangas 11 kiert, kokonaissumma syys-joulukuulta n. 200 yksilöä.

Pätkinänakkeleita havaittiin runsaasti syksyllä 2006.

Kuva: Olli Korhonen

Hömötiainen *Parus montanus*

Suurimmat syksyiset muutto-/vaellusparvet: 23.9. Sii Vehkamäki 16 m W, 24.9. Sii Siltasalmi 18 m SSE, 30.9. Kiu Hautakylä 15 kiert/ m, 7.10. Sii Siltasalmi 11 m SE + 2 m SW.

Töyhtötiainen *Parus cristatus*

Hajahavaintoja kirjattu eri puolilta maakuntaa, joista keskikesältä vain nämä: 11.6. Rva Holinrotko 1 p, 3.7. Kuo Nurkkala pesimishavainto.

Kuusitiainen *Parus ater*

Havaintoja läpi vuoden. Muuttohavaintoina ilmoitettu vain nämä: 23.9. Kuo Suotaival 4 m WNW, 23.9. Kuo Savisaari 3 m, 7.10. Sii Siltasalmi 1 m SE.

Sinitäinen *Parus caeruleus*

Tammikuulta keräymä 4.1. Rau Kerkonkoski Repola 36 p (1a). Eniten liikehdintää syys-lokakuulta: 6.9. Lep Nikkilänmäki 20 kiert, 23.9. Kuo Suotaival 21 m WNW

+ 4 m SE, 23.9. Kuo Savisaari 19 m (5a) S-W, 24.9. Sii Siltasalmi 20 m SSE + 11 m NNW, 7.10. Sii Siltasalmi 42 m SE + 9 m NW.

Talitiainen *Parus major*

Suurimpia muuttolukuja keväältä: 9.4. Kuo Kelloniemi 80 m/kiert, 13.4. Kuo Kelloniemi 57 m NE, 16.4. Kuo Kelloniemi 35 m ja syksyiltä: 23.9. Kuo Suotaival 32 m WNW + 5 m SE, 23.9. Kuo Savisaari 38 m (10a) S-W, 24.9. Sii Siltasalmi 37 m SSE + 12 m NNW, 7.10. Sii Siltasalmi 45 m SE + 1 m NW.

Pätkinänakkeleita *Sitta europaea*

Runsaasti havaintoja. Kevättalvelta yksi havainto: 8.1. Rau Ihalaishylä Vihtanen 1 p. Syyspuolen eri paikkojen havainnot kuukausittain: lokakuu 23, marraskuu 22 ja joulukuu 6. Havainnot kunnittain (kahden yksilön ja asiaticaksi määritetyt havainnot suljussa) : Iisalmi 3 yksilöä, Juankoski 1, Kaavi 4 (mahdollisesti myös samoja lintuja: 3.11. Kaa Kirkonkylä asiatica 2 p ja 17.12. Kaa Kirkonkylä 2 p), Karttula 1, Kiuruvesi 1, Keitele

1, Kuopio 14 (21.10. Kuo Riutanniemi 2 p, 11.11. Kuo Kurkimäki 2 p, 10.11. Kuo Julkula asiatica 1 p), Lapinlahti 6 (20.10. Lap Mäntylähti 2 p), Leppävirta 2, Nilsä 5 p (12.11. Nil Vuotjärvi 2 p), Rautalampi 2, Siilinjärvi 2, Suonenjoki 2 (22.10. Suo Iisvesi Kymintie 2 p), Tervo 3, Varkaus 1, Varpaisjärvi 1, Vesanto 1.

Havaintoja kertyi yhteensä siis 51 yksilöstä, joista osa todennäköisesti samoja.

Puukiipijä *Certhia familiaris*

Havaintoja läpi vuoden. Pesimishavaintoja ilmoitettiin vain Leppävirralla neljältä paikalta mm: 5.6. Lep Nikkilänmäki pesä keloutuvan jättikuusen irti repsottavan kaarnan alla... 6.6. poikaset maastossa 6 juv, 8.6. Lep kk, Vokkolanrinne pesä kilpikaarnaisen männyn rungonraossa väh. 4 pull.

Kuhankeittäjä *Oriolus oriolus*

Kaikki havainnot, yhteensä 10-11 yksilöä: 27.5.-8.7. Kuo Riistavesi, Savuniemi todennäköisesti 2 k Ä, 27.-28.5. Vrk Tappuvirta 1 Ä, 31.5. Lep Nikkilänmäki 1 Ä, 6.6. Kuo Riistavesi, Pölläkkä 1 Ä, 15.6. Lep Pasalanmäki 1 Ä, 15.6.-8.7. Sii Pyylampi-Pyykangas 2 Ä, 24.6. Sii Haapaniemi 1 Ä, 4.-13.8. Kuo Riistavesi, Keskimäinen- Ruunaanjoki 1-2 Ä.

Pikkulepinkäinen *Lanius collurio*

Ensimmäiset 20.5. Lep Nikkilänmäki 1 k Ä, 22.5. Kuo Humalajoki 1 k p. Poikuehavainnot kunnittain: Kaavi 2 poikuetta, Kiuruvesi 1, Kuopio 6, Tervo 1. Suurimmat yksilömäärät: 19.8. Kuo Riistavesi, Talvilahdentie vähintään 2 poikuetta (10 p), 31.7. Kuo Vehmersalmi, Tervassalo th. 2 k 1 n 5 juv, 25.7. Kiu Pahkaperä 2 ad ja väh 4 juv. Syksyn viimeiset 9.9. Suo Myllykoski 1 juv p, 11.9. Vrk Lehtoniemi 1 juv p.

Isolepinkäinen *Lanius excubitor*

Havaintoja tuli läpi vuoden pääosin yksittäisistä linnuista ympäri maakuntaa. Havaitut yksilömäärät kuukausittain niin, että todennäköisesti samoista yksilöistä tehdyt saman kuukauden havainnot on yhdistetty: tammikuu 18, helmikuu 6, maaliskuu 1, huhtikuu 31, toukokuu 1, kesäkuu 1, heinäkuu 3, elokuu 11, syyskuu 26, lokakuu 22, marraskuu 3, joulukuu 4.

Suurin yksilömäärä samalla paikalla 14.4. Lep Nikkilänmäki, Haaja-Ahontie 3 m N ä.

Kunnittain tuli mm. seuraavia summia: Kuopio n. 25, Siilinjärvi n. 15, Rautalampi n. 13, Lapinlahti n. 13, Iisalmi 12, Suonenjoki 10.

Närhi *Garrulus glandarius*

Suurimmat vaellukseen/muuttoon viittaavat havainnot syys-lokakuun vaihteesta: 25.9. Sii Vehkamäki 3 m NE (1a) + 9 m NW (2a), 30.9. Lap Onkivesi, Jussilansaari 25 m S, 30.9. Sii Vehkamäki 17 m (6a), 1.10. Sii Vehkamäki 16 m N-W, 1.10. Kuo Puutosalmi 11 m.

Rääkkijien syyskokous myös mainittakoon: 16.10. Suo Myllykoski 14 p.

Kuukkeli *Perisoreus infaustus*

Havaintoja ilmoitettiin 10 paikalta. Tähän on koottu havainnot paikoittain: 2.1.-11.2. Rau Ihalaishylä 2-3 p (eri havainnoissa ilmoitettu yksilömäärä), 12.1. Pie Metsola 3 p, 29.1. Rau Hoikka 2 p, 22.2. Rau Soidinmäki 2 p, 5.6. Suo Käpylä 1 p, 10.7. Vie Teerijärvi 2 p, 23.9. Vie Talaskangas 2 p, 6.10. Rva Tiilikka, Pohjoisniemi 1 p, 12.11. Vrk Huuhinlampi 1 p, 15.11. Lap Leppämäki 1 p.

Harakka *Pica pica*

Suurimmat ilmoitetut keräntymät: 19.12. Kuo Niuvanniemi 60 p yöpymismetsikössä, 1.11. Lap Mänty-

Havainnoijat

Janne Aalto,
Jaana Airaksinen,
Tuula Airaksinen,
Kalevi Asikainen,
Timo Asikainen,
Erkki Björk,
Birgitta Bovellan,
Kari Bovellan,
Matti Damsten,
Eeva Eerikäinen,
Jukka Ekman,
Minna Eskelinen,
Timo Filipoff,
Minna Glad ,
Anne Gråsten,
Heidi Haataja,
Henna Haataja,
Markku Haataja,
Aarne Hagman,
Arttu Hakala ,
Kimmo Hakala,
Mikko Hakanen,
Aino Hakkarainen,
Lauri Hallikainen,
Miika Halonen,
Pirkko Halonen,
Aimo Hartikainen,

Juha Hartikainen,
Pertti Hartikainen,
Pekka Hautamäki,
Jyri Heino,
Mikko Heinonen ,
Heikki Helle,
Anssi Herttua,
Tuomas Herva,
Jari Hiitela,
Pertti Hiltunen,
Petri Hirva,
Eija Hirvonen,
Patrick Hublin,
Otso Huitu,
Jukka Hujala,
Matti Hujanen,
Irja Huttunen,
Irmeli Huttunen,
Jere Huttunen,
Pentti Huttunen,
Tarmo Huttunen,
Tatu Huttunen,
Topi Huttunen,
Mirja Hyttinen,
Raimo Hytönen,
Seppo Hyvärinen,
Ville Hyvönen,

Eero Hämeen-Anttila,
Riitta Hämeen-Anttila,
Aino Hämäläinen,
Harri Hämäläinen,
Liisa Hämäläinen,
Matti Hämäläinen,
Raimo Hämäläinen,
Timo Hämäläinen,
Titta Hämäläinen,
Tuula Hämäläinen,
Harri Hölttä,
Minna Kaarina Ih-
alainen,
Jukka Ihanus,
Tuomo Jalkanen,
Henri Jauhainen,
Tarja Jauhainen,
Jari Jokela,
Jarmo Jokinen,
Vesa Jouhki,
Jarmo Junnila,
Mirko Juppi,
Kai Jäderholm,
Matias Järvinen,
Pertti Kaarakainen,
Antti Kanerva,
Ahti Kanninen,

Timo Kanninen,
Jouni Kannonlahti,
Juhani Karvonen,
Janne Kauhanen,
Jouko Kauhanen,
Veikko Kauhanen,
Jukka Kauppinen,
Liisa Kauppinen,
Jorma Kelo,
Marko Kelo,
Jaakko Kettunen,
Jorma Knuutinen,
Risto Knuutinen,
Sami Komulainen,
Jari Kontiokorpi,
Juha Koponen,
Jussi Koponen,
Markku Koponen,
Heikki Korhonen,
Kuutti Korhonen,
Olli Korhonen,
Ritva Korhonen,
Timo Korhonen,
Jarkko Koskela,
Tommi Koskela,
Mika Ilari Koskinen,
Heikki Kotilainen,

Panu Kunttu,
Selja Kunttu,
Tuomas Kunttu,
Eila Kärki,
Hannu Kärkkäinen,
Timo Kärkkäinen,
Tiina Laamanen,
Jussi Lahtinen,
Sari Lahtinen,
Kimmo Laitinen,
Pasi Laitinen ,
Seija Laitinen,
Arto Lappalainen,
Eero Lappalainen,
Eero Lappi,
Juho Laukkanen,
Tapio Lehtinen,
Kari Lindblom,
Antero Lindholm,
Tom Lindroos,
Valio Linnansaari,
Toivo Litmanen,
Aino Loivaranta,
Pekka Loivaranta,
Mervi Lukkarinen,
Marja Luoma,
Mauno Lähde,

Asta Lähdesmäki,
Esa Lähdesmäki,
Lassi Lähdesmäki,
Olli Lähdesmäki,
Seppo Lähdesmäki,
Jouko Mannila,
Paavo Manninen,
Paula Manninen,
Marja Manninen,
Tapani Manninen,
Hannu Mantere,
Antti Markkanen,
Ilkka Markkanen,
Juha Markkanen,
Juha Matilainen,
Juha Mertanen,
Harri Miettinen,
Markus Miettinen,
Sari Miettinen,
Katja Moisio,
Pekka Mustakallio,
Petteri Mustakallio,
Kati Nieminen,
Matti Nieminen,
Seppo Niemispelto,
Markku Niiranen,
Jenni Niskanen,

Antti Nurmi,
Kari Nuutinen,
Heimo Närhi,
Teemu Paavola,
Ari Parviainen,
Helena Pelkonen,
Tuulikki Pelkonen,
Timo Perätie,
Tapio Piippo,
Sari Pikkarainen,
Jouko Pirppu,
Matti Pirskanen,
Jorma Pohjolainen,
Jari Poikolainen,
Mika Poikolainen,
Juha Poutanen,
Jouko Pulkka,
Eija Pulkkinen,
Perttu Puranen,
Jyrki Pynnönen,
Mikko Pärssinen,
Sari Pöllänen,
Kaisa Raatikainen,
Hannu Rahikainen,
Riitta Rajala,
Kari Reinikainen,
Pertti Renvall,

Armi Riikonen,
Minna Riikonen,
Risto Rikala,
Anne-Mari Rissanen,
Eelis Rissanen,
Esko Rissanen,
Eve Rissanen,
Jari Rissanen,
Juhana Rissanen,
Juhani Rissanen,
Pekka Roine,
Asko Rokala,
Martti Ronkainen,
Pentti Runko,
Kalle Ruokolainen,
Kalevi Rutonen,
Hanna-Maija Ruusala,
Juha Ruuskanen,
Marjatta Ruutinen,
Anna Rytkönen,
Heikki Rytkönen,
Juhana Rytkönen,
Mikael Rytkönen,
Ville Rytkönen,
Eila Räsänen,
Hannu Räsänen,

Seppo Räsänen,
Elina Rönkä,
Helena Rönkä,
Jani Rönkä,
Katja Rönkä,
Risto Rönkä,
Matti Saarela,
Eino Saarelainen,
Toni Saarelainen,
Pentti Sahimaa,
Pertti Sahimaa,
Aku Sarjanen,
Petri Sallinen,
Klaus Salo,
Riitta Salonen,
Sari Salonen,
Tero Salonen,
Pekka Salpakari,
Esko Sarkanen,
Mauri Sarkanen,
Sauli Sarkanen,
Kari Saukkonen,
Pentti Savolainen,
Pekka Selin,
Hannu Siikavirta,
Kauko Siikström,
Asko Siirtola,

Risto Silaste,
Sirpa Silaste,
Frans Silvenius,
Heikki Simola,
Uolevi Skaren,
Irma Skön,
Paavo Sopanen,
Jos Stratford,
Anna-Kaarina
Suhonen, Riitta
Suhonen,
Joni Sundström,
Heikki Suoraniemi,
Eine Tallgren,
Matti Tallgren,
Hannu Tarvainen,
Timo Tarvainen,
Janne Taskinen,
Jussa Tast,
Otto Tast,
Reima Tast,
Anita Tegelberg,
Liisa Tenhunen,
Anniina Tiainen,
Kirsi Tiihonen,
Hannu Tiitinen,
Leena Tiitinen,

Urpo Tiitinen,
Henri Tikkanen,
Krista Tikkanen,
Petra Tikkanen,
Tapio Tikkanen,
Virpi Tikkanen,
Marko Timonen,
Tauno Toikkanen,
Antti Tolonen,
Liisa Tolvanen,
Anna-Maija Toppinen,
Jyrki Torniainen,
Ari Tossavainen,
Kaarlo Tossavainen,
T. Tuovinen,
Jarmo Ukkonen,
Markku Ukkonen,
Eeva Uotila,
Jyrki Uotila,
Riitta Valjakka-Koske-
la, Minna Vares,
Pekka Varneslahti,
Tapio Vehviläinen,
Tapani Veistola,
Ismo Venäläinen,

Teuvo Vepsäläinen,
Esko Vesanen,
Viljo Viik,
Mika Viinikainen,
Ari Virnes,
Suoma Virnes,
Paula Virta,
Renny Virta,
Roni Väisänen,
Tuomas Väyrynen,
Aaro Väänänen,
Ari-Salomon Vään-
änen, Veli-Matti Vään-
änen, Asta Väättäinen,
Juha Väättäinen,
Asko Yli-Kauppi,
Jarmo Yliluoma,
Niklas Åberg

Laulujoutsenet Kuva: Petri Jauhiainen

lahdentie 15 p, 1.10. Rau Konnekoski 14 p.

Pähkinähakki *Nucifraga caryocatactes*

Havaintoja paikallisista ja kiertelevistä linnuista ker-tyi ympäri vuoden ja eniten Kuopiosta, jossa nähtiin myös suurimmat kertymät: 7.9. ja 12.9. Kuo Savisaari 16 kiert. Myös Suonenjoen puusto miellytti hakkeja mm: 16.9-12.11. Suo Metsäntutkimuslaitos 6-11 p.

Yksilömäärien kirjaaminen tähän on yhtä lepattavaa faktaa kuin kiertelevien hakkien lento; Kuopiossa tuskin on havaittu n. 45 yksilöä, vaikka semmoisen luvun saa, jos laskee eri paikoilla eri aikoina las- ketut linnut yhteen. Samoin Suonenjoella ei yhteensä liene ollut 35 hakkaa. Muissa kunnissa havaitut yk- silömäärät: Iisalmi 1, Kaavi 2, Rautalampi 4, Siilin- järvi 1, Varkaus 2.

Naakka *Corvus monedula*

Suurimmat määrät: 26.12. Iis jätekeskus ainakin 500 p, 22.1. Vrk keskusta n300-400 lennossa yöpymispai- kkaan, 7.11. Iis Keskusta 370 p, 22.7. Sii Siltasalmi 200 kiert. Pesimishavaintoja ilmoitettu vain yksi: 18.5.-22.7. Lep kk 4 p. Suurimmat muuttosummat keväältä: 2.4. Sii kirkonkylä, Ahmon pellot n30 m pääosin NW, 22.4. Lap Taskilanmäki 23 m N, 6.5. Iis Keskimäinen 20 m ja syksyltä 7.10. Sii Siltasalmi 162 m S-E (9a).

Mustavaris *Corvus frugilegus*

Kevään ensimmäinen ja myös ainoa maaliskuulta: 31.3. Kuo Heinälammminrinne 2 ad p, seuraava 2.4. Suo Tervala 5 p (samalla vuoden suurin määrä). Huhtikuun summa n. 27 yksilöä, toukokuulta 3 ha- vaintoa. Talveksi jäi 17.-26.12. Iis jätekeskus 1 p.

Varis *Corvus corone cornix*

Suurimmat parvet: 17.10. Lap Sonnilansalmi n200 p, 26.8. Maa Patalahti 190 p. Suurimmat muuttajien summat syksyllä: 10.9. Son Suolahti 80 m, 15.10. Sii Vehkamäki 178 m S-W, 19.10. Kuo Puutossalmi 79 m SW (6a).

Korppi *Corvus corax*

Suurimmat kerääntymät: 3.9. Kuo Silmäsuo 80 kiert, 30.10. Rau Etelä-Saikari 17 kiert, 2.12. Iis Peltomäki, kaatopaikka 20 p. Suurimmat muuttajien summat keväältä: 8.4. Rau Rastunsuo, lintujärvi 8 m N ja syksyltä 20.10. Sii Vehkamäki 14 m (3a). Pesä- ja poikuehavaintona ilmoitettu nämä: 1.6. Kiu Heinäperä 1 juv 1kv, 9.6. Kiu Tyrsävä var emo pesässä, 18.6. Ter Pulkkilansaari 2 ad ja ilm. 4 juv p, 25.6. Rau Hankavesi poikue 4 kiert.

Kottarainen *Sturnus vulgaris*

Kevään ensimmäiset vasta huhtikuulta: 3.4. Kuo Haapaniemi 1 N, 3.4. Kuo Heinälammminrinne 1 ad p, 5.4. useilla paikoilla. Suurimmat summat huhtikuulta 20.4. Iis Kihlovirta 42 p, 21.4. Lap Linnansalmi 55 p. Suurimmat syksyn parvet: 4.9. Maa Tavinniemen pel- lot 300 p, 5.9. Iis Punahovi 400 p, 16.9. Lap Taipale 450 p, 29.9. Iis Kirma 400 p. Marraskuulta 6 havain- toa ja juolukuultakin vielä nämä: 1.-12.12. Vrk Ra- jakadun veneranta 6 p, 1.12. (-6.1.2007) Sii Jälä 3 p, 2.12. Iis Suokylä, Tuliniemi 1 p, 24.12. (4.11. -) Kuo Väinölänniemi 3 p, 29.12. Iis Paloisvirta 1 p.

Varpunen *Passer domesticus*

Suurimmat kerääntymät: 4.11. Lap Mäntylahti, Ter- vapuro 120 p, 1.9.-10.10. Kuo Linnanpelto, Juhani Ahonkatu 60 p, 2.9. Lap Nerkoo, Ylätalo n50 p

Pikkuvarpunen *Passer montanus*

Eniten havaintoja kertyi Siilinjärveltä (havaittujen pesäpaikkojen määrä 10 - tyypillisesti sähkötolppien metalliputkissa), Kuopiosta (4 pes.hav.) ja Suonenjo-

elta. Havaintoja ilmoitettiin myös seuraavista kunni- sta: Iisalmi (7 paikasta, ei pesähavaintoja), Lapinlahti (1 paikka, ei pes.hav.), Maaninka (1, ei pes.hav.), Rautalampi (1, ei pes.hav.), Tervo (1, ei pes.hav.), Varkaus (3 paikkaa, joista 2 pes.hav.). Suurimmat kertymät: 3.11. Suo Valkeisenmäki 42 p, 8.10. Kuo Heinälammminrinne 37 p, 10.10. Kuo Lin- nanpelto, Juhani Ahonkatu 18 p.

Peippo *Fringilla coelebs*

Kevätalven talvehtijoita yhteensä 21 yksilöstä ja kunnittain seuraavasti (useamman yksilön havain- not): Kuopio 13 (22.1. Kuo Linnanpelto, Pohjo- lankatu "...pattinilkkanaaras, koukkunokkakoiras ja terveemmän oloinen pariskunta"), Rautalampi 5 (6.2. Rau Kirkonkylä Satakielistentie 2 k 1 n p), Siilinjärvi 2, Suonenjoki 1.

Kevään suurimpia parvia: 20.4. Sii Pyykangas n400 p, 21.4. Suo Pappilampelo 220 p, 23.4. Kuo Ritisen- lahti 250 p

Syksyn keräymiä: 3.9. Kuo Silmäsuo 200 p, 7.9. Son Pyöreänlampi 500 p, 12.9. Kuo Silmäsuo n300p.

Marras-joulukuulta havaintoja yhteensä n. 45 yk- silöstä ja kunnittain seuraavasti (useamman yk- silön havainto suluissa): Iisalmi 2, Kuopio n. 23 (14.-30.12. Kuo Heinälammminrinne 2 k 1 n p, 2.11. Kuo Siikaniemenkatu 3 n 1 k p), Lapinlahti 3, Nilsia 1, Siilinjärvi n. 12 (1.11.-30.12. Sii kirkonkylä, Met- sontie; marraskuussa 5 k + 1 n p ja joulukuussa 4 k + 3 n p), Sonkajärvi 1, Suonenjoki todennäk. 3, Tervo 1, Vesanto 2.

Järripeippo *Fringilla montifringilla*

Talveksi oli ruokinnolle jäänyt 1.1.Vie Mykänlampi 1 p, 1.1.-1.2. (30.12.2005 alk.) Lap Mäntylahti 1 k p, 14.1. Kuo Kettulanlahti, Ilveksentie 1 p, 15.1. Rau Savijärventie 1 k p, 11.-12.2. Kuo Kettulanlahti, Ket- tulanlahdentie-Myyränpolku 1-2 n p, 18.2. Vrk Leh- toniemi, Kupparinkuja 1 n p, 19.2. Vrk Neulaskuja 2 k p.

Kevään ensimmäiset: 9.4. Kiu Niemiskylä 1 p ja Kuo Vaittilansaari 1 ä. Suurimmat parvet huhtikuun lop- pupuolelta: 28.4. Sii Ahmon pellot 350 m, 28.4. Suo Kolmisoppi 50 Ä p, 28.4. Son Hirvolansaari 45 p.

Pesimishavaintoina ilmoitettu: 4.6.Kei Hetejärvi 1 Ä, 7.6. Kuo Neulaniemi 1 Ä, kesäkuulta näiden lisäksi 3 havaintoa.

Syksyn suurimmat määrät: 17.9. Iis Iso-Ahmo 50 p, 30.9. Suo Ruomanninsalmi 50 p, 4.10. Kuo Savisaari 130 S.

Marras-joulukuulta 31.10.-17.11.Sii Räisälä 1 n p, 1.11. Kuo Rönö 1k p, 2.11.-3.12. Sii Kasurila 1 n p, 3.11.Lap Peltoniemi 2 n-puk p ja 15.12. 1 p , 4.11. Lap Mäntylahti 1 p, 7.11. Kaa Kirkonkylä 1 n p, 11.11.-13.12. havaintoja viideltä päivältä 1 yksilö / havaintokerta, 14.12. Kuo Kelloniemi 1 n p, 16.12. Kuo Mansikkatie 1 p, 19.-26.12. Sii Kasurila 1-2 k p, 26.12. Kuo Julkula 1 k p.

Viherveppo *Carduelis chloris*

Suurimmat summat on kirjattu syyspuolelta: 27.8. Maa Lapinjärvet 300 p, 21.9. Iis Itikan pellot 500 p, 30.9. Suo Ruomanninsalmi 450 p.

Tikli *Carduelis carduelis*

Havaintoja seuraavista kunnista (Kuopiota lukuunot- tamatta kaikki havainnot): Iisalmi (12.1. Iis Kiviranta 1 ä), Juankoski (18.2. Jua Pisankoski 3 p), Rautalampi (7.1.Rau Kerkonkoski 1 juv p, 22.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 m), Siilinjärvi (29.4. Sii Vehkamäki 1 S ja sama paikka 6.5. 1 ä m), Varkaus (19.2.Vrk Leh- toniemi 1 p ja myös Lehtoniemestä 1.7. 1 p, 5.11.Vrk Tyyskä 8 p ja Vrk Kämäri 20 p).Eniten tiklittelyä kir- jattiin Kuopiossa, jossa suurimpia määriä: 6.10. Kuo Petonen, täyttömäki a14 (ad + juv-lintuja), 12.9. Kuo Heinälammminrinne väh. 10 p.

Peippo

Vihervarpunen *Carduelis spinus*

Havaintoja tuli ajalla 4.4.-31.12. Suurimmat kevätsummat: 17.4. Lep Nikkilänmäki 25 p, 22.4. Sii Vehkamäki 25 m, 15.5. Lep Nikkilänmäki 30 kiert.

Syksyn suurimmat kertymät: 16.9. Rau Vaajasaari 460 m S (12a) (20 minuutissa!), 24.9. Kuo Savisaari 100 m N (3a) + 880 m S (n30a), 24.9. Sii Silt- asalmi n300 m, 24.9. Kuo Savisaari 160 m S-W, 7.10. Sii Siltasalmi 740 m SE (37a).

Hemppo *Carduelis cannabina*

Havaintoja 14 paikalta yhteensä 25 yksilöstä, joista muuttavia 6.

Kevään ensimmäiset 8.4. Kuo Haapaniemi 1 k p, 13.4. Rau Rastunsuo lintujärvi 1 m NW.

Pesimishavaintoja ei ilmoitettuna.

Syksyn viimeiset: 17.9. Sii Apaja-Kumpunen 1 m SE, 10.10. Sii Kasurila, Apaja-Kumpunen 1 p.

Urpainen *Carduelis flammea*

Kuukausisummat (suluissa) ja suurimpia määriä:

Kuva: Olli Korhonen

Tammikuu (60): 21.-22.1. Kuo Linnanpelto 20 kiert, helmikuu (73): 11.2. Kuo Ranta-Toivala a60, maaliskuulta vain tämä 17.3. Kuo Huuhanmäki 6 m S, huhtikuu (741): 1.4. Kaa Kortteinen 100 p, 16.4. Sii Kemira 90 m, 18.4. Sii Ahmon pelto 90 NW, toukokuulta vain nämä: 6.5. Maa Kinnulanlahti 1, 12.5. Lep Nikkilänmäki, Itkolan mäkipelto 2 m N, kesä- ja heinäkuulta ei havaintoja ja elokuulta yksi: 17.8. Sii Raasio 1 kiert, syyskuu (4), lokakuu (6116): 18.10. Sii Vehkamäki 340 m NW (8a), 19.10. Kuo Puutosalmi 830 m WNW (30a), 29.10. Kuo Puutosalmi 1850 W-NW (51a), 29.10. Sii Vehkamäki 350 m NW (7a), 31.10. Iis Kirma 400 p (2a), marraskuu (3719): 7.11. Son Luomajoki 400 kiert, 9.11. Kaa Kortteinen 300 m SE + 100 p kiert, 8.-9.11. 300 p/m useissa paikoissa, joulukuu (3953): 6.12. Lep kk, Parkkiniemi 300 kiert (1a), 7.12. Iis Kihmala 400 m, 14.12. Son Suolahti 500 p.

Tundraurpiainen *Carduelis hornemannii*

Havaintoja 23 paikalta n. 55 yksilöstä. Kuukausisummat (suluissa) ja useamman yksilön havainnot:

Tammikuu (18): 15.-22.1. Kuo Linnanpelto 4-5 p, helmikuu (7), maaliskuu (2), huhtikuu (n. 18): 5.4. Iis Lumikonkatu 3 p, touko-lokakuulta ei havaintoja, marraskuu (4 eri paikalta, Kuo Heinälammminrinteeltä 5 kertaa 1 p), joulukuu (n. 6)

Kirjosiipikäpylintu *Loxia leucoptera*

Kaikki havainnot (18-19 yksilöä): 1.- 4.1. Rau Rihipelto 1 n juv p, 5.1.-2.2. Rau Savijärventie ja Myllytie todennäköisesti sama 1 n eri paikoilla tai sitten 2 p, 9.8. Kuo Männistö Lahdentaan puisto 4 N-E, 6.10. Rva Tiilikka, Pohjoisniemi 1 p Ä, 12.10. Kuo Savisaari 3 SW, 19.10. Lep Nikkilänmäki, Itkolan mäkipelto 1 p Ä, 20.10. Kuo Vuorilampi 3 ä, 21.10. Kuo Silmäsuo 1 ä m, 25.11. Kei Lappakylä 2 ä, 2.12. Vrk Kopolanvirta 1 n-puk p.

Pikkukäpylintu *Loxia curvirostra*

Vuoden summa n. 380 yksilöä. Havaintoja ei ole tamm- ja helmikuulta. Muilta kuukausilta seuraavasti, suurimpia yksilömääriä sisältävät havainnot mainiten: maaliskuu (1), huhtikuu (8), toukokuu (n. 8), kesäkuu (n. 30): 27.6. ja 30.6. Lep Häikiä 18 ja 15 m, heinäkuu (n. 25): 28.-31.7. Sii Raasio länsiliete 6-10 p, elokuu (n. 30): 1.8. Sii Raasio, länsiliete 10 p, syyskuu (n. 155): 21.9. Iis Pihlajaharju 32 kiert, 22.9. Suo Keurunmäki 26 m, lokakuu (52): 1.10. Lap Taskilanmäki 19 m S, 1.10. Rau Mäkisalo 17 p, 21.10. Kuo Niuvanniemi 16 p, marraskuu (16): 5.11. Lap Nerkoonniemi 7 p, joulukuu (32): 30.12.2006-1.1.2007 Kuo Heinälammminrinne 10 p.

Isokäpylintu *Loxia pytyopsittacus*

Kaikki havainnot (18 yksilöä): 12.4. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 m SW ä, 13.4. Sii Vehkamäki 1 k p nous N, 15.5. Kuo Vuorilampi, Tervaruukki 1 k p, 3.8. Kuo Suovu, Pieni-Palonen 2 ad p, 12.8. Lap Jätevedenpuhdistamo 1 juv p, 19.8. Maa Keskimäinen 2 kiert, 22.9. Rva Ilvesmäki 2 p, 22.9. Rau Pieni-Ronkeli 5 p, 22.10. Kuo Jynkkä 2 p/m, 23.10. Kuo Rönö 1 m NE.

Pikkukäpylintu/ Isokäpylintu *Loxia curvirostra / Loxia pytyopsittacus*

Vuoden summa n. 235 yksilöä. Havaintoja ei ole tamm- ja helmikuulta. Summat kuukausittain (suluissa) ja suurimpia yksilömääriä: maaliskuu (3), huhtikuu (16): 2.4. Sii Vehkamäki 5 m, toukokuu (11): 5.5. Suo Keurunmäki 6 E, kesäkuu (79): 9.6. Sii Kolmisoppi 20 m W, 15.6. Kuo Sorsasalo 32 m N, heinäkuu (1), elokuu (25): 2.8. Sii Mustin allas 10 kiert, syyskuu (46): 17.9. Sii Jälä 18 m W, 17.9. Suo Kurkivuori 15 kiert, lokakuu (28): 10.10. Kuo Puijo n10, joulukuu (26): 17.12. Suo Mäkränkylä 12 m.

Punavarpunen *Carpodacus erythrinus*

Ensimmäiset viheltelijät saapuivat toukokuun puolen välin jälkeen: 19.5. Kuo Savisaari 1 Ä ja 20.5. Kuopiossa, Lapinlahdella ja Iisalmessa. Useamman yksilön havaintoja kesältä ja muuton käynnistymistä syyspuolella: 23.5. Lep Nikkilänmäen lähiympäristö 7 Ä, 5.6. Kuo Neulalahti 8 Än, 25.7. Sii Vehkamäki 8 m. Syksyn viimeiset: 2.8. Sii Raasio 1 m SE, 18.8. Lep Nikkilänmäki 1 n-puk p ä.

Taviokuurna *Pinicola enucleator*

Pikkupapukaijat ilahduttivat runsaudellaan syyspuolella. Kevättalvelta vain nämä havainnot: 24.1. Rau Mehtiö 1 m ä, 26.4. Lep Nikkilänmäki 30 m N. Syyspuolen kuukausisummat ja suurimmat parvet lokakuu (42): 29.10. Sii Vehkamäki 19 m (3a) WSW-W, marraskuu (n. 100): 4.11. Son Palosenmäki 13 p, 7.11. Kuo Heinälammminrinne 16 p, 11.11. Kuo Neulamäki 15 p, joulukuu (n. 110): 22.12. Son Palosenmäki 10 p, 25.12. Iis Pöllösenlahti 12 p,

29.12. Kaa Kirkonkylä 10 p.

Punatulkku *Pyrrhula pyrrhula*

Havaintoja kaikilta kuukausilta, eniten syksyltä: 7.10. Sii Siltasalmi 10 m SE, 29.10. Sii Vehkamäki 21 m, 1.11. Lep Nikkilänmäki 15 p, 28.12. Kei Kummunkylä 10 p, 30.12. Kuo Silmäsuo 30 p. Pesimiseen viittaava havainto: 14.6. Lep Häikiä, kuljettivat ruokaa nokassaan pesäpoikasille vietäväksi.

Nokkavarpunen *Coccothraustes coccothraustes*

Kaikki havainnot (10 yksilöä): 20.4. ja 1.5. Rau Etelä-Saikari 1 k p, 26.4. Iis Lumikonkatu 1 kiert, 4.5. Kuo Pappilampellot 1 k p, 13.5. Vie Aittomäki 1, 28.5. Kuo Männistö 1 kiert, 31.5. Kuo Linnanpelto, Päivärinteenkatu 1 p ä, 10.10. Kuo Iso hautausmaa 1 p, 11.11. Kuo Puijonsarvi, Miettälä 3 p.

Lapinsirkku *Calcarius lapponicus*

Kevään ensimmäinen: 15.4. Iis Itkan pelto 1 n p. Kevään suurimmat parvet: 28.4. Sii Ahmon pelto 150 p, 29.4. Sii Jälän pelto 80 p, 30.4. Lap Lintulahti 55 p, huhtikuun summa n. 700, toukokuussa kaksi havaintoa: 1.5. Sii Kasurila 40 p ja 7.5. Sii Jälän pelto 5 p. Syysmuutto keskittyi syyskuulle, jolloin suurimmatkin parvet olivat pieniä: 7.9. Kuo Haminalahti 9 p, 11.9. Rau Rastunsuo 10 m ä Viimeinen 5.10. Sii Jälän pelto 1 p.

Pulmunen *Plectrophenax nivalis*

Ensimmäiset kevään tuojat: 20.3. Lep Humalalahti 4 m. Suurimmat parvet liikkeellä huhtikuun alkupuolella Rautalammilla mm: 7.4. Rau Tyyrinvirta 205 (76 p+129 m 3a), 8.4. Rau Rastunsuo, lintujärvi 169 (32p/1a,137m/2a), 12.4. Rau Rastunsuo, lintujärvi 207 (4a) pääasiassa NW. Huhtikuun summa 2981. Syksyllä vain yksittäisiä lintuja, joista viimeiset 12.11. Kuo Heinälammminrinne 1 m S-W, 27.11. Kuo Jynkänniemi 1p.

Keltasirkku *Emberiza citrinella*

Suurimmat kerääntymät: 11.11. Suo Kutunkylä Katokumpu 800 p, 9.11. Iis Pitkäkoski 400 p, 28.12. Iis Ilomäki 350 p, 7.11. Son Huttula 300 p.

Peltosirkku *Emberiza hortulana*

Kevään ensimmäiset: 6.5. Kuo Kelloniemen kärki 1 ä m, 7.5. Sii Keskimäinen 2 k Än. Eniten havaintoja Maaningalta kahdelta paikalta: Maa Keskimäisen seudulta ajalta 10.5-19.8. 1-3 Ä ja Maa Käärmelahti 1.7. 1 Ä. Muiden kuntien niukat kesähavainnot osoittavat lajin edelleen jatkuvaa taantumaa: Kiuruvesi 1, Lapinlahti 2, Siilinjärvi 3 ja Sonkajärvi 1.

Pohjansirkku *Emberiza rustica*

Kaikki havainnot (vain 12 yksilöä): 7.5. Son Raudansuo 1 p Ä, 7.5. Vjä Hirvisuo 1 Ä, 10.5. Kuo Neulamäki 1 p, 2.9. Sii Raasio, länsiliete 3 (1a) nous SE, 10.9. Kuo Sotkanniemi, Karkkoharju 3 p, 10.9. Kuo Kelloniemi 3 p.

Pajusirkku *Emberiza schoeniclus*

Talvehtivana edelleen (27.12.-): 1.1. Lep Niinimäki 1 p. Kevään ensimmäiset: 2.4. Suo Valkeisenkatu 1 k p, 9.4. Rau Rastunsuo 2 k p. Kevään suurin määrä: 21.4. Rau Rastunsuo 15 p m Huomattavaa syysmuuttoa: 1.10. Sii Vehkamäki 8 m, 7.10. Sii Siltasalmi 14 m SSE. Syksyn viimeinen 8.10. Suo Jalkala 1 p ä.

Petolinturintamalla vuoden valopilikuksi nousi piekanan pesintä Vesannolla sääksen pesälavalla.

Kuva: Olli Korhonen

PETOLINNUT 2006

Kalevi Rutonen Seppo Räsänen

Vuoden 2005 myyräpaljous Pohjois-Savossa jatkui vielä vuoden 2006 puolella pitkälle kevääseen ja paikoin jopa alkukesään. Myyrien runsaus sai petolinnut aloittamaan pesinnän. Petolinturintamalla vuoden valopilikuksi nousi piekanan pesintä Vesannolla sääksen pesälavalla. Edellisestä piekanan pesinnästä Pohjois-Savossa olikin vierähtänyt jo 18 vuotta (Ruokolainen ym. 1999). Myös hiiripöllö pesi kolmen parin voimin ensi kerran vuoden 1999 jälkeen. Kanahaukan pesämäärät jatkoivat hienoista kasvua laajamittaisista pesämetsien hakkuista huolimatta. Huuhkajan pesiä löytyi maakunnasta ennätysmäärä, vaikka linnut olivatkin keväällä vähemmällä joukolla äänessä edelliseen vuoteen verrattuna. Lapinpöllön pesälle osuttiin kahdella paikalla. Edelliset lapinpöllön pesinnät Pohjois-Savossa sijoittuvat vuosille 1999 ja 2003. Pesintöjen edetessä myyräkannat kuitenkin romahtivat hyvin laajoilla alueilla. Ravinnon puute näkyi keskeytyneissä pesinnöissä sekä pieniksi jääneinä poikueina. Piekanaparinkin kolmesta poikasta vain kaksi selvisi siiville. Katsauksessa tuttuun tapaan liitteenä taulukko valtakunnallisessa seurannassa tavatuista eri petolintulajien pesämääristä Pohjois-Savossa tarkasteluvuonna. Seppo listasi haukat, Kalevi pöllöt ja sääksen.

HAUKAT

Mehiläishaukka *Pernis apivorus*

Kevään ensimmäinen havainto jo 4.5. Kaa Pahka 1 kiert. Toukokuussa havaittiin 13 m, p tai kiert. Pesintäolosuhteet olivat sateettoman ja lämpimän kesän myötä suotuisat. Löydetty reviiirit ja pesinnät: Kaa 2 + 2 (4 pull r), Jua 1+0 ja Pie 2 + 1 (1pull r).

Kesä-heinäkuulta 34 p, m tai kiert. Syysmuutolla mehiläishaukkaa tunnutaan havaittavan helpoimmin. Elo-syyskuulla kaikkiaan havainnot 75 yksilöstä, joista suurin osa elokuun lopulla muuttavista. Suurimmat muuttohavainnot 19.8. Sii Raasio 6 m ja 30.8. Sii Vehkamäki 6 m.

Merikotka *Haliaeetus albicilla*

Kevätmuuttohavaintoja kertyi vähemmän kuin edellisvuosina; huhtikuussa 22 m tai p, ja vielä 26.5. 1 p. 2.4. Sii Vehkamäki 3 m. Syksyllä havaintoja tehtiin tasaisesti ajalla 11.8.-5.11. 23 yksilöstä. 15.8. Sii Mustin pääallas 1p (söi ilmeisesti nuoren harmaalokin ja jäi lampaamaan vesiseiteessä pitkin "takarinnettä").

Ruskosuohaukka *Circus aeruginosus*

Keväällä kirjattiin runsaasti havaintoja: Huhtikuussa 91 ja toukokuussa 56, valtaosa p tai kiert. Vaikka mukana on mahdollisesti joitakin samoista yksilöistä tehtyjä havaintoja, on niitä yli tuplasti enemmän kuin edellisvuosina. Ensimmäinen havainto jo 8.4. Rau Rastunsuo 1 +3kv k m, 14.4. Sii Jännevirta 2kv p syömässä kalastajien jättämiä "romppeita". 25.4. Kiu Niemiskylä 1k kiert. Yritti nostaa vedestä kuollutta lintua - ei onnistunut. Edellisvuoden projekti-innostuksen lopahdettua ei reviiiri- tai pesintähavaintoja suuremmin kertynyt. Reviiirit ja pesinnät kunnittain: Kei 1+0, Kiu 1+0, Kuo 3+1, Lap 1+0, Lep 1+0, Maa 2+2, Pie 1+0, Sii 2+1, Suo 1+0, Var 1+0 ja Ves 1+0. Kaikkiaan 15 reviiiriä ja 4 pesintää. Syksyllä 4.8. – 16.9. 53 p tai kiert. ja 6 m.

Sinisuhaukka *Circus cyaneus*

Myyräkantojen ollessa vielä keväällä paikoin runsaat sinisuhaukasta kertyi runsaasti havaintoja. Ajalta 7.4.-31.5. 82 p, m tai kiert. Havaintojen painopiste

oli edellisvuosien tapaan huhtikuun loppupuoliskolla. Yleensä päivittäin nähdään vain muutamia yksilöitä: 24.4. Kuo Riistavesi Keskimäinen 3k ja 1n m ja 26.4. Rau Koipiniementie Heinsuo 2k/2n p. Reviiiri- ja pesintään viittaavat havainnot olivat vähissä. Varmistetut reviiirit: Kei 1, Pie 3 ja Ter 1. Pohjois-Savosta löytyi vuoden ainoa tietoon tullut kuuden munan pesye, josta varttui myös kuusi poikasta (Honkala, Saurola 2006). Syksyllä havaintoja kirjattiin ajalta 1.8. – 15.10. kaikkiaan 47 p, m tai kiert. Lähes puolet vähemmän kuin edellisvuonna.

Kanahaukka *Accipiter gentilis*

Talvikaukausina kirjattiin havainnot 43 yksilöstä. Useat havaittiin saalistuspuuhissa asutuksen liepeiltä. 13.2. Rau Pappilampelo 1 ad n (pulparvi ajatti ankarasti). 15.2. Iis Soijinmäki 1 p fasaanitarhalla "kytäilemässä". Huhtikuussa 23 m. Kanahaukan pesintä onnistui hyvin ja poikastuotto oli korkeampi kuin edellisvuosina. Reviiirit ja pesinnät kunnittain: Kaa 3+9, Kiu 0+2, Kuo 0+2, Maa 0+2, Nil 0+1, Pie 0+5, Rau 1+0, Sii 0+1, Son 0+4, Tuu 0+2 ja Vie 0+2. 30 pesintää, joista poikastuotto tiedossa 26 pesästä: 78 pull, ka 3 pull/pesä. Elokuusta vuoden loppuun havaintoja kertyi 101 yksilöstä, joista 32 m. Moni muuttavista tuli havaituiksi Sii Vehkamäellä.

Varpushaukka *Accipiter nisus*

Tammi-maaliskuulta havaintoja 45 valtaosa p. Havaintojen perusteella talven yli sinittelevät varpushaukat hakeutuvat saalistamaan ruokintapaikkojen läheisyyteen. Maaliskuulta lähtien saadaan havaintoja muuttavista yksilöistä. Muutto vauhdittui huhtikuun aikana, jolloin havainnot peräti 198 yksilöstä, suurin osa m. 17.4. Sii Vehkamäki 1 p + 21 m NE-NW, 23.4. Kuo Ryttyjärvi 10 m.

Reviiri- ja pesintähavaintoja saatiin hieman laajemmalla alueella kuin edellisvuosina, määrällisesti kuitenkin vähän. Runsaalukuisuudesta huolimatta laji tuntuu pesimähavainnoiltaan olevan ”aliedustettuna”. Reviirit ja pesinnät: Kaa 1+3, Kuo 0+1, Lep 1+0, Maa 0+2, Pie 2+0 ja Sii 2+0. Loppuvuoden aikana ajalta 2.8.-29.12. havaintoja 239, joista 139 m. Suurimmat muuttoryypit: Sii Vehkamäki 14.9. 11 m, 30.9. 13 m ja 13.10. 8 m.

Hiirihaukka *Buteo buteo*

Kevätmuuttohavainnot lisääntyivät reippaasti edellisvuosiin nähden. Ajalla 27.3.-30.4. havainnot 195 yksilöstä, joista suurin osa m, muuttohuippu huhtikuun loppupuolella. 23.4. Sii Vehkamäki 10 m ja Kuo Riistavesi Keskimäinen 13 m. Muutamia muuttavia vielä toukokuun puolella.

Pesivien hiirihaukkojen määrä kääntyi laskuun edellisvuoden hyvän tuloksen jälkeen. Vaikka pesivä kanta on vähentynyt, ei se näytä johtuvan pesimistuloksen jatkuvasta huononemisesta (Honkala, Saurola 2007). Reviirit ja pesinnät: Kaa 2+7, Lep 1+0, Pie 5+1, Rau 1+0, Son 1+1, Tuu 0+1, Ves 1+1 ja Vie 1+0; kaikkiaan 27 pull r.

Syksyn havaintoja 1.8.- 15.10. kertyi selvästi vähemmän kuin edellisvuonna: 69 suurin osa m. 27.8. Maa Patalahti 6 m.

Piekana *Buteo lagopus*

2005: Kevätmuuttohavaintoja huhtikuun aikana 157 yksilöä. Suurin päiväkeräys 17.4. Sii Vehkamäki 46 m. 1.-10.5. enää 4 yks. 7.-11.8. 1 p Jua Haukiniemi. Syysmuuttohavainnot 20.8.-29.10. 146 yks. Muuttohuippu syyskuun puolivälin jälkeen: 18.-19.-21.9. Rau Junnon allas 11+24+34 m.

2006: Kevätmuuttohavainnot 7.-26.4. 271 yks. päämuuton ajoituksessa jakson loppupuolelle. Suurimmat kertymät Sii Vehkamäki 20.4. 31 m ja 24.4. 62 m. Toukokuussa 6 p, m tai kiert. ja vielä 10.6. 1 m. Piekanan pesintä Ves Kuuslahti 3 pull, joista 2 selvisi siivilleen. Lisäksi 11.7. Rau Rastunsuo 1 kiert. Syysmuutto 16.9.-20.10. 270 yks. Suurimmat ”ryppäät”: Sii Vehkamäki 30.9. 38 m, 13.10. 75 m ja 15.10. 34 m.

Tuulihaukka *Falco tinnunculus*

6.4.-25.5. välisenä aikana havaintoja lähes edellisvuoden malliin 161 p, m tai kiert. Suurin osa havainnoista huhtikuun kahden viimeisen viikon ajalta eli normaalin muuttohuipun aikana. 23.4. Kuo Riistavesi Keskimäinen 3 m N + 1 p.

Myyräkantojen hupenemisesta huolimatta, emot saivat ruokittua poikueensa. Pesintöjä varmistui 19, joista lähes kaikki maakunnan länsi- ja pohjoisosasta. Reviirit ja pesinnät: Iis 2+0, Kaa 5+1, Kei 2+2, Kiu 0+5, Lap 0+1, Maa 2+0, Pie 5+5, Rau 1+0, Sii 1+0, Son 1+4, Suo 1+0, Tuu 0+1 ja Ves 2+0; 65 pull r/ 14 pesää; ka 4,6 pull. Kaikkien pesintöjen poikasmäärä ei ole tiedossa.

Syysmuuttohavainnot vähenivät puoleen edellisvuodesta. 5.8.- 9.10. 64 p, m tai kiert. 14.9. Sii Vehkamäki 6 m.

Ampuhaukka *Falco columbarius*

Talvihavainto 2.2. Kuo Sorsasalo 1 k p. Kevään havaintojen tavanomainen määrä: 10.3.- 18.5. 44 p, m tai kiert.

Pesintään viittaavia havaintoja ei ollut yhtään. Loppuvuodelta 11.8.- 24.12. 59 p, m, kiert. 1.10. Kuo Puutossalmi 3 m S.

Nuolihaukka *Falco subbuteo*

Keväällä havaintoja totutun niukasti: 25.4.-31.5. 19 p, m tai kiert., joista 3 huhtikuussa. Pesintöjä varmistui Kuo 2 ja Sii 1. Reviirejä Kaa 1, Kuo 1 ja Nil 1. Kesä-heinäkuulta havaintoja kertyi

Tuulihaukka

Kuva: Kalevi Asikainen

enemmän kuin edellisvuosina: 65 p tai kiert. 11.6. Vrk Ruokojärvi 6 p ja 24.6. Rau Rastun torni 6 p. Elo- syyskuulta saatiin havaintoja enemmän kuin edellisvuosina: 71, joista 9 m. 10.9. Sii Vehkamäki 4 m S.

Kalasääski *Pandion haliaetus*

Ensimmäinen sääksi nähtiin 9.4. totutulla paikalla, eli Rau Tyyrinvirralla. Tästä eteenpäin nähtiin yksittäin tai kaksittain. ”Massapäiviä” oli vain kaksi. 16.4., Rau Tyyrinvirralla nähtiin 4 sääksä ja samaan lukuun päästiin myös 23.4. Sii Vehkamäellä. Pohjois-Savossa tarkastettiin 99 sääksen pesäpaikkaa, joista asuttuja 72. Asuttujen pesien määrä nousi neljällä edellisestä vuodesta. Poikasia tuotti 58 pesää yhteensä 125. Suurimmat poikasmäärät: Pie 36, Rau 13, Suo 11, Kuo 9, Lep 9, Maa 9 ja Son 8. Pitkäjänteinen suojelutyö sääksen hyväksi alkaa tuottaa tulosta. Pesätarkastajat pitävät sääksen pesistä hyvää huol-

ta mm. tukemalla pesiä sekä rakentamalla pesälavoja talvella pudonneitten pesien tilalle. Pesinnät: Jua 1, Kar 2, Kei 2, Kuo 4, Lep 4, Maa 5, Nil 1, Pie 13, Rau 6, Rva 2, Son 3, Suo 4, Ter 4, Tuu 1, Vrk 2 ja Vjä 1. Lisäksi tuli ilmoitus Vieremältä asutusta sääksen pesästä. Pesintää ei kuitenkaan ehditty varmentaa. Valtakunnallisessa sääksiseurannassa tavattiin pesintöjä ennätysmäärä. Asuttuja reviirejä kaikkiaan 987, joista 795 reviiirillä aloitettiin pesintä (Saurola 2007). Syysmuuttoa kuvaavat parhaiten seuraavat Sii, Vehkamäen päiväsummat: 20.8. 3, 10.9. 3, 14.9. 6, 25.9. 4 ja syksyn viimeinen 13.10, mikä oli Pohjois-Savon ainut lokakuinen sääksi.

Hiirihaukan poikaset pesällänsä 2006, sisaruksesta tähteenä jalka.

Kuva: Seppo Räsänen

Viiropöllö

Kuva: Petri Jauhiainen

PÖLLÖT

Huuhkaja *Bubo Bubo*

Edellisestä vuodesta huuhkajan reviirimäärissä oli selvää laskua. Rautalammin vuoden 2005 14 reviiristä todettiin nyt asutuiksi vain 6. Valtakunnallisessa petolintuseurannassa Pohjois-Savosta raportoitiin ilahduttavasti 15 huuhkajan pesinnästä (Honkala ym. 2007). Havaintoja kertyi kaikkiaan 15 kunnasta, joten huuhkajakanta on levittäytynyt tasaisesti koko maakunnan alueelle painopisteen ollessa Sisä-Savon ja Kuopion seuduilla. Vuosittain Pohjois-Savosta ilmoitetaan 40 – 50 huuhkajareviiristä. Huuhkaja on hyvin reviiruskallinen lintu. Emot pysyttelevät pesimäseudulla, vaikka pesintä jäisikin ravintopulan takia väliin. Vanhimmat reviirit voivat olla siten asutuina jopa kymmeniä vuosia. Ilmoitettuja reviirejä 33 ja pesiä 8. Reviirit: Iis 3, Kaa 2, Kuo 7, Lap 2, Lep 1, Pie 2, Rau 6, Son 1, Suo 2, Tuu 1, Vjä 2, Vie 2 ja Ves 2. Pesinnät: Jua 1, Maa 1, Pie 1, Tuu 1, Sii 2, Suo 1 ja Ves 1. Pesillä varttui ainakin 13 poikasta, mikä on

tavanomaista enemmän. Poikastuotto 1,6 isoa poikasta munapesää kohden kertoo melko normaalista pesintävuodesta.

Hiiripöllö *Surnia ulula*

Vuosi herätti mielenkiintoisia odotuksia edellisen vuoden suurvaelluksen jälkeen. Vuoden 2005 joulukuussa tavatut 38 hiiripöllöä näkyivät vielä alkuvuoden havaintomäärissä. Kun vielä oli toiveita myyrien riittävydestä, ainakin petolinturengastajien parissa odotettiin mahdollisia pesintöjään löytyvän maakunnasta. Havaintoja kertyi vuoden aikana kaikkiaan 36 yksilöstä, joista peräti 25 havaittiin vuoden alussa tammi – maaliskuussa pääosin Suonenjoen, Rautalammin ja Vesannon suunnalla. Hiiripöllön erikoista soidinpulinaa päästiin kuulemaan keväällä Suonenjoella. Pesimäkauden alkupuolella huhtikuussa tavattiin vielä 5 hiiripöllöä Sisä-Savon alueella. Vaellus hiipui vuoden loppua kohden. Syyskuun ja joulukuun aikana havainnoitiin enää vain 5 yksilöstä. Pesinnät varmistettiin Kaavilta (pesä ja kaksi maastopoikuetta) sekä Vesannolta (kaksi maastopoikuetta). Havain-

not kunnittain: Iis 1, Kar 1, Kuo 4, Lap 3, Nil 1, Rau 12, Sii 2, Suo 6, Ter 1, Vie 1, Ves 3 ja Vrk 1,

Varpuspöllö *Glaucidium passerinum*

Varpuspöllön esiintymiselle vuosi oli varsin menestyksenkäs. Edellisenä vuonna runsaana esiintyneet varpuspöllöt jäivät paikoilleen maakuntamme myyräapajille. Reviirejä ilmoitettiin kaikkiaan 34, joilta 5 pesälöytöä. Pesintätulos oli vähenevistä ravintovaroista huolimatta hyvä 6.8 poikasta pesää kohden. Paikalliseksi tulkittuja havaintoja ilmoitettiin lisäksi 36 pöllöstä pääasiassa alkutalvesta sekä marraskuulta. Löydettyjen pesien määrä on pysynyt melko vakiona vuotuisten reviirien lukumäärän vaihtelusta huolimatta. Pönttöjä on varpuspöllölle tarjolla ainakin Kaavilla, Pielavedellä ja Siilinjärvellä, jonne vähäiset löydetty pesätkin keskittyvät. Maakuntamme varpuspöllöt näyttävät suosivan pesäpaikkanaan luonnonkoloja pönttöjä paremmin, jolloin pesät jäävät löytymättä. Kiuruvedeltä löytyi pöllön talvivarastoa tutkittaessa Porissa merkityn talitaisen rengas. Reviirit ja pesät kunnittain: Iis 1, Jua 1, Kaa 2, Kuo 8, Lep 2, Nil 0+1, Pie 0+1, Rau 12, Sii 1+3 ja Suo 2.

Lehtopöllö *Strix aluco*

Lehtopöllöä kuultiin Sisä-Savossa ja Vieremällä. Havainnot Rautalammin taajaman kupeessa huuteluvasta koiraasta koskevat todennäköisesti samaa lintua. Lehtopöllö oli äänessä seudulla myös edellisenä vuonna. Maakuntamme varmasta lehtopöllöpaikasta Varkaudesta ei havaintoja. Lehtopöllöllä vahvin kanta Suomessa Uudellamaalla ja Hämeessä. Pohjoista kohden kanta harvenee. Pohjois-Savossa laji ei ole jokavuotinen pesimälintu. Reviirit: Rau 1, Suo 1 ja Vie 1.

Viiropöllö *Strix uralensis*

Viiropöllöä tavattiin 51 reviirillä, joista 28 pesimähavaintoa. Reviirien määrä putosi edellisestä vuodesta kolmanneksen. Viiropöllöt pesivät kuitenkin lähes samalla joukolla kuin ennätysvuonna 2005. Valtakunnan tutkimuksessa vuonna 2006 löydettiin Pohjois-Savosta 41 viirupöllön pesää kun niitä vuonna 2005 oli 47 (Honkala ym. 2007). Kevään hyvä ravintotilanne sai viirupöllöt yrittämään pesintää. Hyvään pesimistulokseen yllettiin Kaavin, Rautalammin ja Suonenjoen pesillä, joilla tavattiin yhteensä 4 viiden poikasen pesää. Kaavin pesä sijaitsi vanhassa mehiläishaukan pesässä. Myös Maaningan neljän poikasen pesä kertoo hyvästä paikallisesta myyrätilanteesta vielä pesäpoikasikaan. Muualla pesissä varttui yksi, kaksi tai kolme poikasta. Yksi pesintä keskeytyi munavaiheessa. Poikastuotoksi tuli 26 pesän aineistossa 2,6 isoa poikasta aloitettua pesintää kohden, joka jäi hieman edellisvuotta heikommaksi (3,1). Myyriä piisasi taas Keski-Suomessa, jossa pesintä aloitettiin 144 reviirillä. Kahdessa pesässä kasvoi peräti seitsemän poikasta (Honkala 2007 ym.). Reviirit ja pesät: Jua 1, Kaa 1+6, Kar 1, Kiu 1, Kuo 8, Maa 0+7, Pie 0+11, Rau 6 + 2, Son 0 +2, Suo 1 + 1, Tuu 1 ja Ves 2.

Lapinpöllö *Strix nebulosa*

Lapinpöllöllä oli edellisvuotta runsaampi esiintyminen. Kaavilla ilmoitettiin kaksi pesimähavaintoa. Kahden poikasen pesä löytyi hiirihaukan pesästä sekä havaittu maastopoikue. Muut havainnot: 8.8. Kuo Puutossalmi 1 p, 10.1. Suo Jalkala 1 ä, 20.5. Suo Mii-lukangas 1 p ja 16.8. Rva Älänne 1 p.

Sarvipöllö *Asio otus*

Sarvipöllöllä toinen hyvä vuosi peräkkäin. Keväisiä huutelihoita kuultiin 9 reviirillä, maastopoikueita (mp) tavattiin 17 sekä 14 muuta paikallista yksilöä eri puolilla maakuntaa. Koko Suomessa löydettiin kaikkiaan

yli 500 sarvipöllön pesää. Pesintäennätys tehtiin mm. Keski-Suomessa (54 pesää) (Honkala ym. 2007). Pohjois-Savossa kaksi talviaikaista havaintoa: 23.1. ja 9.2. Rau. Ensimmäiset kevätmuuttajiksi tulkittavat sarvipöllöt tavattiin 13.4. Rau Rastunsuolla. Havainnot kunnittain: Iis 2 Ä + 3 mp, Kaa 3 mp, Kiu 1 p, Kuo 2 mp+3 p, Lap 1 Ä, Lep 1 ä, Pie 2 mp, Rau 5 Ä + 2 mp+ 2 p, Sii 1 mp+ 2 p, Son 1 mp, Suo 2 mp+ 4 p, Tuu 1 p, Vrk 1 mp ja Ves 1 p.

Suopöllö *Asio flammeus*

Kuudelta ilmoitetulta reviiriltä löytyi kaksi pesää ja kaksi maastopoikuetta (mp). Lisäksi havaintoja etupäässä touko- ja kesäkuulta yhteensä 32 pöllöstä. Kaavin ja Juankosken löydetty pesät tuhoutuivat munavaiheessa. Ensimmäinen kevähavainto muutavasta suopöllöstä 9.4. Sii Siltasalmelta. Syksyn viimeinen havainto suopöllöstä 14.10. Kuo varisten saattelmana matkalla etelään. Kaikki havainnot: Iis 3 p, Jua 1 Ä + pesä, Kaa pesä, Kei 1 p, Kiu 2 p, Kuo 6 p, Lap 1 mp+ 2 p, Lep 1 Ä + 1 p, Maa 1 mp+ 5 p, Rau 1 Ä, Sii 4 p, Son 4 p, Ter 1 p, Tuu 1 p ja Var 2 p.

Helmipöllö *Aegolius funereus*

Tarkasteluvuonna Suomessa todettiin asuttuja helmipöllöreviirejä (841) kaksin verroin edelliseen vuoteen verrattuna (Honkala ym. 2007). Pohjois-Savossa reviirimäärä putosi 148 reviiristä 98. Keväällä helmipöllöjä oli runsaimmin äänessä Suonenjoella ja Rautalammilla. Pesintöjä varmistettiin 28. Lisäksi Kuopiossa törmättiin kahteen maastopoikueeseen (mp). Reviirit ja pesinnät: Iis 3, Jua 1 + 1, Kaa 2 + 6, Kar 2, Kiu 4 + 4, Kuo 2 + 2 mp, Lep 4, Nil 3 + 5, Pie 8 + 9, Rau 14, Son 1 + 1, Suo 14, Tuu 2 pesää, Var 1, Ves 2, Vie 4 ja Vrk 4. Pesät löytyivät todennäköisemmin rengastajien helmipöllölle ripustamista pöntöistä, jotka myös säännöllisesti vuosittain tarkastetaan. Pesintätulos oli kohtalainen 3,1 isoa poikasta asuttua pesää kohden.

	06
Mehiläishaukka	3
Ruskosuohaukka	7
Sinisuohaukka	2
Kanahaukka	30
Varpushaukka	7
Hiirihaukka	13
Pickana	1
Tuulihaukka	18
Nuolihaukka	1
Huuhkaja	15
Hiiripöllö	3
Varpuspöllö	6
Viirupöllö	41
Lapinpöllö	2
Sarvipöllö	9
Suopöllö	2
Helmipöllö	47

Taulukko: Valtakunnallisessa petolintuseurannassa tavatut eri petolintulajien pesät Pohjois-Savossa vuonna 2006 (Honkala 2007 ym.).

Kirjallisuus

Honkala, J., Saurola, P. 2007: Petolintuvuosi 2006: -myyriä alkupaloiksi. –Linnut vuosikirja 2006: 54-67.
 Ruokolainen, K., Kauppinen, J. 1999: Kuopion ja Pohjois-Savon linnusto: 131-134.
 Saurola, P. 2007: Suomen sääkset 2006. –Linnut vuosikirja 2006: 24-27.

Harjalintu

Kuva: Olli Korhonen

LINTUHARVINAISUUDET 2006

Pertti Renvall

Katsaukseen on koottu vuoden 2006 harvinaisuushavainnot Pohjois-Savosta. Mukana ovat BirdLife Suomen rareiteetikomitean (RK) hyväksymät valtakunnalliset harvinaisuushavainnot (Lindholm ym. 2007) ja Kuikan alueharvinaisuuskomitean (AHK) julkaisukelpoisiksi arvioimat havainnot alueellisista harvinaisuuksista. Lisäksi julkaistaan havainnot alueellisista pikkuharvinaisuuksista. Katsaukseen hyväksytyt havainnot on liitetty osaksi Kuikan havaintoarkistoa ja näkyvät siten myös kaikille Tiira-havaintojärjestelmän käyttäjille.

Merkittävimpiä yksittäisiä havaintoja ja poikkeuksellisia havaintomääriä on kommentoitu erikseen. Mikäli havaintoa ei ole kommentoitu, sen on tulkittu sopivan ko. lajin normaaliin esiintymiskuvaan Pohjois-Savossa (vrt. Ruokolainen & Kauppinen 1999). Havaintojen yhteydessä käytetyt lyhenteet ovat käytössä mm. Tiira-järjestelmässä. Havainnoitsijoista on julkaistu tässä vain ensihavainnon tekijä/tekijät. Havainnon tarkemmasta dokumentoinnista vastannut mahdollisen RK/AHK-ilmoituksen laatija on mainittu aina ensin. Havainnoitsijat on muuten lueteltu aakkosjärjestyksessä.

Vuoden 2006 harvinaisuushavaintojen käsittelystä ja julkaisukelpoisuuden arvioinnista Kuikan AHK:ssa vastasivat Marko Kelo (Siilinjärvi), Pertti Renvall (Kuopio), Elis Rissanen (Siilinjärvi) ja Juha Väättäinen (Juankoski).

Rarivuosi 2006

Pohjois-Savo sai vuonna 2006 jälleen uuden lajin maakuntapinnallistalleen, kun valkosiipitiira vieraili 2. kesäkuuta Keiteleen Hetejärvellä. Vaikka muita valtakunnallisia suurharvinaisuuksia ei Kuikan toimialueella havaittukaan, vuosi oli kuitenkin pikkurarianniltaan kohtuullinen. Tammikuiset alliaahakat Varkaudessa ja Rautalammilla toivat muutaman vuoden tauon jälkeen kaivattua väriä Pohjois-Savon talveen. Pikkukajava käväisi maaliskuun lopussa Kuopiossa. Lapinlahti sai huhtikuun puolivälissä luotokirvisen kuntapinnallistalleen. Huhti-toukokuun lämpimät kaakkoistuulet toivat mukanaan mukavia vieraita. Siilinjärvellä tehtiin kaksi havaintoa arosuohaukasta. Sitruunavästäräkkikoiras havaittiin sekä huhtikuun lopussa Lapinlahdella että toukokuun lopussa Siilinjärvellä. Näistä jälkimmäinen paritui onnistuneesti keltavästäräkkinaaraan kanssa ja viihtyi juhannukseen asti. Myös kevään ja alkukesän lampi-viklosaldo – viisi havaintoa n. kuudesta yksilöstä – oli poikkeuksellisen komea. Kesä oli vaisumpi, mm. rastaskerttunen ja lapinuunilintu, kehrääjäkin, jäivät kokonaan havaitsematta. Kiljukotka(laji) sentään vieraili kesäkuussa Keiteleellä ja kuningaskalastaja heinäkuussa Siilinjärvellä.

Syksyllä ei harvinaisuuksilla liemmin juhlittu. Elokuun lopussa nähtiin arosuohaukka ja yhtenä päivänä päästiin ihaillemaan myös poikkeuksellisen mukavaa merikihumenoa, joka Pohjois-Savossa tuppaa jäämään yleensä varsin vaatimattomaksi. Heinäkurppaa ei havaittu syksylläkään. Myös paremmat uunilinnut jäivät löytymättä. Syksyn valopilkkua ja vuoden bongatuin lintuyksilö Pohjois-Savossa oli Siilinjärvellä lokakuun alussa toista viikkoa lähes samalla ohdakkeisella peltoaarilla viihtynyt mustapäätasku.

Sitruunavästäräkki Lap Telppäsentie 29.4.06

Kuva: Juha Koponen

Kyhmyjoutsen *Cygnus olor*

28.6. Rau Kiesimän kanava 2 (2kv) p (Kauko Siikström).

Pikkujoutsen *Cygnus columbianus*

3.5. Vrk Ruokojärvi 1 ad p (Hannu Räsänen), 6.5. Maa Kinnulanlahti 1 ad m NE (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Jyrki Uotila), 1.10. Sii Vehkamäki 2 ad m W (Markku Ukkonen). Rau Rastunsuon peltoilta löytyi pohjoissavolaisissa oloissa poikkeuksellinen lepäilijäkeräntymä: 30.9. 1 ad p (Hannu Kärkäinen), 6.10. 6 ad p (Olli Korhonen & Esko Vesänen; valokuva), 8.10. 4 ad p (Paula Manninen & Ari Tossavainen).

Lyhytnokkahanhi *Anser brachyrhynchus*

26.4. Rau Koipiniemi, Heinsuo 1 p metsähanhiparvessa (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Pertti Renvall ym.).

Merihanhi *Anser anser*

Normaalia enemmän havaintoja, kaikki keväältä. 11.4. Rau Lonkari 2 ad p (Kauko Siikström), 12.4. Iis Kilpivirta 1 p (Birgitta Bovellan & Kari Bovelan), 17.4. Iis Kihlovirta 1 p (Kalevi Asikainen, Eero Lappi & Minna Varis), 20.4. Sii Vehkamäki 1 m ESE (Pertti Renvall), 24.4. Sii Vehkamäki 2 m W (Jaakko Kettunen & Pertti Renvall), 28.4. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 p (Seppo Niemispelto & Jouko Kauhanen), 28.4. Maa Lapinranta 1 p (Asta Lähdesmäki ym.), 30.4. Maa Patalahti 1 kiert (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 6.5. Kuo Pöksänlampi 1 m N (Aarne Hagman, Asta Lähdesmäki & Lassi Lähdesmäki), 6.5. Maa Patalahti 2 p (Jorma Kelo, Riitta Rajala & Suoma Virnes), 6.5. Sii Rissala 1 p (Erkki Björk, Juhani Rissanen & Markku Ukkonen), 12.5. Sii Raasio 1 p (Paula Virta & Renny Virta), 13.5. Maa Lapinranta 2 p (Petteri Mustakallio).

Ristisorsa *Tadorna tadorna*

16.4. Iis Nerohvirta 1 ad k p (Kai Jäderholm ym.), 27.4. Maa Lapinranta 3 ad (2k 1n) p (Juha Väättäinen ym.), Vrk Huruslahti 2 ad k p (Harri Miettinen & Sari Pöllänen).

Harmaasorsa *Anas strepera*

3.5. Nil Nilsinlahti 1 kn p (Pertti Hartikainen), 4.5. Maa Lapinranta 1 ad k p (Juha Mertanen, Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 5.5. Lap Linnansalmi 1 kn p (Eeva Eerikäinen, Juha Koponen & Armi Riikonen; valokuva), 17.5. Sii Keskimmäinen 1 kn lask p (Pertti Renvall), 17.–23.5. Sii Musti 1 kn p (Pertti Renvall ym.), 20.5. Vrk Ruokojärvi 1 kn (Teemu Paavola), 21.5. Kuo Pöksänlampi 1 ad k p (Aarne Hagman), Kei Hetejärvi 26.5. 1 ad k p (Jaakko Kettunen ym.), 29.7. 1 n-puk p (Mikael Rytönen ym.).

Allihaahka *Polysticta stelleri*

Muutaman vuoden tauon jälkeen havaintoja alliahaahan mielenkiintoisesta syysmuutosta: 7.1. Vrk Ämmäkoski 1 ad k p (Mikael Peräkylä ym.), 8.–12.1. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 (2kv) n p (Hannu Siikavirta ym.; valokuva), samalla paikalla 16.–18.1. 2 (2kv n ja +2kv n) p (Esko Vesänen ym.).

Viiriäinen *Coturnix coturnix*

6.–7.6. Sii Ahmon pelto 1 Ä (Markku Ukkonen ym.), 25.6.–7.7. Iis Huotari 1 Ä (Pertti Rasp ym.).

Pikku-uikku *Tachybaptus ruficollis*

Vrk Pirtinvirta on maakunnan parhaita pikku-uikku-paikkoja: 9.12.2005–8.4. 1 p, 26.12.2005–1.1. kuitenkin 2 p (Timo Immonen, Harri Miettinen, Markus Miettinen ym.), 26.12.–8.2.2007 1 p (Jarmo Pirhonen ym.).

Muualta 28.11. Vrk Lehtoniemi 1 kiert (Harri Miettinen & Markus Miettinen), 11.12.2005–7.1. Suo Kruununsilta 1 p (Ari Tossavainen, Kaarlo Tossavainen ym.), 7.–15.11. Iis Paloisvirta 1 p (Kalevi Asikainen, Aaro Väänänen ym.), 20.11. Sii Siltasalmi 1 p (Eeva Uotila & Jyrki Uotila).

Kattohaikara *Ciconia ciconia*

30.4. Kiu Honkaranta 1 p (Jaakko Pehkonen & Leena Pehkonen), 13.5. Vrk Luttila 1 S (Tommi Räsänen; valokuva), 14.5. Sii Jälä 1 m N (Jaakko Kettunen & Ilkka Markkanen), 14.5. Lap Lintulahti 1 p (Erkki Korhonen), 12.6. Kei Hoikankoski 1 p (Kalevi Eerala & Maila Eerala).

Haarahaikka *Milvus migrans*

Lajista ilmoitettiin ennätysmäärä havaintoja, mutta yhtäkään ei dokumentoitu havaintoarkistoon hyväksymisen ja julkaisemisen edellyttämällä tavalla.

Arosuohaikka *Circus macrourus*

Kaksi havaintoa jo huhtikuussa, todennäköisesti lämpimien kaakoisvirtausten ansiosta: 23.4. Sii Vehkamäki 1 (+2kv) n m NNW (Pertti Renvall, Erkki Björk, Juha Koponen, Armi Riikonen, Petri Sallinen, Riitta Suhonen & Markku Ukkonen), 29.4. Sii Jälä 1 (+2kv) n SSW (Markku Ukkonen). Havainnot ovat RK:n hyväksymiä (RK tarkasti 31.12.2006 asti havainnot n-puk yksilöistä).

Syksyltä yksi havainto 26.8. Maa Patalahti 1 (+2kv) k kiert, lähti NNW (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

Arosuohaikka/niittysuohaikka *Circus macrourus/pygarcus*

26.4. Rau Koipiniemi, Heintaival 1 n-puk kaarteli pitkään ad sinisuohaukkakoiraan kanssa, lask SE (Pertti Renvall, Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen).

Kiljukotka /pikkukiljukotka *Aquila clanga/pomarina*

4. ja 24.6. Kei Hetejärvi 1 kiert kaukana länsipuolella (Pertti Renvall, Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Riitta Suhonen). Kyseessä lienee Viitasaaressa kesällä 2006 pitkään viihtynyt kiljukotka.

Maakotka *Aquila chrysaetos*

Runsaasti havaintoja, 27 havaintoa 28 yksilöstä. Kesä- ja elokuuta lukuun ottamatta havaintoja kaikilta kuukausilta.

23.1. Rau Kerkonkoski 1 (2kv) NE (Kauko Siikström), 4.2. Nil Alanurmesjärvi 1 fl (Juha Hartikainen), 5.3. Kar Virmaanpää 1 (2kv) kiert (Ari Tossavainen), 7.4. Kuo Silmäsuo 1 (2kv) m NW (Petri Sallinen), 9.4. Sii Vehkamäki 1 subad m NW (Pertti Renvall), 17.4. Sii Ahmon pelto imm N (Markku Ukkonen), 23.4. Maa Kinnulanlahti, Pyssymäki 1 subad m N (Petteri Mustakallio), 24.4. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 2 m NW (Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki, Riitta Rajala & Pertti Räsänen), 13.5. Maa Patalahti 1 fl N (Jarmo Ukkonen), Kuo Savulahti 1 fl kiert (Minna Kaarina Ihalainen), 6.7. Maa 1 ad p (Petteri Mustakallio).

24.9. Kuo Riistavesi, Ruunajoki 1 subad m S (Lassi Lähdesmäki & Riitta Rajala), 28.9. Kuo Kelloniemi 1 imm m ESE (Petteri Vihervaara), 30.9. Kuo Puutosalmi 1 (1kv) m SSW (Mikael Rytönen, Jere Vartiainen, Niklas Åberg ym.). 7.10. Sii Hamula 1 juv m SE (Vesa Miettinen & Eelis Rissanen), 15.10. Sii Vehkamäki 1 (1kv) m SE/S (Jaakko Kettunen ym.), 18.10. Sii Vehkamäki 1 imm m S (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 19.10. Sii Vehkamäki 1 (1kv) m

Rantakurvi

Kuva: Markku Ukkonen

SSW (Pertti Renvall), 19.10. Kuo Puutossalmi 1 sub-ad m S (Juhani Rissanen & Markku Ukkonen), 20.10. Kuo Neulamäki 1 (1kv) m SSW (Pertti Renvall), 29.10. 1 imm m SSW (Markku Ukkonen), 29.10. Son Paasokoski 1 juv SW (Uolevi Skarén), 1.11. Kei kk 1 (1kv) m (Kalevi Rutonen), 9.11. Kuo Ranta-Toivala 1 p (Juha Tirkkonen), 12.11. Rau Kerkonjoensuu 1 ad p (Jari Poikolainen), 15.11. Kei Viinikkala 1 juv kiert (Pertti Sahimaa & Voitto Sahimaa), 28.12. Sii Luve-lahti 1 (1kv) SSW/W (Markku Ukkonen).

Muuttohaukka *Falco peregrinus*

13.4. Rau Niinivesi 1 ad m NE (Kauko Siikström), 19.4. Lap Linnansalmi 1 ad m N (Juha Koponen, Asta Lähdesmäki & Armi Riikonen), 28.4. Vrk Ruokojärvi 1 m (Timo Immonen & Liisa Tolvanen), 6.5. Maa Kinnulanlahti 1 kiert (Ilkka Markkanen & Jyrki Uotila), 24.8. Sii Raasio 1 juv kiert (Visa Uusipaikka), 30.8. Sii Musti 1 p (Tarmo Huttunen & Aaro Väänänen), 3.9. Iis Iso-Ahmo 1 kiert (Jere Huttunen & Tarmo Huttunen), 10.9. Sii Vehkamäki 1 ad SW/NW (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 15.9. Kuo Heinälamminrinne, jätekeskus 1 S (Kuutti Korhonen).

Liejukana *Gallinula chloropus*

16.4. Vrk Tyyskä 1 p (Liisa Tolvanen & Hannu Rahikainen), 21.–26.4. Kar Keskusta 1 p (Raili Heikinen/Hannu Kärkkäinen) – erikoinen havainto, kävi mm. ruokinnalla(!), 27.–28.4. Nil Nilsiantie 1 p (Asko Kuosmanen & Matti Saarela), 31.5.–4.6. Maa Patalahti 1 Än (Jaakko Kettunen, Pertti Renvall ym.).

Keräkurmitsa *Charadrius morinellus*

6.6. Sii Ahmon pelot 1 p nous S (Markku Ukkonen ym.). Vasta toinen kesäkuinen havainto Pohjois-Savosta. Samana koleana pohjoistuulisena päivänä Siilinjärvellä havaittiin myös keväällä ani harvoin sisämaassa tavattavia pulmuksirrejä.

Isosirri *Calidris canutus*

Havaintoja vain Siilinjärven alailta. Sii Musti: 27.–31.8. 1 p, 3.–4.9. 1 p, 5.9. 2 p, 11.–13.9. 1 (1kv) p, 25.9. 1 p. Sii Raasio: 26.8. 1 (1kv) p, 5.9. 1 p, 11.9. 1 (+1kv) p (monet).

Pulmuksirri *Calidris alba*

Havaitaan aniharvoin kevätmuutolla, nyt yksi pohjoistuulisen päivän havainto 6.6. Sii Musti a5 p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

Syyshavainnot: 24.7. Rau Rastunsuo, Junnon allas 1 (+1kv) p (Esko Vesänen ym.). Sii Musti: 24.7. 1 p, 28.8. 3 p, 29.8. 25 lask p (Juha Koponen & Armi Riikonen), 30.8. 7 kiert, 3.9. 1 p, 4.9. 15 p (Asta Lähdesmäki & Jyrki Uotila), 5.9. 5 p, 11.9. 4 (1kv) p, 12.9. 1 p, 13.–14.9. 2 (1kv) p (monet). Sii Raasio: 5.9. 10 p (Jorma Kelo), 10.9. 1 (1kv) p, 11.9. 6 p, 12.9. 4 p, 17.9. 2 p, 27.9. 1 (1kv) p (monet).

Mustapyrstökuiiri *Limosa limosa*

Edelleen mukavasti kevähavaintoja: 26.4. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 kiert (Erkki Björk & Jorma Knuutinen), 27.–28.4. Sii Toivalannotko 1 p (Jaakko Kettunen & Ilkka Markkanen ym.), 1.–2.5. Rau Vaajasalmi, Pirttiniementie 1 p (Jaakko Kettunen, Pertti Renvall, Elis Rissanen, Riitta Suhonen ym.), 3.5. Lap Humpi 1 p (Juha Koponen & Armi Riikonen), 6.5. Kuo Riistavesi Keskimmäinen 1 Än, lähti SW (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 7.5. Maa Patalahti 1 lask p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen). Syysmuutolla harvinaista herkkua Pohjois-Savossa, nyt yksi havainto: 30.7. Sii Musti 1 vp p (Aimo Hartikainen, Jaakko Kettunen & Ilkka Markkanen).

Lampiviklo *Tringa stagnatilis*

Jo huhtikuussa kaksi havaintoa, 25.–27.4. Lap Humpi 1 p (Juha Koponen, Armi Riikonen, Minna Ri-

ikonen ym.; valokuva) – saapumisennätys, 29.4. Sii Toivalannotko 1 p (Helena Rönkä & Risto Rönkä), 19.–22.5. Lap Ylä-Pitkä 1 p (Harri Hölttä, Juha Koponen, Armi Riikonen ym.), 4.6. Sii Pyykangas, Raatesuo 2 p (Markku Ukkonen), Sii Raasio 1 p (Jyrki Uotila ym.).

Rantakurvi *Xenus cinereus*

Sii Musti 15.5. 1 p (Asta Lähdesmäki), 17.5. 1 p (Pertti Renvall).

Karikukko *Arenaria interpres*

Sii Musti 17.5. 1 p (Ilkka Markkanen ym.), 21.5. 1 kiert (Harri Hölttä), 16.8. Sii Musti 2 eijp p (Pertti Renvall).

Merikihu *Stercorarius parasiticus*

25.5. Sii Apaja-Kumpunen a2 va m NW (Markku Ukkonen). Syksyllä selvä päämuuttopäivä 29.8., jolloin havaittiin voimakasta merikihumuuttoa monella sisämaan stajipaikalla, mm. Punkaharjulla ja Lieksassa. Pohjois-Savossa stajattiin valitettavasti vain kahdella paikalla, niissäkin vain pari tuntia iltapäivällä/illansuussa: Sii Vehkamäki a15 va ad m S (Ilkka Markkanen), Kuo Puutossalmi 10 (2a; joista 9 va ad) m S (Riitta Suhonen & Pertti Renvall). Vehkamäen parvi on toiseksi suurin Pohjois-Savossa havaittu kihuparvi.

Kihulaji *Stercorarius sp*

19.8. Sii Vehkamäki a2m SSW (Pertti Renvall).

Pikkukajava *Rissa tridactyla*

31.3. Kuo Heinälamminrinne, jätekeskus 1 (2kv) hetken p (Ilkka Markkanen). Lienee jatkanut saman tien muutolle, sillä lähiseudun loppukieräntymät tarkastettiin samana iltana tuloksetta.

Räyskä *Sterna caspia*

14.–15.7. Sii Musti 1 ad p (Markku Ukkonen ym.), 17.7. Kuo Sorsasalo 1 kiert (Kirsi Tiihonen), 29.7. Lap Nerkoon kanava a2 p (Juha Koponen & Armi Riikonen; valokuva).

Lapintiira *Sterna paradisaea*

17.5. Kuo Kallansillat, Suosaari 1 ad p (Ilkka Markkanen).

Valkosiipitiira *Chlidonias leucopterus*

Ensimmäinen havainto Pohjois-Savosta: 2.6. Kei Hetejärvi 1 jp +2kv kiert (Raimo Hämäläinen). Havainto on RK:n hyväksymä. Suomessa oli hieno valkosiipitiiravuosi, yhteensä havaittiin 8 yksilöä. Myös Viitasaaren Heinä-Suvannolla, n. 4 km havaintopaikasta länteen, havaittiin 25.5.–1.6. valkosiipitiira. Hetejärven ja Heinä-Suvannon yksilöt tulkittiinkin samoiksi.

Turkinkyyhky *Streptopelia decaocto*

25.6. Lap Peltoniemi 1 Än hetken p (Juha Koponen).

Turturikyyhky *Streptopelia turtur*

25.–26.5. Suo Rajalanniemi, Jauhomaensuo 1 Än p (Pekka Savolainen ym.).

Kuningaskalastaja *Alcedo atthis*

7.7. Sii Kasurila, Huso 1 p (Tapio Ahonen, Nikolas Cafaro & Samu Kraft). Yllättävä keskikesän havainto.

Harjalintu *Upupa epops*

2.–3.5. Suo Iisvesi, satama 1 p (Tauno Toikkanen ym.; valokuva), 3.10. Son Mäkikylä 1 p (Merja Ålander, Kalevi Asikainen & Jarmo Yliluoma; valokuva),

17.–29.10. Suo Käpylä – Iisvesi (Matti Nenonen, Olli Korhonen ym.; valokuva).

Valkoselkätikka *Dendrocopos leucotos*

Vain yksi riittävästi dokumentoitu havainto vakitusten pesimäpaikkojen ulkopuolelta: 6.10. Kuo Karhonsaari 1 p (Erkki Björk). Pohjois-Savossa lienee pesinyt ainakin 1 pari vuonna 2006.

Kangaskiuru *Lullula arborea*

Mukavasti havaintoja: 9.4. Kuo Heinälamminrinne, jätekeskus 1 p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen ym.), 14.4. Vrk Pitkälänniemi 1 ä (Harri Miettinen & Sari Pöllänen) 20.4. Suo Paaspää, Pohjoismäki 1 p nous N (Ilkka Markkanen), 24.4. Kuo Riistavesi, Leppäranta 1 Än p nous (Asta Lähdesmäki), Sii Vehkamäki 1 m SE (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Pertti Renvall), 28.5.–10.6. Suo 2 asuttua reviiä (2 Än) (Ari Tossavainen, Jorma Knuutinen ym.).

Tunturikiuru *Eremophila alpestris*

20.4. Sii Ahmon pelot a6 p (Markku Ukkonen), Kuo Riistavesi, Leppäranta: 23.4. 1 p (Suoma Virnes ym.), 24.4. 2 p (Asta Lähdesmäki), 28.4. Sii Ahmon pelot 1 p nous NW (Markku Ukkonen), 13.10. Sii Vehkamäki 1 m SSW (Ilkka Markkanen & Pertti Renvall).

Luotokirvinen *Anthus petrosus*

19.4. Lap Nerkoo, Pistepaju 1 p pälvipellolla västäräkiparvessa (Juha Koponen, Asta Lähdesmäki, Armi Riikonen ym.; valokuva). Kolmas havainto Pohjois-Savosta ja ensimmäinen Lapinlahdelta.

Sitruunavästäräkki *Motacilla citreola*

Pohjois-Savon 5. ja 6. sitruunavästäräkkiahvainto: 29.4. Lap Lintulahti 1 ad k p nous SW (Eeva Eerikäinen, Anna-Liisa Kasurinen, Markku Kasurinen, Juha Koponen, Armi Riikonen, Suoma Virnes ym.; valokuva) – Lapinlahden hienon rarikevään kruunu. 27.5.–26.6. Sii Jälä, Jälän pelot 1 ad k p, sekapesintä keltavästäräkkinaaraan kanssa (parittelua ei havaittu), pesässä 6 (keltavästäräkkityypistä) poikasta, joita sitruunavästäräkkikoiras ruokki 26.6. asti (Markku Ukkonen).

Mustaleppälintu *Phoenicurus ochruros*

27.4. Maa Lapinranta 1 k hetken p (Ilkka Markkanen & Jaakko Kettunen), 20.10. Nil Palonurmi, Levämäki 1 n-puk p (Pertti Hartikainen; valokuva), myöhemmin syyshavainto Pohjois-Savosta.

Mustapäätasku (alalaji maurus) *Saxicola torquata maurus*

1.–9.10. Sii Jälä, Jälän pelot 1 n-puk p (Markku Ukkonen ym.). – 10. mustapäätaskuhavainto Pohjois-Savosta ja 7. alalajia maurus.

Sepelrastas *Turdus torquatus*

16.–17.4. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 k p (Asta Lähdesmäki & Lassi Lähdesmäki), 18.4. Suo Jalkala 1 k p (Anja Herranen, Viljo Herranen, Hannu Kärkkäinen ym.), 23.4. Kuo Hirvilahti, Linna 1 p (Satu Hannele Linnaranta).

Lapintainen *Parus cinctus*

23.9. Sii Vehkamäki 1 m S (Markku Ukkonen), Sii Kasurila, golfkenttä 9.10. 1 p (Pertti Sahimaa), 10.10. 3 p (Markku Ukkonen), 22.10. Kuo Silmäsuu 1 kiert (Eija Kettunen & Ilkka Markkanen), 26.12. Nil Huutoniemi 1 p (Aku Sarjanen).

Vuorihemppo *Carduelis flavirostris*

11.11.–7.1.2007 Kuo Heinälamminrinne, jätekeskus 1 p (Pertti Renvall ym.).

Kirjallisuus

Lindholm, A., Aalto, T., Normaja, J., Rauste, V. & Velmala, W. 2007: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2006 harvinaisuushavainnot. – Linnut-vuosikirja 2006: 80-91.

Ruokolainen, K. & Kauppinen, J. (toim.) 1999: Kuopion ja Pohjois-Savon linnusto. – Kuopion luonnon-tieteellisen museon julkaisuja 5: 1-343.

YÖLAULAJAT 2006

Hannu Kärkkäinen

Viitakerttunen

Kuva: Kalevi Asikainen

Yön hämäryys ja mystisyys sekä auringon nousun kokemisen ihmeellisyys eivät koskaan ole lakanneet ihastuttamasta minua näiden yli 20 kesää jatkuneiden yölaulajaretkien aikana. Jälleen kesän 2006 yölaulajaretkillä monen moista nähneenä ja siitä sisäisesti rikastuneena kirjoittelen tätä katsausta sydäntalven vähälumisten maisemien keskellä uutta yölaulajakesää jälleen odottaen. Monet alkukesän auringon nousut palautuvat vieläkin elävästi mieleen. Koleiden aamujen vilunväreet, auringon ensisäteiden lämmitävä ja lopulta unettava vaikutus, silmien ”kirvely” ja monet muut tuntemukset ovat meille retkeilijöille melko tuttuja tuntemuksia, puhumattakaan aamukosteuden kastelemista housuista. Luonto herää konserttiinsa koko volyymillaan ja mitäs sen hienompaa ja mahtavampaa inhimillisesti voi kokea tämän ”maailman anneista”. Se hakkaa kaikki ihmisen taidokkuuden ja luomisen näytteet 10-0 tai kenties huomioiden kulttuuri-orientoituneet Kuikkalaiset 10-5. Henkilökohtaisesti mieleenpainuvimmat muistot kyseisen kesän osalta olivat viitakerttusen kahden pesän löytyminen, sekä nokkavikaisen luhtakerttusen ja ruisrääkän rengastukset.

Savossa toteutetut yölaulajaretket ovat jälleen tuottaneet kiinnostavan havaintoaineiston. Tässä katsauksessa tarkastellaan vuoden 2006 kesää. Edellinen katsaus (Kärkkäinen 2007) käsitti kaksi kesää eli vuodet 2004-2005 ja sitä edellinen (Lähdesmäki 2003) käsitti peräti viisi kesää eli vuodet 1999-2003. Yölaulajat ovat löytyneet faunistisista katsauksista ennen vuotta 1999.

Tämä yölaulajakatsaus on ensimmäinen vain yhden vuoden käsitävä katsaus, sillä uuden havaintojen keruujärjestelmän Tiiran myötä havaintojen keräys ja sitä kautta myös katsausten tekeminen on hieman helpottunut. Samoin katsausten kattavuus suhteessa havaintomääriin on näkemykseni mukaan parantunut. Tässä katsauksessa ei käsitellä harvinaisten yölaulajien, kuten viiräisen, rastaskerttusen tai viirusirkkalintujen mahdollisia havaintoja. Niiden havainnot kuuluvat harvinaisuuskatsauksen piiriin.

Säännölliset ja jonkin alueen kattavat yölaulajaretket ovat vuosikymmenien aineiston perusteella keskittyneet pääsääntöisesti Varkauden ja Kuopion seutukuntien alueelle sekä Ylä-Savossa Iisalmen seudulle. Tosin tähän kuvioon on viime vuosien osalta alkanut tulla säröjä erityisesti Varkauden osalta, jossa havaintojen määrät tai niiden ilmoittaminen ovat tippuneet totutuista määristä. Yhden ja samalla kaikkein aktiivisimman miehen poismeno keskuud-

estamme on selvästi näkyvissä. Tästä johtuen katsaus ei kerro Varkauden osalta vertailukelpoisesti yölaulajatilanteesta kunnan alueella.

Muilla paikkakunnilla joko retkeilyn vähyydellä ja/tai havaintojen ilmoittamatta jättämisillä on ollut suuri vaikutus alueilla havaittuihin yölaulajamääriin tai jopa niiden kokonaan puuttumiseen. Näin vertailukelpoista materiaalia eri vuosien vaihteluista ei ole päässyt syntymään joka alueelta, joten katsaus ei kerro koko totuutta myöskään näiltä osin.

Kuitenkin ilahduttavaa muutosta on viime vuosina tapahtunut havaintomäärien osalla erityisesti Sisä-Savon alueella. Tällä alueella on 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen kuluessa tapahtunut selkeää parannusta havaintoaktiivisuuden ja -määrien suhteen lintuharrastajien määrän kasvun myötä. Tosin tänä katsausvuonna Rautalammin ilmoitettujen havaintomäärät romahtivat edellisvuoteen verrattuna ja se vaikuttaa katsauksessa esiintyvien lajien kokonaishavaintomääriin merkittävästi tiettyjen lajien osalta. Tiettyä pirstymistä havaintomäärien suhteen on havaittavissa Ylä-Savon ja Koillis-Savon seutukuntien alueella.

Tämän katsauksen parhaita anteja ovat jälleen viitakerttusen uusi havaintomäärä-ennätys. Ennätys olisi melkoisella varmuudella kivunnut Varkauden ja Rautalammin parempien lukujen myötä uudelle sata-luvulle. Lisäksi satakielen saapumisenäytys parani kahdella (2) vuorokaudella. Myös viitasirkkalinnun esiintyminen Ylä- ja Koillis-Savossa monen vuoden tauon jälkeen ansaitsee maininnan.

Olen esitellyt kunkin lajin havaintomäärät seutukunnittain sekä kunnittain. Näin alueellinen jakautuminen lajien kohdalla tulee selvemmin näkyviin. Lisäksi kunkin lajinimen jäljestä löytyy kunkin lajin havaintomäärät vuosittain 2000-luvun osalta sekä tieto havaintoennätysvuodesta.

Koska Kuopion ja Vehmersalmen kuntaliitos toteutui vuoden 2004 alussa, olen kirjannut havainnot näkyviin myös vanhojen kuntarajojen mukaan, jotta vertailu helpottuu edellisiin katsauksiin. Vehmersalmen osuus näkyy Kuopion kokonaismäärästä sulkeissa. Lisäksi vuoden 2005 alusta Kangaslammen kunta liitettiin uutena alueena sekä Varkauden kuntaan että Pohjois-Savon maakuntaan, joten Varkauden havaintoihin on myös sama lisäerottelu toteutettu vuoden 2006 osalta. Kangaslammen osuus kokonaismäärästä näkyy Varkauden kokonaismäärästä sulkeissa.

Kohteliaimmin pyydän, että merkkaisitte ainakin yölaulajahavaintojen osalta Tiiran ”paikka” -sarakeeseen myös Vehmersalmen ja Kangaslammin nimet silloin, kun teette havaintoja näiden entisten kuntien alueella. Näin katsauksiin on helpompi tehdä vanhojen kuntarajojen mukainen erottelu ilman ylimääräisiä karttatarkistuksia.

Pohjois-Savon maakunta on jaoteltu viiteen (5) alueeseen, joiden kuntien määrä sekä alueen pinta-ala ovat hyvin erilaisia, mutta ne muodostavat selkeitä alueellisia kokonaisuuksia.

Pohjois-Savossa oli vuonna 2006 23 kuntaa, jotka on jaettu seuraavalla tavalla seutukuntiin:

Varkauden seutukunta (2 kuntaa) :

Varkaus (Vrk, sisältää Etelä-Savoon kuuluneen entisen Kangaslammin kunnan (Kan) vuoden 2005 alusta), Leppävirta (Lep).

Kuopion seutukunta (4 kuntaa):

Kuopio (Kuo, sisältää entisen Vehmersalmen kunnan (Veh)), Siilinjärvi (Sii), Maaninka (Maa), Karttula (Kar).

Sisä-Savo (4 kuntaa):

Suonenjoki (Suo), Rautalampi (Rau), Vesanto (Ves), Tervo (Ter).

Koillis-Savo (5 kuntaa):

Nilsia (Nil), Tuusniemi (Tuu), Kaavi (Kaa), Juankoski (Jua), Rautavaara (Rva).

Ylä-Savo (8 kuntaa):

Iisalmi (Iis), Lapinlahti (Lap), Kiuruvesi (Kiu), Keit-

ele (Kei), Pielavesi (Pie), Varpaisjärvi (Vjä), Sonkajärvi (Son), Vieremä (Vie).

KIITOKSET

Haluun kiittää kaikkia havaintojen ilmoittajia jälleen merkittävästä työstä Pohjois-Savon yölaulajien keräilytoimittamiseksi. Niin kuin aiemmin on todettu, yölaulajien kuuntelu vaikuttaa yleensä pitkälle seuraavaan päivään. Samalla esitän erityiskiitokset Jarmo Yli-luomalle, joka lähetti jälleen koosteen taulukkomuodossa tämän katsauksen lajeista.

Havainnot lajeittain

Kaulushaikara *Botaurus stellaris*

[00-36; 01-27; 02-39; 03-46; 04-44; 05-106; 06-68; e05-106]

Kaulushaikaran osalta havaintomäärissä päädyttiin selvästi edellistä ennätysvuotta pienempiin lukuihin, mutta se oli toisaalta ihan odotettavissa. Kaikesta huolimatta historian toiseksi paras tulos kuitenkin saavutettiin: 68 puhaltajaa.

Huhti-toukokuun muuttajahavainnot lisäävät loppusummaa melko paljon ja siten todellinen, maakunnallinen reviirimäärä, jossa havaintoja linnuista on tehty samalta paikalta pidemmältä ajalta, jää selvästi pienemmäksi.

Ensimmäinen yksilö tavattiin kenties hieman yllättäen Nilsistä, 14.4. 1p Nil Palonurmi. Toinen havainto tehtiin kaksi (2) päivää myöhemmin: 16.4. 1p Iis, Kihlovirta. Viimeinen havainto lajista tehtiin lajin vahvalla alueella Maaningalla: 27.8. 1p Maa, Patalahti.

Lajia tavattiin nyt 14 kunnan alueella ja Maaninka voitti kuntasarjan 17 yksilön voimin Kuopion ollessa edellisvuoden ykkönen. Maaningalta varmistettiin myös yksi pesintä.

Sisä-Savon ja Kuopion yksilömäärät romahtivat suhteellisesti kaikkein eniten edellisvuoteen verrattuna. Yksilömäärät kunnittain (14 kuntaa / 68, 14.4. – 27.8.):

Varkauden seutukunta (9): Lep 7, Vrk 2 (Kan 0).

Kuopion seutukunta (33): Maa 17, Kuo 9 (Veh 0), Sii 6, Kar 1.

Sisä-Savo (2): Rau 1, Ves 1.

Koillis-Savo (3): Jua 2, Nil 1.

Ylä-Savo (21): Lap 9, Kiu 6, Iis 5, Vjä 1.

Luhtakana *Rallus aquaticus*

[00-2; 01-3; 02-2; 03-4; 04-2; 05-3; 06-2; e03-4]

Vuodet näyttävät olevan lähes veljeksiä keskenään tämän lajin osalta. Lajia tavataan maakunnassamme keskimäärin 2-4 yksilöä vuosittain ja tähän haarukkaan päädyttiin myös katsausvuonna. Luhtakanasta tehtiin jälleen vain tavalliset kaksi (2) havaintoa kahdessa (2) kunnassa. Ensimmäinen havainti kuitenkin toukokuun puolella 14.5. 1Ä Maa Patalahti. Toinen havainto lajista tehtiin 21.6. 1Ä Nil Ruokosjärvi. Tämä oli vasta toinen havainto lajista Nilsian kunnasta. Viimeinen havainto lajista tehtiin 27.8. Maa Patalahdelta, jonka tulkitisin samaksi, jo keväällä paikalle asettuneeksi yksilöksi.

Havainnot kunnittain (2 kuntaa / 3, 14.5. – 27.8.):

Varkauden seutukunta (-).

Kuopion seutukunta (1): Maa 1.

Sisä-Savo (-).

Koillis-Savo (1): Nil 1.

Ylä-Savo (-).

Luhtahuitti *Porzana porzana*

[00-25; 01-24; 02-25; 03-18; 04-10; 05-15; 06-17; e84-74]

Huittailijoiden määrä kasvaa hiljalleen, sillä katsausvuoden havaintomäärä on paras vuoden 2003 jälkeen. Kuitenkin 2000-luvun alun yli 20 linnun lukuun ei päästy vielä, vaan lintuja havaittiin kaiken kaikkiaan 17 yksilöä yhdeksän (9) kunnan alueella.

Ensimmäinen tavattiin 20.5. 1Ä Rau Rastunsuo. Seuraava havainto oli vasta 28.5. 2Ä Maa Patalahti, jossa kuultiin 31.5. jopa 4Ä.

Vuoden viimeinen havainto (17.9. 1Ä Maa, Patalahti) lajista tehtiin erityisen myöhään siten, että lintu vastasi vihellykseen. Tämä havainto on myöhäisimmissä elossa olleella linnulla maakunnastamme, josta on saatavilla tarkka päivämäärätieto. Myöhäisimmän havainnon titteliä pitää hallussaan huitti, joka löydettiin Kuopiosta kuolleena 30.9.1920. Kaiken kaikkiaan havainto nostaa syyskuussa maakunnassamme havaittujen luhtahuittien määrän neljään (4) kautta aikain. Havainnot kunnittain (9 kuntaa / 17, 20.5. – 17.9.): Varkauden seutukunta (2): Lep 2. Kuopion seutukunta (8): Maa 7, Kuo 1 (Veh 0) Sisä-Savo (1): Rau 1. Koillis-Savo (1): Jua 1. Ylä-Savo (5): Iis 2, Kiu 1, Kei 1, Son 1.

Ruisräikkä *Crex crex*

[00-505; 01-109; 02-137; 03-50; 04-50; 05-40; 06-65 ; e00-505]
Räikkähavainnot kääntyivät viimein nousuun ja kat-sausvuoden tulos oli vuoden 2002 jälkeisen ajanjak-son paras. Vuoden aikana tavattiin 65 räikkää, joista ensimmäinen raskutteli 20.5. 1Ä Lap Kuistila. Toinen havaittiin vasta 26.5. 1Ä Son Hirvolansaari. Kesän viimeinen nähtiin 19.8. Kuopion Riistavedellä, jossa lintu piipahti hetken näkyvillä peltotiellä. Lintuja havaittiin 18 kunnan alueella melko tasaisesti. Alueellisesti havaittiin eniten raskuttajia Ylä-Savossa, peräti 25 linnun voimin. Sen sijaan Sisä-Savosta ja Varkauden seudulta ilmoitettiin todella vähän räikkäiä.
Havainnot kunnittain (18 kuntaa / 65, 20.5. – 19.8.): Varkauden seutukunta (4): Lep 4. Kuopion seutukunta (20): Kuo 9 (Veh 2), Sii 5, Maa 5, Kar 1. Sisä-Savo (3): Rau 2, Suo 1. Koillis-Savo (13): Kaa 6, Jua 3, Tuu 3, Nil 1. Ylä-Savo (25): Iis 5, Kiu 5, Son 5, Kei 4, Lap 3, Vjä 2, Vie 1.

Satakieli *Luscinia luscinia*

[00-62; 01-39; 02-47; 03-68; 04-37; 05-52; 06-59; e90-91]
Vuoden 2004 pienen notkahduksen jälkeen tuli toinen peräkkäinen vuosi, jolloin tämän vaatimattoman näköisen, mutta loistavan laulajan havaintomäärät kasvoivat. Satakielen kuuluvaa konserttia kuultiin maakunnassamme 59 laulajan voimin 15 kunnan alueella. Ensimmäinen lintu havaittiin 6.5. 1Ä Sii Ris-salanranta, joka paransi aiempaa saapumisennätystä peräti kahdella vuorokaudella. Vuosina 1996, 2002 ja 2004 laji havaittiin 8.toukokuuta. Myös kevään toinen laulaja havaittiin saman kunnan alueella ja sekin rikkoi entisen saapumisennätyksen, 7.5. 1Ä Sii Jälä Sammallahti. Joten lista saapumisennätyksistä kirjoitettiin uudestaan tältä osin. Seuraavaa laulajaa saatiin sitten odottaakin jopa 20.5. saakka.
Kuopio otti selkeän keulapaikan 18 laulajalla toiseksi tulleen Siilinjärven saadessa kasaan yhdeksän (9) havaintoa. Myös Juankosken seitsemän (7) laulajaa kannattaa huomioda. Suomenjoki koki sen sijaan romahduksen edellisvuotisen ykkössijan jälkeen ja muutoinkin lajin esiintyminen Sisä-Savossa oli heikkoa. Viimeinen havainto lajista tehtiin 8.elokuuta Kuopion Pappilannmäellä, jossa kaksi (2) nuoruuspu-vun omaavaa lintua noukkivat lentomuurahaisia pururadan varrella lammen rannassa. Havainto viitan-nee lajin pesintää alueella.
Havainnot kunnittain (15 kuntaa / 59, 6.5. – 8.8.): Varkauden seutukunta (9): Vrk 2 (Kan 0), Lep 7. Kuopion seutukunta (29): Kuo 18 (Veh 1), Sii 9, Maa 1, Kar 1. Sisä-Savo (3): Suo 2, Rau 1. Koillis-Savo (8): Jua 7, Kaa 1.

Ylä-Savo (10): Iis 4, Kiu 2, Kei 2, Lap 1, Vie 1.

Pensassirkkalintu *Locustella naevia*

[00-40; 01-30; 02-25; 03-22; 04-31; 05-32; 06-24; e97-45]
Sirisijöiden määrä jatkui melko tasaisena, mutta pi-eni notkahdus koettiin edellisen katsauksen kahteen vertailuvuoteen. Palattiin tavanomaisiin lukemiin, 24 sirisijää 12 kunnan alueella. Laji saapui melko varhain, sillä ensimmäinen yksilö havaittiin jo 22.5. 1Ä Jua Pisankoski. Toinen havaittiin 25.5. 1Ä Lap Mäntylähti ja siitä eteenpäin lähes päivittäin havait-tiin uusia tulijoita maakunnassa. Toukokuun loppuun mennessä oli jo 11 sirisijää havaittu maakunnassa. Erikokoisena tässä oli se, että kaikki toukokuun ha-vainnot keskittyivät Koillis- ja Ylä-Savon alueelle sekä Kuopion seudulle.
Heinäkuussa löydettiin vielä uutta laulajaa, joista viimeisin 14.7. 1Ä Vjä Ylemmäinen. Iisalmi hieman yllättäen nappasi kuntakisan yk-kössijan, jossa havaittiin peräti kuusi (6) laulajaa. Siitä Yläsavolaisille vilpittömät onnitellut! Juanko-sken hieno kakkossija 4 sirisijällä on syytä mainita myös. Edellisvuoden tapaan havaintokato koettiin Varkauden alueella, josta ei ilmoitettu ainoatakaan havaintoa! Maaninka palasi sentään kartalle kahden (2) linnun voimin. Sisä-Savossa havainnot romahti-vat edellisvuoden 11 linnusta yhteen (1) ainoaan sirisijään.
Havainnot kunnittain (12 kuntaa / 25, 22.5. – 14.7.): Varkauden seutukunta (-). Kuopion seutukunta (7): Kuo 3 (Veh 1), Sii 2, Maa 2. Sisä-Savo (1): Suo 1. Koillis-Savo (6): Jua 4, Kaa 1, Nil 1. Ylä-Savo (11): Iis 6, Son 2, Lap 1, Kiu 1, Vjä 1.

Viitasirkkalintu *Locustella fluviatilis*

[00-9; 01-6; 02-8; 03-5; 04-3; 05-15; 06-15; e99-18]
Tämä lajilla oli jo toinen hyvä vuosi peräkkäin maakunnastamme. Peräti 15 laulavaa lintua tavattiin kahdeksassa (8) kunnassa, kun sama määrä havait-tiin edellisvuonna kuudessa (6) kunnassa. Kuntak-isan voitto jaettiin kolmen kunnan kesken, sillä sekä Kuopiossa että Leppävirralla ja Suomenjoella havait-tiin kolme (3) laulavaa yksilöä kussakin. Laji esiintyi pitkästä aikaa ”kattavasti” maakunnassamme, sillä Ylä-Savossa ja Koillis-Savossa tämä laji on harvi-naista ”herkkua”. Nimittäin laji havaittiin ensi kertaa Koillis-Savossa sitten vuoden 2000 jälkeen ja Ylä-Savossa sitten vuoden 2001 jälkeen.
Ensimmäinen ”niittokone” havaittiin 29.5. 1Ä Jua Jyrinkoski ja toinen jo seuraavana päivänä 30.5. 1Ä Suo Iisvesi. Kaksi (2) lintua oli vielä äänessä heinäkuussa, joista myöhäisempi oli 8.7. 1Ä Kuo Riistavesi ja aikaisempi 6.7. 1Ä Lep Reinikkala.
Havainnot kunnittain (8 kuntaa / 15, 29.5. – 8.7.): Varkauden seutukunta (3): Lep 3. Kuopion seutukunta (4): Kuo 3 (Veh 0), Sii 1. Sisä-Savo (4): Suo 3, Rau 1. Koillis-Savo (1): Jua 1. Ylä-Savo (3): Iis 2, Lap 1.

Rytikerttunen *Acrocephalus scirpaceus*

[00-6; 01-5; 02-3; 03-1; 04-1; 05-2; 06-0; e89-13]
Lajista ei ilmoitettu ainoatakaan havaintoa katsau-svuonna maakunnastamme. Tämän kaltaista tapahtui viimeksi 1980-luvulla, jolloin joinain vuosina lajista ei tehty ainoatakaan havaintoa. Tämän lajin havaitse-minen näköjään vaatii tietyn habituksen omaavan lintuharrastajan.

Luhtakerttunen *Acrocephalus palustris*

[00-7; 01-12; 02-4; 03-7; 04-8; 05-8; 06-7; e89-13]
Tätä vähälukuista, taiturimaista lurittelijaa tavattiin seitsemän (7) laulajan verran kuten vuonna 2003 ja

2000, tällä kertaa viiden (5) kunnan alueella. Lajista tehtiin ensi havainto melko tavalliseen tapaan, 1.6. 1Ä Sii Pyylampi. Kuopion Ranta-Toivalassa tavattu kerttunen oli nokkavikainen. Viimeinen havainto tehtiin 21.6. Kuopion Niuvan alueelta, jossa paikal-la oli ilmeisesti myös toinen lintu, mutta varmuutta asiaan ei saatu. Sisä- ja Ylä-Savon alueella lajia ei havaittu ollenkaan.

Havainnot kunnittain (5 kuntaa / 7, 1.6. – 21.6.):

Varkauden seutukunta (2): Lep 2.

Kuopion seutukunta (4): Kuo 2 (Veh 0), Sii 1, Maa 1.

Sisä-Savo (-): -.

Koillis-Savo (1): Jua 1.

Ylä-Savo (-).

Viitakerttunen *Acrocephalus dumetorum*

[00-46; 01-57; 02-27; 03-39; 04-61; 05-152; 06-171; e06-171]

Tämä nykyisten yölaulajakatsausten runsaslukuisin laji paransi jälleen ennätystään kokonaismäärässä. Edellisen katsauksen viimeisen vuoden 2005 ennätys oli siis 152 kerrtusta ja nyt ennätys kirjataan lukemilla 171 kerrtusta 17 kunnan alueella. Vuoden 2005 tulo-sta edeltänyt ennätys oli 10 vuoden takaa vuodelta 1996, jolloin havaittiin 115 kerrtusta.

Ensimmäiset linnut havaittiin melko tavallisena ajankohtana, 26.5. 1Ä Kuo Sammalniemi ja 1Ä Suo Käpylä. Lajista tehtiin kesällä kaksi munapesälöytöä, Kuopion Humalajoelta (4 munaa) ja Siilinjärven Rissalasta (2 munaa). Molemmat pesät olivat noin 80-100 cm:n korkeudella, toinen rehevässä heiniko-ssa ja toinen luonnonvadelmakasvustossa. Viimein-en havainto lajista tehtiin 29.heinäkuuta Kuopion Savilahdesta. Havainto viittasi myös pesintään al-ueella, sillä kaksi emolintua nähtiin kahden nuoren linnun kanssa paikalla, jossa alkukesästä oli tavattu laulava koiraslintu.

Kuntakisan voiton vei perinteiseen tapaan Kuopio uudella kuntaennätyksellä, 55 yksilöä. Siilinjärvi oli hyvä kakkonen kelpo lukemalla 24, eikä kolmannen sijan vieneen Suomenjoen yksilömäärä ollut heikko, sillä 22 havaintoa tehtiin linnusta. Uusi ennätys myös Suomenjoen kunnan alueelle ja paikkasi loistavasti Rautalammin ilmoitettujen havaintojen notkahdusta. Perinteisen Varkauden ”lama” jatkuu edelleen.

Havainnot kunnittain (17 kuntaa / 171, 26.5. – 29.7.):

Varkauden seutukunta (20): Vrk 5 (Kan 0), Lep 15.

Kuopion seutukunta (89): Kuo 55 (Veh 2), Sii 24, Maa 7, Kar 3.

Sisä-Savo (26): Suo 22, Ter 3, Rau 1.

Koillis-Savo (11): Kaa 6, Jua 3, Nil 1, Tuu 1.

Ylä-Savo (25): Iis 12, Lap 6, Kei 5, Vie 2.

Kirjallisuus

Kärkkäinen, H. 2006: Yölaulajat Pohjois-Savossa 2004-2005. – Siivekäs 55/27.vsk:13-17
Parkko, P. & Väänänen, V-M. & Lammi, E. 2005: Kaulushaikaraseuranta onnistui yli odotusten – Suomessa tuhat reviiriä. – Linnut vuosikirja 2005: 4-8.
Lahdesmäki, A. 2004: Yölaulajat Pohjois-Savossa 1999-2003. – Siivekäs 53/25.vsk:16-21
Rissanen, E. 2001: Pohjois-Savon linnuston fau-nistinen katsaus 1998. – Siivekäs 22:4-15.
Ruokolainen, K. 1999: Pohjois-Savon linnuston fau-nistinen katsaus 1996. – Siivekäs 20 (1):8-21.
Ruokolainen, K. & Kauppinen, J. (toim.) 1999: Kuo-pion ja Pohjois-Savon linnusto. – Kuopion luonnon-tieteellisen museon julkaisuja 5. 343 s., Lievestuore.
Ruokolainen, K. & Lindholm, A. 1998: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1995. -Siivekäs 19:5-19.
Ruokolainen, K. & Rissanen, E. 2000: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1997. – Siivekäs 21 (1):20-31.

Pääministeri Matti Vanhanen osallistui vuoden 2007 Pihabongaukseen Kuopion korttelimuseon pihalla. Kuvassa vasemmalta Riitta Rajala, Mikael Rytönen, Mikko Pärssinen, Asta Lähdesmäki, pääministeri Matti Vanhanen, BL Suomen tiedottaja Lauri Hänninen, museon yli-intendentti Tapio Laaksonen ja Savon Sanomien kuvaaja.
Kuva: Eelis Rissanen.

UUTISAIHEITA VUODELTA 2007

Asta Lähdesmäki

Pääministeri pihabongasi Kuopiossa

Tammikuun 27.-28. järjestettiin maamme toinen valtakunnallinen Pihabongaus-tapahtuma. Tapahtuman suojelijana oli pääministeri Matti Vanhanen, joka kesken kiivaan vaalikiertueen osallistui varsinaiseen lintujen tarkkailuun Kuopion korttelimuseon idyllisellä pihamaalla. Samalla järjestettiin Pihabongauksen tiedotustapahtuma, johon osallistui myös BirdLife Suomen tiedottaja Lauri Hänninen. Kuikan retkikummit avustivat pääministeriä lintujen havainnoinnissa ja tunnistamisessa.

Pääministeri Matti Vanhanen totesi lintujen ilahduttavan häntä ja tuovan eloa pihaan. Havaittu urpiainen oli hänelle uusi laji. Joukkue havaitsi Korttelimuseon pihassa kaikkiaan 12 lajia, mikä oli yllättävän suuri määrä, sillä ruokinta ennätti olla pihassa vain runsaan viikon.

Aktiivinen toimintavuosi

Kuikka järjesti vuonna 2007 ennätysmäärän tapahtumia tai oli osallisena muiden tapahtumissa.

Erilaisia tilaisuuksia, retkiä tai kokouksia oli peräti 41. Noin kolmasosa retkistä oli tilattuja. Yhteensä erilaisiin tapahtumiin osallistui n. 1000 henkilöä.

Valtakunnalliseen Pihabongaukseen 27.-28.1. osallistuttiin P-S:ssä 412 pihassa. BirdLife Suomen päätiedotustapahtuma järjestettiin Kuopion korttelimuseolla tapahtuman suojelijan, pääministeri Matti Vanhasen, osallistuessa siellä Pihabongaukseen kuikkalaisten opastuksella.

Havaintoja ilmoitettiin yhdistykselle aktiivisesti. Ne kerättiin ja tallennettiin valtakunnallisella havaintojärjestelmä Tiiralla. Tiirassa löytyy vuoden 2007 havaintoja n. 21300 (2006:17573).

Yhdistyksen nimi lyheni

Monen vuoden suunnittelun jälkeen syyskokous 9.11.2007. sai eteensä sääntömuutosehdotuksen, jonka yhdistyksen 7 jäsentä oli jättänyt. Sääntöjen nykyaikaistamisen lisäksi uudeksi nimeksi ehdotettiin Lintuyhdistys Kuikkaa. Sääntömuutos hyväksyttiin yksimielisesti.

Nimi on järjestyksessään jo kolmas yhdistyksen 33-vuotisen historian aikana. Ensimmäinen nimi, Pohjois-Savon Lintumiehet, jäi historiaan 80-luvulla tasa-arvoisuuden takia. Hyvä niin, sillä vuoden 2007 lopun 313 jäsenestä kolmasosa on naisia.

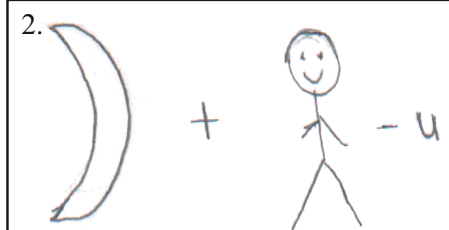
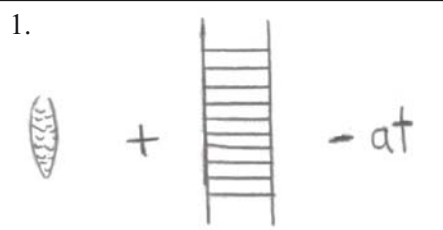
Seuraava nimi, Pohjois-Savon Lintutieteellinen Yhdistys Kuikka, edusti monille lintuyhdistyksille tyypillistä nimeä. Pitkä nimi lyhenyi kuitenkin yleisesti Kuikaksi, jopa aikakusilehden otsikossa. Kun tieteellisyykskään ei ole päällimmäinen toimenkuvamme, niin nimen muutos Kuikkaa kunnioittaen näki päivänvalon. Pohjois-Savo –määrettä käytetään tarpeen mukaan. Koska emme ole rekisteröity yhdistys, niin nimenmuutokseen riitti yhden kokouksen päätös.

Piirrostehtäviä

Ohjeet:

Piirroksista muodostuu jonkin linnun nimi. Nimi voi Jos nimestä tai sen osasta vähennetään kirjaimia, se Oikeat vastaukset löytyvät lehden lopusta.

koostua useasta eri osasta, osat erotetaan +-merkillä. osoitetaan miinus(-) merkillä.

Raasion ja Mustin vuosiraportti 2006

Markku Ukkonen

Vuosi 2006 oli Raasion kahlaajarengastusaseman 20. rengastusvuosi. Rengastustoiminta jäi kuitenkin selvästi keskimääräistä vaatimattomammaksi; asemalla oli miehitystä ajanjaksolla 29.6.–10.9. vain 22 päivänä. Pyydystystunneista kaksi kolmasosaa ajoittui kolmen viikon jaksoon 26.7.–13.8. Kahlaaja- ja vesilintupyynti tapahtui edelleen yksinomaan kahlaajakatiskoilla. Varpuslintujen osalta tehtiin myös kokeiluluonteista verkkopyyntiä testaamalla seitsemänä päivänä muutamaa verkkopaikkaa. Kauden rengastuksista vastasivat Jyrki Pynnönen ja Markku Ukkonen.

Raasiassa rengastettiin 647 lintuyksilöä, joista kahlaajia vain 323 yksilöä 14 lajista (taulukko 1). Vaatimattomampaan kahlaajarengastusmäärään on jääty aseman historiassa vain kolmena aiempaa kautena. Ylivuorokautisia kahlaajakontrolleja kertyi 23 yksilöstä. Kahlaajista eniten rengastettuja lajeja olivat suokukko ja liro, joiden yhteisosuus kahlaajarengastuksista oli runsaat 70 %. Sirrejä rengastettiin vain 41 yksilöä, joista reilut puolet oli lapinsirrejä. Katiskoihin harvemmin harhautuvista kahlaajalajeista mainittakoon mustaviklo (4 rengastusta) ja tundrakurmitsa (1 r). Vesilinnuista rengastettiin eniten taveja. Varpuslinnuista rengastetuimman lajin titteli meni odotetusti västäräkille.

Lepäileviä kahlaajia havainnoitiin entisellä uutteruudella. Raasion ja Mustin altaan lietteitä tonkineet syyskahlaajat ynnättiin ajanjaksolla 1.6.–18.10. yhteensä 89 päivänä. Kahlaajien kevätmuuttoa kiikaroitiin aikavälillä 27.4.–15.6. yhteensä 27 päivänä.

Kahlaajien kevätmuutto sujui ajallisesti ja määrällisesti yllätyksettömästi. Ainut keskimääräistä runsaslukuisampaa esiintynyt kevätlaji oli lapinsirri, joita laskettiin parhaimmillaan 19.5. 50 p. Keväällä sisämaassa vähälukuisia pulmussirrejä nähtiin Mustissa 21.5. 2 p ja 6.6. 5 p. Toukokuun puolivälissä kahtena päivänä havaittu rantakurvi ja samoin kahtena päivänä nähty karikukko sekä kesäkuun alussa kirjattu lampiviklo vastasivat osaltaan kevään kahlaajararitarronnasta.

Syysmuuton aikana Raasion kirjattiin yhteensä 4651 kahlaajaa ja vastaavasti Mustissa 4764 kahlaajaa. Molemmat yhteissummat ovat 15–45 % keskimääräistä suurempia. Syysmuuton selkeä valtopilkku oli suokukko, joita tavattiin kolminkertaisesti keskimääräiseen verrattuna. Valtaosa 2124 yksilön suokukkosummasta oli elo–syyskuun aikana havaittuja nuoria lintuja. Syyshavaintosumman osalta keskiarvorajan paremmalle puolelle ylsivät myös töyhtöhyppä (altaiden syyssumma 685 yks.), kuovi (365), pulmussirri (99) ja mustaviklo (105). Muiden sirrilajien ja tyllin osalta syyssummat olivat keskimääräisiä tai lähellä sitä. Kaikilla em. lajeilla nuorten lintujen osuus havaintosummasta oli keskimääräistä suurempi, mikä vihjasi näiden lajien hyvään pesimämenestykseen arktisilla pesimäseuduillaan. Esimerkiksi pikkusirrejä kirjattiin nyt selvästi enemmän kuin muutamana edellisyyksynä ja pitkästä aikaa kirjattiin taas yli 100 nuoren pikkusirrin päivä. Vain tundrakurmitsan ja vesipääskyn havaintosummissa jäätin selvästi alle normaalin tason. Nuorten kahlaajien vahva esiintyminen merkitsi myös sitä, että kokonaisuudessaan kahlaajamuutto jatkui määrällisesti tasapaksuna putkena heinäkuun puolivälistä syyskuun puoliväliin.

Syyskauden kahlaajaharvinaisuuksista mainittakoon mustapyrstökuiri 30.7. Mustissa ja kaksi karikukkoa 16.8. niin ikään Mustissa. Myös ei-kahlaajaharvinaisuuksia tilastoitiin kauden mittaan varsin niukasti. Merihanhi levähti Raasiassa 12.5. Toukokuun lopulla altailla pyöri harmaasorsapari. Kesä–heinäkuun taitteessa Mustissa sukelteli parin viikon ajan allikoiras. Räyskä piipahti Mustissa 14.–15.7. Merikotka ilmestyi päivästämyään Mustin tapahtumista elokuun puolivälissä ja nuori muuttohaukka väijyi paikalla elokuun lopulla.

Harmaahaikaroita nähtiin pitkän loppukesän etupäässä vain yksittäin. Sen sijaan Mustin hietikkokentät viehättivät kesäisiä luppokurkia; mm. heinäkuun alussa paikalla loikoili enimmillään 258 kurkea. Myös vesilintuja kerääntyi Mustiin loppukesästä läjäläpäin: mm. tavi 9.8. 480 p, lapasorsa 16.8. 148 p ja jouhisorsa 17.8. 158 p. Vesilintumetsästyksen aloituspäivän jälkeen 21.8. altaan aalloilla kellui peräti 2000 vesilinnun lössi.

Syksyllä 2006 Raasion vesi oli matalalla ja lietteet komeat.

Kuva: Jorma Kelo

Taulukko 1. Raasion rengastukset v. 2006

pikkutylli	15
tylli	6
tundrakurmitsa	1
pikkusirri	11
lapinsirri	23
suosirri	7
suokukko	117
taivaanvuohi	4
mustaviklo	4
punajalkaviklo	1
valkoviklo	6
metsäviklo	3
liro	113
rantasipi	12
haapana	2
tavi	23
metsäkirvinen	1
niittykirvinen	7
keltävästäräkki	7
västäräkki	181
rautainen	4
punarinna	1
sinirinta	2
räkättirastas	1
ruokokertunen	12
hermekertu	1
tiltalti	1
pajulintu	45
harmaasieppo	1
kirjosieppo	3
siniäinen	3
hömötiäinen	1
pajusirkku	28
yhteensä	647

Kahlaajien havaintosummat Raasiassa ja Mustissa keväällä ja syksyllä 2006.

laji	SYKSY		KEVÄT	
	Raasio	Musti	Raasio	Musti
meriharakka	0	1	0	0
pikkutylli	19	29	238	96
tylli	21	68	206	588
kapustarinta	0	1	27	14
tundrakurmitsa	0	2	17	10
töyhtöhyppä	18	13	347	337
isosirri	0	0	3	11
pulmussirri	0	7	28	71
pikkusirri	1	0	404	431
lapinsirri	5	135	164	88
kuovisirri	0	0	19	173
suosirri	0	59	445	977
jänkäsirriäinen	0	4	2	5
suokukko	10	40	1287	837
taivaanvuohi	0	3	30	5
lehtokurppa	3	0	4	0
mustapyrstökuiri	0	0	0	1
punakuiri	0	8	0	85
pikkukuovi	0	0	4	14
kuovi	7	4	240	124
mustaviklo	1	25	77	28
punajalkaviklo	38	9	51	19
lampiviklo	1	0	0	0
valkoviklo	13	22	159	156
metsäviklo	3	16	29	19
liro	3	158	789	432
rantakurvi	0	2	0	0
rantasipi	17	20	79	102
karikukko	0	2	0	2
vesipääsky	15	7	2	12
PK + KK + IK	0	38	0	127
yhteensä	175	673	4651	4764

HETEJÄRVI, KEITELEEN HELMI

Jari Jokela

Keiteleen Hetejärvi on rauhasan erämainen, huippuvarusteltu ja laadukas lintujärvi kaukana Savon ja syrjäisen Länsi-Suomen läänin rajasaloilla. Rannoilla ei tönötä kesämökkejä viereisessä eikä Viitasaarentien liikenteen melu kanna järvelle asti. Kuopion ”urpaanista” sykkeestä muistuttavat vain telkänpönttöjä rassaavat naakat.

”Tavanomaisesta” lintujärvestä poiketen Hetejärveltä puuttuvat ruovikot lähes tyystin. Harvaa ruovikkoa on Harjaslahden ympäristössä ja järven luoteisosassa. Keskikeseään mennessä järven kattaa lähes kävelijän kantava järvikortematto Avovesi on sokkeloisena alueena järven keskiosassa, erillisissä lampareissa järven etelä- ja kaakkoisosissa sekä luoteeseen pistävässä Harjaslahdessa. Rantakasvillisuus on matalaa saraikkoa. Arvokkaan linnustonsa vuoksi Hetejärvi on lintuvesiensuojeluohjelman kohde ja osana Heinä-Suvanto ja Hetejärvi- Ramsar- ja Natura-alueita (taulukko 1).

JÄRVEN LASKUA JA NOSTOA

Järveä on yritetty kuivattaa viljelymaaksi 1820 –luvulla, 1930 –luvulla tehtiin suunnitelmia jopa koko järven ojittamiseksi. Laskun jäljet näkyvät vielä maastossa, järven vanha rantapenger löytyy pienellä komppaamisella rantametsästä. Laskun seurauksena järvi alkoi kasvaa umpeen, niin että viime vuosina avovettä oli enää niukasti järven keskiosissa ja rantaluhdat olivat kesällä kuivillaan.

Vuonna 2005 järveä kunnostettiin osana Keski-Suomen ympäristökeskuksen Kosteikko Life –projektia. Hetejärven alivesipintaa nostettiin 60 cm tekemällä pohjapato Myllypuronlahden pohjukasta lähtevään laskupuroon. Alimman vedenkorkeuden muuttaminen nostaa myös järven keskimääräistä vedenkorkeutta puolella metrillä. Kunnostustoimena järven kaakkoiskulmaan Harjaslahden perukkaan tehtiin pengeri, jolta katsellen muuten hankalasti havainnointava lahti näkyy hienosti.

Projektin yhteydessä järvelle on rakennettu kaksi tukevaa lintutornia: toinen järven itäpuolelle Saunaniemeen ja toinen pitempään nukkuvia varten järven länsirannalle Kallioniemeen. Saunaniemen torni on lähempänä mustakurkku-uikkuyhdyskuntaa, Kallioniemestä näkee hiukan paremmin järven etelä- ja luoteisosat, joissa voi piileskellä vaikka metsähanhia. Kallioniemen tornille vievä polku kulkee monenlaisten metsäympäristöjen poikki, varsinkin tornin lähistöllä on näyttävää korpikuusikkoa pohjantikkoina.

Pohjois-Savon ympäristökeskus seuraa linnuston kehitystä teettämällä Hetejärvellä vesilintulaskentoja. Kunnostuksesta löytyy lisätietoa ympäristökeskuksen internetsivuilta <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=225033&lan=fi> , mahdollisesti myös Hetejärven linturaportit ilmestyvät nettiin joskus tulevaisuudessa.

PINNAN NOSTON VAIKUTUKSISTA

Noston vaikutuksesta vesi ylsi vuonna 2007 rantametsien alaviini osiin, niin että vielä elävää puustoa kasvoi 30- 40 cm syvässä vedessä. Avoveden määrä on todennäköisesti kasvanut veden peittäessä matalimpia rantoja ja kasvustoja, toisaalta avoimet luhtamaiset rannat ovat väliaikaisesti vähentyneet vesirajan siirtyttyä matalimmilla rannoilla metsän puolelle. Noston lopullinen vaikutus niin järven rantoihin kuin linnustoonkin tulee ilmeisesti näkymään selvemmin vasta muutaman vuoden kuluttua, kun rantapuusto kuolee ja metsäkasvillisuus väistyy uuden rantaluhdan tieltä.

Hetejärven torneista avautuu maisema avaralle lintujärvelle.

Kuva: Lassi Lähdesmäki

Vedenpinnan nosto voi vaikuttaa lintulajeihin eri tavoin niiden pesimäbiologiasta riippuen. Nosto hidastaa vesialueiden umpeenkasvua ja lisää pitemmällä aikavälillä rantaluhtien pinta-alaa. Pesimäkaudella tasakorkeudella pysyvä vedenpinta suojaa maassa ja ”vedessä” pesivien lajien mm. naurulokin, mustakurkku-uikun ja sotkien pesiä maapedoilta. Toisaalta hiukan korkeammalle mättäisiin pesivien varpuslintujen, mm. keltavästäräkin ja niittykirvisen sekä avoimella rantaluhdalla pesivien rantalintujen pesäpaikkatilanne on ainakin väliaikaisesti heikentynyt.

Toistaiseksi ainoa määrällisesti selvä muutos linnustossa on tapahtunut naurulokkien kohdalla. Kesällä 2007 järvellä pesi vuosien tauon jälkeen noin 250 parin naurulokkikolonia. Kolonian ja vedenkorkeuden muuttumisen välille ei kuitenkaan voi suoraan vetää yhtäläisyysmerkkiä, kyseessä saattaa hyvinkin olla läheiseltä Heinäsuvannolta vaihteeksi Hetejärvelle siirtynyt kolonia.

MUSTAKURKKU-UIKKU, SUOMI JA EUROOPPA

Hetejärven kiinnostavin pesimälaji lienee mustakurkku-uikku. Se on tyypillisesti pienten, matalien ja rehevien, kortteikkoisten vesien harvalukuinen lintu. Hetejärvellä uikut voivat elellä rauhassa: järvi on ilmeisen kalaton, joten se ei kiinnosta isompia uikkulintuja. Kalattomuuden vuoksi järven elää runsaasti myös isoja vesiselkärangattomia, jotka sopivat hyvin mustakurkku-uikun ravinnoksi. Osittain samoilla apajilla suokalevia sukeltajasorsia on vähän ja maapedoilta ruokaisaa pesimäaluetta riittää. Voiko pieni uikku enää muuta vaatia?

Hetejärven uikkukanta on ”aina” ollut poikkeuksellisen suuri ja kannan koon vaihtelu pientä. Vertailukelpoisimpien laskentojen mukaan Hetejärvellä on viidentoista viime vuoden aikana pesinyt vuosittain noin 20 paria mustakurkku-uikkua. Uikkujen määrän ja kannan vakauden perusteella Hetejärvi on Suomen viiden parhaan mustakurkku-uikkujärven joukossa. Viimeisetkin lasketut järvet ovat nykyään kuitenkin kasvamassa umpeen. Tällä hetkellä lajin pesimäkanta on laskussa sekä Suomessa että koko Euroopassa. Koko Euroopan mustakurkku-uikuista noin kolmasosa, 2-4 000 paria, pesii Suomessa. Kannanvaihteluiden tarkka syy on yhä selvittämättä, selityksiksi on tarjottu mm. elinympäristöjen häviämistä (umpeen-

kasvu), talvehtimisalueiden öljyonnettomuuksia, happamoitumista, naurulokkien vähenemistä, minkkejä ja kalanistutuksia.

MUU LINNUSTO

Hetejärvellä pesii myös muuta mielenkiintoista lajistoa (taulukko2). Keväällä 2007 järvellä tavattiin mm. kaulushaikara ja luhtahuitti. Kurkia ja joutsenia järvellä pesii vuosi vuodelta enemmän, suurimmat muutonaikaiset joutsenkertymät ovat olleet sadan linnun kokoisia. Vaativampia puoliskeltajiakin järvellä pesii kohtalaisesti. Lapasorsia pesii järvellä säännöllisesti puolenkymmentä paria, heinätavi asustaa järvellä satunnaisemmin. Harmaasorsan löytää Hetejärveltä parhaiten muuttoaikaan. Muutonaikaiset sorsalautat ovat suurimmillaan olleet toukokuun alkupäivinä satojen lintujen kokoisia. Metsähanhia järveltä löytyy enimmäkseen muuttoaikoina, varmistettu pesintä on vain vuodelta 1992. Järven rauhallista ja sokkeloista eteläpäästä kannattaa kuitenkin pitää silmällä hanhien varalta myös kesäkuun puolella. Telkkiä järvellä on pesinyt vuosien mittaan tasaisesti kymmenkunta paria, muista sukeltajasorsista tukkasotka on mahdollisesti tekemässä paluuta. Punasotka sen sijaan on häviämisenä jälkeen käynyt näyttäytymässä järvellä vain satunnaisesti.

Hetejärvelle voi antaa ruskosuohaukkakatuun sulan veden aikana. Useampia pareja ruskosuohaukkoja saalistee säännöllisesti järvellä, ensimmäinen pesiväksi tulkittu pari eli järvellä viime kesänä. Sinisuohaukka on pesinyt järvellä 1992 ja 2000, mutta vuoden 2007 laskentojen aikana lajia ei havaittu lainkaan. Aurinkoisina päivinä tornista näkee jokseenkin varmasti järven eteläpuolella kaartelemassa hiirihaukan ja toisinaan useampiakin nuolihaukkoja harventamassa järven sudenkorantomassoja. Kalasääski tekee järvellä ylilentöjä. Jotain muutakin suurta ja ihmeellistä kerrotaan myös joskus nähdyin kaartelemassa läntisessä horisontissa...

Harvinaisina pesimälajeina Hetejärvellä on tavattu vesipääskyjä, jänkäkurrpia ja suokukkoja. Lajit ovat vaikeasti havaittavissa sokkeloisesta kortteikosta, joten ne voivat olla Hetejärvellä yleisempiä kuin tilastot antavat ymmärtää. Peruslajeja kuoveja, liron ja taivaanvuohia järveltä ei erikseen tarvitse etsiä.

Koloniavuosina naurulokki on järven runsain ja kuuluvain laji. Kolonioiden liepeillä pesii usein myös pikkulokkeja. Molempia lajeja näkyy järvellä saalistelemassa enemmän kuin niitä itse asiassa paikan päällä pesii. Naurulokkikoloniavuosina myös sorsalintuja on ollut lokittomia vuosia enemmän, vaikka

niiden pesinnät eivät näytäkään keskittyvän loppikolonioiden liepeille.

Kosteikkojen varpuslinnuista yleisin on pajusirkku. Tyypillisistä rantalinnuista niittykirvinen ja ruokokertunen ovat harvaviluisia ja keltavästäräkki näyttää viime vuosina hävinneen kokonaan.

Taulukko 1. Eri tavoin uhanalaisluokitellut pesimälajit Hetejärvellä vuosien 1973, 1992, 2000, 2005 ja 2007 laskennoissa. Lyhenteet luokka –sarakeissa: D = EU:n lintudirektiivin I –liitteen laji, VU = Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnin uhanalainen, vaarantunut laji, NT = uhanalaisuusarvioinnin silmällä pidettävä laji.

	luokka	1973	1992	2000	2005	2007
mustakurkku-uikku	D	12	18	18	22	17
kaulushaikara	D, NT					1
luhtahuitti	D					1
joutsen	D	1	2	2	3	4
metsähanhi	NT		1			
sinisuohaukka	D, NT		1	1		
ruskosuohaukka	D, NT					1
tuulihaukka	NT		1			
kurki	D		4	4	7	6
suokukko	D, NT		10	2		1
vesipääsky	D		5			
liro	D		10	5	2	7
naurulokki	VU		300		12	245
pikkulokki	D		50			15
kalatiira	D		1	1		

Taulukko 2. Hetejärvellä pesiviksi tulkitut parit vuosien 1973, 1992, 2000, 2005 ja 2007 laskennoissa.

	1973	1992	2000	2005	2007
silkkiuikku	2				
mustakurkku-uikku	12	18	18	22	17
joutsen	1	2	2	3	4
kanadanhanhi			1		
metsähanhi		1			
haapana	9	4	6	7	6
tavi	6	20	8	7	9
sinisorsa	7	5	8	7	8
jouhisorsa	4	8	5	2	7
lapasorsa	4	7	5	4	4
heinätavi	2	2			1
punasotka	3	3			
tukkasotka	8	3	1	5	8
telkkä	10	12	10	9	9
nokikana	1		1	4	5
sinisuohaukka		1	1		
ruskosuohaukka					1
tuulihaukka		1			
nuolihaukka		1			
riekko			1		
kurki		4	4	7	6
töyhtöhyppä		3	9	1	4
suokukko		10	2		1
taivaanvuohi		1	7	2	2
jänkärppä		1			
metsäviklo		1			2
vesipääsky		5			
isokuovi		12	7	4	5
pikkukuovi					1
valkoviklo		3	5	2	2
liro		10	5	2	7
naurulokki		300		12	245
kalalokki		10	6	10	7
harmaalokki		10	2	1	6
pikkulokki		50			15
kalatiira		1	1		
ruokokertunen		1	1	1	3
keltavästäräkki		10	1		
västäräkki			2		3
niittykirvinen		1	1		
naakka			1		
pohjansirkku		1			
pajusirkku			16	2	14
yhteensä pareja	69	522	137	114	402
yhteensä lajeja	13	34	29	21	28

Taestelijat Eelis Rissanen ja Juha Koponen Linnansalmen tornilla.

Kuva: Marko Kelo

Käy Taestoon!

Kuutti Korhonen

5.5. 2007. Täällä Maaningan Patalahden itäpuolen lintutorni! Perinteinen Tornien Taisto ja Taesto on kiivaimmillaan. Ilmassa on suuren luontojuhlan tuntua! Meitä on täällä kaikkiaan kuusi kilpailijaa: Suoma Virnes, Riitta Rajala, Jorma Kelo, Jarmo Ukkonen, Ari Virnes ja allekirjoittanut. Kaikki kiikaroivat taivasta, lahtea ja metsää - vieläkö saataisiin joku laji revittyä listalle? Tähän mennessä pinnoja on kertynyt jo 73.

Äsken saimme ihastella vanhan muuttohaukan ohilentoa, joka lähes tornia hipoen syöksyi järven pintaa pitkin ja katosi lopulta itään. Aiemmin aamupäivällä koimme jännityksen hetkiä, kun kaukaa pohjoisesta löytynyt suuri petolintu kaarteli komeasti meitä kohti, mutta kääntyi harmillisen aikaisin takaisin tulosuuntaansa. Niinpä se jäi kiljukotkalajiksi. Kohta sen jälkeen nuori merikotka taittoi matkaansa pohjoista kohden kohtuulliselta katseluetaisytydeltä. Muitakin mukavia lajeja on ollut: Jorma Kelo huomasi kaukana maatilan pihalla olevan vaalean kyyhkyn, joka lentoon lähdettyään paljasti turkinkyyhkylle luonteenomaiset tuntomerkit. Virkistävää oli myös katsella seitsemän pikkukuovin muuttua pohjoisille pesimäsoilleen. Pohjoiseen oli matkalla myös vanha piekanakoiras. Tapahtumia on siis ollut tasaisesti pitkin päivää.

Vielä aamulla varpaanpäitä kipristellyt pikku pakkaneinkin on muuttanut lämpöasteiksi, kylläpä kelpaa lintuja katsella. Taiston viehätävävyys lienee osaltaan siinä, että aivan tavallisetkin lajit, kuten äsken havaittu talitiainen, saattavat aiheuttaa ennalta arvaamattomia tunteenpurkauksia. Loppupeleissä se on kuitenkin Taistossa aivan saman arvoinen kuin mikä tahansa rareiteetti.

Tornissa on ehditty myös kahvitella ja nauttia eväitä, eli aivan kofiinifablettien ja energiapatukoiden voimin ei ole tarvinut taistoa käydä. On ollut aikaa jutustella tornilla vierailleiden kanssa, joita on tähän mennessä ollut toista kymmentä. Kiivasta on Taisto myöskin muilla torneilla: Tekstarihälyjä on tullut ja harvinaisia lajeja on listoille saatu mm. Keiteleen Hetejärvellä, jossa joukkue on saanut katsella paikallista harmaasorsaa, muuttavaa lapintiiraa sekä muuttohaukkaa. Iisalmessa Iso- Lapin lintutornilla on nähty haarahaukka, joka Pohjois- Savolaisittain on varsin mukava laji. Kuopion Pöksänlammella on pinnaksi saatu merihanhi.

Nyt taisto on päättynyt - juuri tulleen tiedon mukaan Keiteleen Hetejärven Saunaniemen torni on vienyt voiton Taestosta 77 lajilla. Onnittelut heille! Kakkosina perässä tulemme me 73 lajilla ja kolmansia ovat Rautalammin Tyyrinvirran taistelijat 72 lajilla. Yhteensä Taeston aikana on havaittu kaikista torneista 127 lajia. Näin siis tänä vuonna, seuraavaa Taistoa ja Taestoa jäämme innolla odottamaan. Päätän raporttini tähän, täällä Kuutti Korhonen, Maaninka Patalahti.

Mummon punainen villalanka

Risto Tabell

Ensi kosketukseni rengastukseen tapahtui 80-luvulla kotonani Keiteleellä ollessani ehkä n. 9-vuotias. Isäni, vuonna 1938 syntynyt mies, oli sota-ajan jälkeen pyytänyt metsäkanalintuja loukuilla ja myynyt linnut sitten kyläkauppaan. Pikkupoikana pyysin isääni usein tekemään loukun lukot puusta ja niillä sitten leikimme pikkuväljeni kanssa. Talviaikana seurasin tiiviisti lintulaudan elämää. Muutama pak-kastalvena rakensin pahvilaatikosta linnuille lämmittely-suojan, johon laitoin tuikun palamaan.

Olin miettinyt monta kertaa, miten niitä lintuja rengastetaan ja kerran keksin kokeilla saisisinko linnun kiinni laittamalla puulukot pahvilaatikon reunan alle ja asettamalla jyvii syötiksi lukkojen laukaisuvivun alle. Yllättävän nopeasti sain talitiaisen laatikkoon ja mummon punaisesta villalangasta sain renkaan linnun jalkaan. Linnun ja minun onneksi talitiainen lensi lähimpään koivuun ja nokki renkaan irti jalastaan. Jälkeenpäin ajatellen oli hyvä, että tämä rengastuskokeiluni jäi pitkäksi aikaa myös viimeiseksi ja tyydyin katselemaan lintuja ikkunan tai kiikarin lävitse.

Haave lintujen rengastuksesta eli kuitenkin mielessäni ja keväällä 2007 huomattessani ilmoituksen rengastuskurssista päätin heti, että tuonne minä menen. Neuvottelut vaimon kanssa johtivat myöntävään vastaukseen (rengastuskurssille osallistumisen suhteen) ja niin aloitin matkustamisen Kuopion ja Joensuun välillä. Rengastuksen harjoitteluhan tapahtuu normaalisti mestari-kisälli-periaatteella, mutta Juha Miettinen on vetänyt useina vuosina rengastus-opetusta kurssimuotoisena Joensuussa. Ensin kävimme rengastusasioita lävitse teoriassa; tutustuimme mm. verkkoihin, katiskoihin, renkaiisiin, pihteihin ja mittoihin. Kävimme myös lävitse opettajamme kuvamateriaalia, opettelimme rengastukseen liittyviä lakeja ja mietimme eettisiä periaatteita.

Pian on vuosi aikaa siitä, kun eräänä helmikuun lauantaiaamuna käynnistin auton Puijonlaaksossa kello 04.15 ja suuntasin keulan kohti Joensuuta. Joensuun tori oli taksikuskeja lukuun ottamatta tyhjä, kun kello kuuden jälkeen odottelin muita rengastusoppilaita ja opettajaa paikalle. Löydettyämme toisemme ajoimme Höytiäisen rannalle kesämökille, jonka omistaja piti mittavaa ruokintapaikkaa talvilinnuille. Kahden verkon asettelu vei aikaa 20 minuuttia ja sen verran olimme myöhässä, että ensimmäiset nälkäiset linnut kävivät jo touhujamme katselemassa. 10 minuutin odottelu vajan takana toi saalista muutaman linnun verran ja pian istuin Juhan auton etupenkillä kädessäni toista kertaa elämässäni talitiainen, jonka aioin rengastaa. Todettakoon, ettemme suinkaan pelänneet pakkasta, vaan rengastimme autossa sen takia, ettei lintu kenties karatessaan ensikertalaisen kädessä pääsisi livahtamaan ennen mittausta ja punnitusta. Pitkäaikaisen haaveen konkreettinen toteutuminen ei tuonut mukanaan suurta tunnekuohua, sen verran kylmä ilma oli ja keskittyminen linnun kädessä pitämiseen vei kaiken keskittymiskykyäni. Tällaiselle kotipiikan lintulaharrastajalle ensimmäinen rengastusreissu oli lajistoltaan eksoottinen; pähkinänakkele ja lapintiainen vetivät suun hymyyn.

Ensimmäisen rengastuksen jälkeen itseluottamus kasvoi ja pikku hiljaa opettelimme jo siiven mittausta ja linnun punnitsemista. Kevät toi mukanaan myös rengastukset Höyläksen lintuasemalla. Pääsin Rutosen Kalevin mukana Maaningan Viannankosken naakkojen pöntöille ja kävin Tavossa katsomassa lintuasemaruutiineja.

Kesäkuussa alkoivat ssp-pyyntit (sisämaanseurantapyynti) Kiiteen Puhoksella ja niiden myötä aloimme katsastaa ensimmäisiä pesäpönttöjä pesäpoikasten rengastusta ajatellen. Kottaraisen poikaset tarjosivat ensimmäisinä hyvän, mutta hiukan sotaisen harjoitusmahdollisuuden pesäpoikasten rengastukseen. Pääsin myös harjoittelemaan puuhun kiipeämistä, mikä ei ole koskaan ollut kovin korkealla suosikkilistallani. Mieleenpainuvin rengastettavani oli ehkä ensimmäinen tuulihaukan poikanen, jonka hain tikapuilla erään ladon seinällä olevasta pöntöstä. Elokuussa kävin toisen kurssilla olevan kuopiolais-edustajan, Härmäläisen Ainon, kanssa Raasiassa, missä Markku Ukkonen lisäsi rengastus- ja tunnistustietouttamme kahlaajien ja västäräkin osalta.

Sivun 30 tehtävien oikeat vastaukset:

1. käpytikka (käpy + tikkaat -at), 2. kuukkel (kuu + ukkeli -u), 3. pikkuruokki (2x alle = Alle alle)

Kottaraisen poikasten rengastaminen oli hienoa. Sitten kun Kuva: Mika T. Turunen
opin puuhun kiipeämisen jalon taidon...

Tällaiselle lintulaharrastajalle rengastuskurssi tuotti mukavia yllätyksiä lähes jokaisella harjoituskerralla. Harva näkee uusia lintulajeja ensimmäistä kertaa niin, että voi pitää niitä kädessään. Ruokokerttunen, viitakerttunen, pensaskerttu, hernekerttu, lehtokerttu, mustapääkerttu ja sinirinta ovat lajeja, jotka esittäytyivät minulle ensi kerran kädessä pitäen. Syksyn tullen alumiinisten renkaiden pujotus alkoi sujua luontevasti. Opin puuhun kiipeämisen taidon jollakin tavalla, itselleni tärkeä reissu oli kapuaminen sääksen pesälle 14 metrin korkeuteen. Sen jälkeen kiipeäminen ei ole enää pelottanut ja siitä on oppinut jopa nauttimaan. Suosittelen lämpimästi kaikille; kiipeämällä useampaan puuhun päivän aikana löytää itsestään lihaksia, joita ei tiennyt omistavansaakaan. Vaikeinta kurssin suorittamisessa oli lajituntemuksen hankkiminen ja ajoittain vaivannut väsymys. Perustenttiin vaadittavan lajituntemuksen hankkiminen vaati monia tuskaisia tunteja. Linnun nahkaa katsoessa ei saa apua ympäristöstä, laulusta tai käyttäytymisestä. Toisaalta lintua saa katsoa läheltä eikä se karkaa mihinkään.

Rengastuksen alkutaipaleelta jäivät mieleeni hyvät kurssikaverit. Ympärillä oleva luonto esittäytyi parhaimmillaan uuden päivän ensi tunteina kiertäessämme verkkoja Puhoksen pelloilla samalla kuunnellen ruiskääräkin narinaa ja katsellen kiurun lentolaulua taivaalla.

Ensimmäinen rengastuslupahakemukseni on toivottavasti tätä kirjoittaessani käsittelyssä. Jää nähtäväksi, riittävätkö perusteluni ja perustentintin pisteet ensimmäiseen rengastuslupaun. Se on ainakin varmaa, että rengastus on saanut minut koukkuun, josta en halua päästä irti. Harrastus, joka alkoi mummon ompelukorista otetulla punaisella villalangalla, jatkuu toivottavasti vielä monia vuosia.

TULE MUKAAN KUIKKAAN

Jäsenmaksut 2008: varsinaiset jäsenet 21 € , lapset ja nuoret alle 19-v. 9 €
ja perhejäsenet (ei lehtiä) 4 €.

Uusille jäsenille liittymislahjana Kuukkelin kaltaiset –lintuharrastusopas.

Liittymiset www.birdlife.fi/kuikka

tai jäsen sihteeri Jussi Koponen, koponen.jussi@netti.fi,
045 6765354.

Haapana ja Härlintu
Kuvat: Petri Jauhiainen

NATURE

Luonnonlintujen ruokinta

Breeding mix

Onnea uuteen pesään - tästä eväät kesään!

Breeding mix sisältää munan kuorta ja höyhenpeitettä vahvistavia mineraaleja, jotka edesauttavat pesivien lintujen haudonnan ja pesinnän onnistumista. Linnut saavat niiden tarvitsemat mineraalit hyönteisten ollessa vähissä esimerkiksi kylmänä keväänä.

BEST FRIEND

EDULLISESTI HYVIN VARUSTETUISTA PÄIVITTÄIS-
TAVARA- JA ERIKOISLIIKKEISTÄ KAUTTA MAAN.

VPF Finland Oy, kuluttajapalvelu@vpf.fi